

Štúdie spoločenského a hospodárskeho rozvoja mesta

Analýza súčasného stavu mesta Fiľakovo

Pripravené pre samosprávu mesta Fiľakovo

Šahy, august 2007

Národný strategický
referenčný rámec

Rozvojové dokumenty
Banskobystrického
samosprávneho kraja

Existujúce rozvojové
dokumenty mesta,

Hospodárenie mesta

Teoretický rámec
koncepce

Štatistický vývoj v
jednotlivých oblastiach

Aplikované nástroje
sociologického
prieskumu

Vypracoval:

TeTT Consult Slovakia s.r.o.

Tento projekt bol realizovaný z prostriedkov Európskej Únie v rámci Operačného programu –
Základná infraštruktúra a z vlastných prostriedkov Mesta Fiľakovo

Konzultanti:
Ing. arch. Erika Anderková
Ing. Judit Bodnárová
Mgr. Ľudmila Svoreňová

ÚVOD	4
I. Rozvojové analýzy a koncepcie	5
1. Celoštátne koncepcie	5
2. Krajské rozvojové dokumenty	8
2.1. Koncepcia rozvoja kultúry a kultúrneho dedičstva	8
2.2 Stratégia rozvoja vzdelávania	10
2.3 Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne Banskobystrického samosprávneho kraja	12
2.4 Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja BBSK 2007 - 2013	14
2.5 Akčný plán zamestnanosti BBSK	24
2.6 Akčný plán zamestnanosti subregiónu Novohrad	26
2.8 Územný plán VÚC Banskobystrický kraj	27
3. Miestne rozvojové programy	34
3.1 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Fiľakovo	34
3.2 Stratégia rozvoja mesta a program operatívneho rozvoja mesta	37
3.3 Územný plán mesta Fiľakovo	38
3.4 Koncepcia rozvoja turistiky	40
II. Teoretický rámec koncepcie – metodológia tvorby koncepcie	42
1. Využitie nástrojov sociologického prieskumu	42
2. Interview	44
III. Fiľakovo z pohľadu štatistických údajov	45
1. Demografia	45
1.1 Obyvatelia	45
1.2. Vzdelanie	50
1.3. Zamestnanosť	51
1.4. Bytový fond	58
2. Príjmy a výdaje mesta	60
2.1. Rozpočet	60
3. Sociálna infraštruktúra	72
3.1 Zdravotníctvo	72
3.2 Sociálne služby	73
3.3 Školstvo a vzdelávanie	76
3.4 Kultúra	80
3.5 Bezpečnosť v meste	87
4. Technická infraštruktúra	89
5. Rómska komunita	95
6. Hospodárstvo	99
7. Životné prostredie	104
8. Cestovný ruch	109
IV. Aplikované nástroje sociologického prieskumu	116
V. Záver	120

ÚVOD

Nevyhnutnou podmienkou správnych rozhodnutí v oblasti regionálneho rozvoja na nasledujúce obdobie je hľadanie a dosiahnutie „spoločenského konsenzu“ s miestnymi obyvateľmi.

Vedúci predstavitelia samospráv veľmi dobre poznajú administratívne, organizačné a odborné kapacity svojich úradov. Vedia presne odhadnúť, ktoré úlohy môžu zvládať vlastnými kapacitami a pri ktorých je nevyhnutná odborná externá pomoc.

Samospráva mesta Filákov sa rozhodla uplatniť princíp využitia vonkajších kapacít, čím naznačila vážny záujem o dôkladnú prípravu rozvojového procesu budúceho obdobia, o vyvarovanie sa vtesnania strategického dokumentu do formálnych rámcov. Dospela k presvedčeniu, že takýmto projektovaním vytvorí projekt lepší a účinnejší a v konečnom dôsledku úspešnejší pri jeho uplatňovaní.

I. Rozvojové analýzy a koncepcie

1. Celoštátne koncepcie

Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007–2013

Strategické priority a ciele:

Infraštruktúra a regionálna dostupnosť – cieľ: Zvýšenie hustoty vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb

- Zabezpečenie trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry
- Dobudovanie environmentálnej infraštruktúry SR podľa štandardov EÚ a zvýšenie efektívnosti environmentálnej zložky TUR
- Zvýšenie dostupnosti a kvality verejnej infraštruktúry miest a obcí

Inovácie, informatizácia a znalostná ekonomika – cieľ: Rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb

- Rast konkurencieschopnosti výroby a služieb prostredníctvom technologických a procesných inovácií
- Zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky a regiónov prostredníctvom rozvoja informačnej spoločnosti
- Moderný a efektívny systém podpory výskumu a vývoja prispievajúci k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky SR a jej regiónov
- Zvyšovanie kvality a efektívnosti služieb zdravotnej starostlivosti

Ľudské zdroje a vzdelávanie – cieľ: Zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby znalostnej ekonomiky a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín

- Zvýšenie kvality a prístupu k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií tak, aby reflektovalo aktuálne a perspektívne požiadavky znalostnej spoločnosti
- Zlepšenie podmienok vzdelávacieho procesu prostredníctvom zvýšenie kvalitatívnej úrovne hmotnej infraštruktúry v oblasti vzdelávania
- Zvýšenie zamestnanosti, rast kvality ponuky na trhu práce, zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín a budovanie kapacít v oblasti verejnej politiky

Horizontálne priority:

- Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne MRK a zlepšenie ich životných podmienok
- Zabezpečiť rovnosť príležitostí proti všetkým formám diskriminácie
- Zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu
- Rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti

Operačné programy

Doprava

- Modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry
- Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry
- Modernizácia a rozvoj infraštruktúry intermodálnej prepravy
- Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry (rýchlostné cesty a cesty I. triedy)
- Rozvoj železničnej verejnej osobnej dopravy

Životné prostredie

- Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana
- Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien – vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie
- Odpadové hospodárstvo

Podpora technológií minimalizujúcich vznik odpadov, na podporu systémov separovaného zberu a zhodnocovanie odpadov. Z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja je nutné zamerať sa na odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultiváciu skládok odpadov.

- Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

Hlavným cieľom je príprava a implementácia programov starostlivosti o chránené územia, programov záchranu kriticky ohrozených druhov a realizácia monitoringu, posilnenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny.

Regionálny operačný program

- Infraštruktúra základného vzdelávania

Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich objektov (materských a základných škôl a príslušných školských zariadení).

- Infraštruktúra sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

Budovanie nových zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a obstaranie ich vnútorného zariadenia a rekonštrukciu, rozširovanie a modernizáciu existujúcich zariadení za účelom zvýšenia kvality poskytovaných služieb. Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity.

- Infraštruktúra regionálnych zdravotníckych zariadení

Prioritná os programu sa bude koncentrovať na zvyšovanie kvality a efektívnosti zariadení zdravotnej starostlivosti prostredníctvom podpory rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie existujúcich zdravotníckych zariadení, zvyšovania ich energetickej a environmentálnej efektívnosti a obstarania minimálneho vnútorného vybavenia. Za účelom vytvorenia predpokladov pre poskytovanie kvalitnej zdravotnej starostlivosti budú podporované životaschopné zariadenia zdravotnej starostlivosti vo vlastníctve verejnej správy a súkromného sektora s účasťou verejnej správy, ktoré vznikli na základe ich realizovanej transformácie zariadení zdravotnej starostlivosti.

- Infraštruktúra pamäťových a fondových inštitúcií na regionálnej a miestnej úrovni a revitalizácia pamiatkového fondu

Prvou oblasťou je zlepšenie infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií na regionálnej a miestnej úrovni, predovšetkým zlepšením jej prevádzkových vlastností, skvalitnením priestorov určených pre verejnosť a znížením jej energetickej náročnosti. Druhou oblasťou je revitalizácia nevyužitých a poškodených významných pamiatkových objektov v území.

- Podpora konkurencieschopnosti a inovatívnej kapacity regiónov

Podporované aktivity v oblasti budovania a modernizácie ciest II. a III. triedy budú priamo nadväzovať na Operačný program Doprava, zameraný na budovanie cestnej siete vyššej kategórie ako súčasť medzinárodných dopravných koridorov. Regenerácia sídiel zahŕňa rekonštrukciu miestnych komunikácií; dobudovanie technickej infraštruktúry sídiel a realizácia komplexných projektov regenerácie sídiel, ich častí a zón; podporu úpravy verejných priestranstiev, verejnej zelene a dôležitých priestorových areálov s multifunkčným využitím, vrátane obnovy a regenerácie historických parkov miest a obcí; riešenie problematiky panelových bytov; výstavbu a rekonštrukciu stavebných štruktúr (napr. chodníkov, mostov, ...) a taktiež regeneráciu rómskych osídlení.

– Infraštruktúra cestovného ruchu

V rámci prioritnej osi je potrebné zamerať investície do tých oblastí a komplexných projektov, ktoré môžu výrazne prispieť k rozvoju a zvyšovaniu atraktívnosti cestovného ruchu v danom regióne alebo celej krajine.

Znalostná ekonomika

– Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií

Prioritná os je zameraná na podporu spolupráce medzi podnikateľskou sférou a výskumnými a vývojovými inštitúciami, vysokými školami a vzdelávacími inštitúciami, ktorá je v súčasnom období nedostatočná a podporu nevyhovujúcej infraštruktúry pre výskum, vývoj a inovácie. Prioritná os má napomôcť k zvyšovaniu využívania obnoviteľných zdrojov energie, budovaniu malých vodných elektrární, využívaniu solárnej, veternej a geotermálnej energie.

– Informatizácia spoločnosti

Prioritným stimulom pri zavádzaní elektronických služieb je identifikácia základného rámca rozvoja vysokokvalitnej infraštruktúry širokopásmového internetu a budovania optických sietí pre naštartovanie nových procesov súvisiacich so zvyšovaním výkonnosti a efektívnosti elektronických služieb v synergetickej väzbe s investíciami do zvyšovania povedomia o informačnej spoločnosti a budovaním jej komplementárneho digitálneho obsahu.

– Výskum a vývoj

Cieľom prioritnej osi je integrovať výskumno-vývojový a technologicko-inovačný potenciál Slovenskej republiky v súlade s prioritami rozvoja daného regiónu, tak aby bola zabezpečená obojstranne dlhodobá výhodná kooperácia medzi výskumno-vývojovou základňou a výrobným sektorom.

– znalostná ekonomika v Bratislavskom kraji

Zdravotníctvo

– Modernizácia zdravotníctva: prioritná os programu sa bude koncentrovať na reštrukturalizáciu, rozširovanie a modernizáciu národných zdravotníckych zariadení (stavebné úpravy budov, zavádzanie systémov riadenia kvality, zavádzanie nových diagnostických a terapeutických štandardných postupov a modernizáciu prístrojového vybavenia zdravotníckych zariadení, a pod.). Dôraz sa bude klásť i na zvýšenie informatizácie zdravotníckych zariadení predovšetkým prostredníctvom budovania regionálnych a národných zdravotníckych informačných systémov s možnosťou využívania elektronických zdravotných záznamov a riešenia úloh a projektov eHealth aplikácií.

Vzdelávanie

– Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť

Aktivity spolufinancované v rámci tejto prioritnej osi budú v oblasti regionálneho školstva koncentrované na zvyšovanie kvality kľúčových kompetencií zručností žiakov. Budú podporované komunikačné schopnosti, personálne a interpersonálne schopnosti, schopnosti tvorivo a kriticky myslieť, pracovať s modernými informačnými technológiami a v neposlednom rade formovať občiansku spoločnosť, založenú na slobodnom občianovi. V oblasti vysokého školstva bude podporované zvyšovanie kvality vzdelávania, výskumu a vývoja tak, aby vysoké školy reflektovali neustále sa meniace podmienky a nové potreby znalostnej spoločnosti. Cieľom v oblasti celoživotného vzdelávania je podpora vytvárania a rozvoja efektívneho systému celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva

zameraného na zvyšovanie a prispôsobovanie kvalifikácií požiadavkám znalostnej spoločnosti a uľahčenie prístupu k efektívnemu učeniu sa po celý život pre všetkých občanov SR.

– Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj

Infraštruktúra vzdelávania

V rámci prioritnej osi sa za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu bude podporovať rekonštrukcia a rozširovanie stredných a vysokých škôl, špeciálnych škôl, spojených škôl a združených škôl a modernizácia vnútorného vybavenia základných, stredných a vysokých škôl.

Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Globálnym cieľom operačného programu je zvýšenie zamestnanosti, rast kvality ponuky na trhu práce a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín a budovanie kapacít v oblasti verejnej politiky.

– Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie

V oblasti trhu práce bude prioritná os orientovaná na zvyšovanie zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti. V oblasti aktivít zameraných na sociálnu inklúziu bude stratégia operačného programu prostredníctvom tejto prioritnej osi orientovaná na zvyšovanie dostupnosti a zvyšovanie kvality poskytovania sociálnych služieb a vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre všetky rizikové, ohrozené a marginalizované skupiny obyvateľstva.

– Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie v Bratislavskom kraji

Technická pomoc

– Príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanie, posilňovanie administratívnych kapacít v oblasti ŠF a KF

– Finančné riadenie, kontrola, posilňovanie administratívnych kapacít v oblasti finančného riadenia a kontroly

2. Krajské rozvojové dokumenty

2.1. Konceptia rozvoja kultúry a kultúrneho dedičstva

- Spolupráca kultúrnych organizácií (regionálne múzeá a galérie, regionálne knižnice) v pôsobnosti BBSK s ostatnými kultúrnymi organizáciami

- spolupráca BBSK s mestami a obcami, so záujmovými združeniami a občianskymi združeniami, nadáciami, neziskovými, spoločenskými a vzdelávacími organizáciami v oblasti organizovania vybraných kultúrnych podujatí

- potreba miestnych samospráv podieľať sa na spolufinancovaní a starostlivosti o kultúrne dedičstvo a kľúčové kultúrne aktivity určené ich občanom.

- potreba organizovania odborných vzdelávacích aktivít pre protagonistov záujmovo - umeleckej činnosti

- spolupráca so školami, ktorých činnosti určené predovšetkým pre školskú mládež

- medzinárodná spolupráca

- podpora menšinových kultúr žijúcich na území BBSK je zabezpečená Ministerstvom kultúry SP – Sekciou menšinových kultúr.

Strategické ciele a nástroje na ich dosiahnutie:

Cieľ č. 1.: Dosiahnuť presun spoločenského a hospodárskeho záujmu o oblasť kultúry z okraja do centra pozornosti, dosiahnuť uznanie kultúry ako ekonomického faktora a faktora ekonomickej a občianskej integrácie

Nástroje:

- podpora významných rozsiahlych kultúrnych akcií, prepojenie akcie kultúrnych inštitúcií s aktivitami subjektov cestovného ruchu, zavádzanie nových technológií do spôsobov prezentácie kultúry a získavania informačných zdrojov, vytváranie podmienok na uplatnenie mladých ľudí s odborným vzdelaním v oblasti kultúrnych služieb, vytváranie podmienok na poskytovanie a využívanie kultúrnych služieb aj pre zdravotne a sociálne znevýhodnených občanov

Cieľ č. 2.:

Ochraňovať a rozvíjať kultúrne dedičstvo a tradície, revitalizovať pamiatkový fond v majetku BBSK, rozvíjať profesionálnu i amatérsku umeleckú činnosť, uspokojovať a rozvíjať kultúrne a duchovné potreby občanov i návštevníkov Banskobystrického kraja.

Nástroje:

- účelovo určené finančné prostriedky na opravy, údržbu a rekonštrukcie kultúrnych pamiatok a zatraktívnenie budov v správe kultúrnych inštitúcií, prekladanie projektov na obnovu a rekonštrukciu vytypovaných objektov v správe kultúrnych inštitúcií do štrukturálnych fondov EU, grantovej podpory Ministerstva kultúry SR, kofinancovanie schválených projektov BBSK, skvalitnenie starostlivosti a odborného spracovania múzejných a galerijných zbierok, pravidelná revízia zbierkového fondu, elektronické spracovanie dát a využívanie internetových služieb, zvýšenie ochrany zbierkového fondu, zabezpečenie moderných informačných zdrojov v regionálnych knižniciach

Cieľ č. 3.: Stanovenie priority financovania kľúčových aktivít kultúrnych inštitúcií BBSK

Nástroje:

- rovnorné financovanie kultúrnych inštitúcií v pôsobnosti BBSK, kvalitatívne a kvantitatívne dobudovanie materiálno-technických vybavení kultúrnych inštitúcií
- zabezpečenie financovania vytypovaných významných kultúrnych podujatí v jednotlivých regiónoch
- zabezpečenie účelových finančných prostriedkov na medzinárodnú prezentáciu kultúrnych inštitúcií a umeleckých kolektívov v zahraničí na renomovaných festivaloch, prehliadkach a kľúčových súťažiach

Cieľ č.4: Podporiť inovatívne prístupy v oblasti prezentácie kultúry, rozvoja tvorivosti a zvyšovania kvality kultúrnej produkcie, rozvíjať manažérske zručnosti a vedomosti zamestnancov kultúrnych inštitúcií v oblasti tvorby, uchovávaní a šírení kultúrnych hodnôt.

Nástroje:

- zvyšovanie úrovne odbornosti zamestnancov a manažérskych zručností riaditeľov kultúrnych inštitúcií, zabezpečenie podmienok na odborné vzdelávanie pre vedúcich kolektívov záujmovo-umeleckých a umelecko-remeselných činností, zatraktívnenie prezentačných aktivít všetkých kultúrnych inštitúcií, s dôrazom na netradičné, novátorské metódy, zabezpečenie označovania exponátov v múzeách v anglickom jazyku a na národnostne zmiešanom územiach v jazyku národnostnej menšiny, rozvíjanie spolupráce s akademickou obcou v oblasti vedecko-výskumných činností

Cieľ č. 5.: Efektívne brzdiť úpadok emocionálnych a etických hodnôt v spoločnosti, tlmieť šírenie nevkusu a kultúrnej negramotnosti, zvyšovať uvedomenie si kultúrnej identity národa

a národnostných menšín na území kraja a na jeho báze prispievať ku kultúrnej rozmanitosti Európy

Nástroje:

- prepojenie aktivít kultúrnych organizácií s výchovno-vzdelávacím programom škôl, obohatenie a spestrenie vyučovacieho procesu, vplyv na vzťah detí a mládeže ku kultúrnym a etickým hodnotám, podpora aktivít vychádzajúcich z koreňov národných tradícií, zaradenie ponuky kultúrnych aktivít a divadelných programov do produktov cestovného ruchu a turizmu, aktívny podiel na tvorbu a plnení strategických, rozvojových programov miest, v ktorých sídlia kultúrne inštitúcie BBSK, presadzovanie v nich ochranu hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva, stála aktualizácia komplexnej databázy o poskytovaných kultúrnych službách o existujúcich kolektívov ZUČ a aktuálnych kultúrnych podujatiach v regiónoch, podpora rozmanitosti kultúry národnostných menšín posilnením metodickej pomoci pre kolektívy a jednotlivcov záujmovo-umeleckej činnosti i umeleckej tvorby zástupcov národnostných menšín a pomoc pri vytváraní podmienok na ich prezentáciu

Cieľ č. 6.: Dbať na efektívne a racionálne využívanie majetku BBSK, v správe kultúrnych organizácií, ako aj vyčlenených finančných zdrojov na kultúrne služby

Nástroje:

- racionálne využívanie a zveľaďovanie majetku, efektívne nakladanie s nevyužívaným majetkom, znižovanie energetickej náročnosti a prevádzkových nákladov
- optimalizácia personálneho zabezpečenia kultúrnych inštitúcií, vytvorenie podmienok na zamestnanie mladých ľudí s odborným vzdelaním vrátane ich adekvátneho mzdového ohodnotenia
- zvýšenie kontroly využívania pridelených finančných prostriedkov v kultúrnych inštitúciách v pôsobnosti BBSK
- postupné umiestnenie všetkých pracovísk kultúrnych inštitúcií v priestoroch vo vlastníctve BBSK

Cieľ č. 7.: Vytvoriť podmienky pre reprezentáciu kultúry BBSK v zahraničí a rozvíjanie medzinárodnej spolupráce

Nástroje:

- zabezpečenie účelovo určených finančných prostriedkov v rozpočte BBSK na medzinárodnú reprezentáciu kraja
- prioritná podpora projektov v oblasti cestovného ruchu, ktoré zahŕňajú kultúrne aktivity ako neoddeliteľnú súčasť komplexnej ponuky produktov pre návštevníkov a turistov so zámerom zvýšenia atraktivity územia kraja
- rozvíjanie kontaktov a spracovanie spoločných projektov s kultúrnymi inštitúciami v zahraničí, najmä v krajinách a regiónoch, s ktorými má BBSK podpísanú zmluvu o spolupráci
- poskytovanie metodickej pomoci pri príprave kultúrnych aktivít zahraničným Slovákom.

2.2 Stratégia rozvoja vzdelávania

- racionalizácia stredných škôl a školských zariadení v 2003-2005, zníženie počtu stredných škôl zo 113 na 81.

- postupná klesajúca tendencia počtu absolventov ZŠ

Priorita č. 1.: Optimalizácia štruktúry stredných škôl a odborov v kraji
optimalizácia siete stredných škôl a školských zariadení SR v kraji

- na základe analýz určiť perspektívne (pilotné) školy dominantné vo vytypovanej oblasti zohľadňujúce regionálne špecifiká
- prehodnotiť existenciu škôl s problémom zabezpečenia vlastnej bežnej prevádzky z finančných prostriedkov daných normatívom
- prehodnotiť existenciu školských zariadení
- príprava škôl na profiláciu na konkrétne odvetvie hospodárstva – vznik vzdelávacích alebo pilotných centier
- optimalizácia odborov jednotlivých škôl
- vytvoriť sieť učebných a študijných odborov na stredných školách korešpondujúcu s potrebami trhu práce
- odstrániť duplicitu rovnakých odborov na školách v tom istom okrese alebo meste
- zabezpečovať informovanosť o možnostiach štúdia na stredných školách aktualizáciou web stránky
- podpora rozvojových zámerov škôl pri zavádzaní inovovaných, nových a experimentálne overovaných učebných a študijných odborov
- konzultovať návrhy na zavedenie nových odborov aj s príslušnými profesijnými združeniami, komorami a inými inštitúciami pôsobiacimi v danej oblasti
- pri zavádzaní nových odborov prihliadať na analýzy potrieb trhu práce a zabezpečenie normatívneho vybavenia pre daný odbor

Priorita č. 2.: Prepojenie stredoškolského systému s praxou a trhom práce

pravidelne aktualizovať štatistiky a analýzy súčasných a budúcich potrieb trhu práce

- v spolupráci s oddelením celoživotného vzdelávania a odborom regionálneho rozvoja sledovať vývoj na trhu práce a monitorovať uplatniteľnosť absolventov škôl prostredníctvom príslušných ÚPSVaR
- v pravidelných intervaloch sledovať a sumarizovať zamestnanosť absolventov škôl
- zlepšiť prepojenie vzdelávacieho procesu na školách so získavaním praktických skúseností študentov priamo v podnikoch, partnerských firmách a u iných zamestnávateľov
- reagovať na potreby trhu práce podporou zavádzania vhodných učebných a študijných odborov
- zlepšiť spoluprácu škôl ako aj zriaďovateľa škôl s potencionálnymi zamestnávateľmi absolventov
- podpora projektov spolupráce stredných škôl, inštitúcií vzdelávania a zamestnávateľov s dôrazom na skvalitňovanie odborného vzdelávania a prípravy
- zvýšiť záujem žiakov o odborné vzdelávanie v SOU prostredníctvom zapojenia podnikateľských subjektov do procesu vzdelávania

Priorita č. 3.: Premena tradičnej školy na modernú s dôrazom na potreby spoločnosti založenej na vedomostiach

- zvýšiť úroveň škôl v súvislosti s obsahom aj rozsahom vzdelávania
- motivovať školy k prijímaniu zmien v učebných plánoch a osnovách vedúcich k žiadanej kurikulárnej transformácii vo vzdelávaní aj s prihliadnutím na potreby trhu práce a zamestnateľnosť absolventov
- motivovať školy k zavádzaniu nových foriem a metód vyučovania so zameraním na rozvoj kľúčových kompetencií a základných zručností žiakov
- zabezpečiť „otvorenie“ škôl verejnosti vytvorením vzdelávacích centier poskytujúcich rôzne služby formálneho aj neformálneho vzdelávania
- zvýšenie odbornej úrovne učiteľov prostredníctvom cielených programov celoživotného a ďalšieho vzdelávania

- podpora projektov na rozvoj profesionálneho rastu učiteľov zameraných na zvýšenie kvality vzdelávania
- podporovať vo všeobecnosti vzdelávacie aktivity zamerané na získavanie zručností v oblasti IKT a cudzích jazykov
- podporovať zapájanie škôl do prípravy a podávania projektov súvisiacich s kurikulárnou transformáciou a zvyšovaním vzdelanostnej úrovne marginalizovaných skupín
- podpora škôl pripravujúcich talentovaných žiakov
- podpora rozvojových projektov škôl, programov medzinárodnej spolupráce stredných škôl a projektov rozvíjajúcich osobnosť žiaka aj učiteľa
- podpora škôl pri prezentácii na verejnosti, pri organizovaní rôznych spoločenských a športových akcií
- budovanie efektívnej správy a riadenia stredných škôl a podpora kvalifikovaného manažmentu
- dohľad nad dôsledným dodržiavaním všeobecne záväzných právnych predpisov a interných predpisov zriaďovateľa
- sledovanie hospodárneho a efektívneho nakladania s pridelenými finančnými prostriedkami štatutármi organizácií
- dohľad nad zabezpečením kvalifikovanosti pedagogických pracovníkov
- vypracovanie a zavedenie systému hodnotenia kvality riadenia a poskytovania služieb v oblasti vzdelávania
- príprava a podpora projektov a programov zabezpečujúcich rozvoj manažérskych zručností vedúcich pracovníkov organizácií
- v spolupráci s oddelením celoživotného vzdelávania podporovať budovanie štruktúr kariérového poradenstva na stredných školách

Priorita č. 4.: Personálne a materiálno-technické zabezpečenie škôl a školských zariadení v personálnej oblasti škôl reagovať na demografické zmeny

- odstrániť prezamestnanosť na školách v zmysle stanovených noriem
- zlepšiť technický stav infraštruktúry školských budov a materiálno-technické vybavenie škôl
- zisk z odpredaja prebytočného majetku v správe škôl a školských zariadení investovať do obnovy perspektívnej školskej infraštruktúry
- z vlastných príjmov BBSK zabezpečiť investície do školskej infraštruktúry vedúce k zníženiu energetickej náročnosti prevádzok školských objektov a na odstraňovanie havarijných stavov
- zabezpečiť maximálne využitie priestorov spravovaných školami a školskými zariadeniami
- príprava a podávanie projektov na získavanie nenávratných finančných prostriedkov z rôznych zdrojov na financovanie rekonštrukcií objektov školskej infraštruktúry
- Stratégia celoživotného vzdelávania
- Stratégia rozvoja športu

2.3 Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne Banskobystrického samosprávneho kraja

Cieľ 1.: Zmena riadenia ľudských zdrojov

Nástroje:

- organizačné zmeny vnútorných štruktúr
- prevádzkové zmeny riadenia poskytovania služieb a organizácie života

Cieľ 2 - Vytvoriť edukačný systém a systém informačných tokov sociálnych služieb

Nástroje:

- Zriadiť edukačné, výcvikové a informačné centrum sociálnych služieb – komunikácia s mestami a obcami, edukačná činnosť a výcviky zručností sociálnej komunikácie pre zamestnancov zariadení, propagácia najnovších prístupov a metód a ich následné presádzanie do praxe, šírenie osvetu a propagácia sociálnych služieb v rámci regiónu,
- Inštalovať informačnú sieť o sociálnych službách - Pôjde o systém elektronickej komunikácie zahŕňajúci všetky informácie dotýkajúce sa poskytovania sociálnych služieb s technickým a operačným centrom na Úrade BBSK
- Zabezpečiť zdrojové krytie vzdelávacích a informačných procesov

Cieľ 3 - Posilniť terénne sociálne služby ako základné formy sociálnych služieb

Nástroje:

- Aktivity v legislatívnom procese - pripomienkovať a iniciovať novú úpravu právnych vzťahov poskytovania terénnych sociálnych služieb, upraviť úhrady za poskytovanie inštitucionálnych foriem sociálnych služieb v zariadeniach tak, aby odstránili súčasné finančné znevýhodnenie občanov poberajúcich len terénne sociálne služby.
- Aktivity v osвете a propagácii - vo vzťahu k obciam vysvetľovať a propagovať nevyhnutnosť hľadania a vytvárania možností poskytnúť svojmu obyvateľovi primárne terénne sociálne služby vo vlastnom sociálnom prostredí svojej domácnosti a komunity obce, poskytnúť obciam know-how, propagovať možnosť zmluvného zabezpečenia terénnych sociálnych služieb medzi obcami a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb.
- Podpora poskytovateľov terénnych sociálnych služieb

Cieľ 4 - Vytvoriť systém sociálneho poradenstva a sociálnej prevencie

Nástroje:

- Zriadiť regionálne centrá sociálneho poradenstva a prevencie
- Aktivity v metodologickej oblasti a v politike financovania sociálneho poradenstva a sociálnej prevencie

Cieľ 5 - Začať proces transformácie poskytovania sociálnych služieb

Nástroje:

- Aktivity projektu EQUAL - Transformácia zariadení sociálnych služieb s cieľom sociálnej a pracovnej integrácie ich obyvateľov
- Aktivity v osвете, propagácii a vzdelávaní
- Aktivity metodologickej pomoci a v oblasti kontroly
- Finančná regulácia procesov

Cieľ 6 - Vytvorenie systému efektívneho, transparentného financovania a fundraising

(Fundraising – aktívna účasť BBSK, miestnych samospráv a poskytovateľov sociálnych služieb na získavaní finančných zdrojov do regiónu BBSK.)

Nástroje:

- Aktivity smerujúce k financovaniu a distribúcii zdrojov
- Akčný plán aktivít projektovania v sociálnej sfére ako zdroj získavania prostriedkov

2.4 Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja BBSK 2007 - 2013

Ľudské zdroje

Vzdelávanie

V oblasti vzdelávania je sformulovaná vízia:

Kraj s kvalitným vzdelávacím systémom základných, stredných i vysokých škôl, flexibilne reagujúcim na potreby trhu práce a svojich rozvojových aktivít.

Na dosiahnutie vízie sú stanovené nasledovné priority:

Priorita 1: Podpora rozvoja ľudských zdrojov

Cieľ: Vzdelaní a kultúrni obyvatelia kraja

Opatrenia:

Podpora dostupnosti vzdelávania pre obyvateľov kraja

Optimalizácia siete škôl a školských zariadení s ohľadom na efektívnosť a dostupnosť pri zachovaní pôvodného obyvateľstva kraja

Podpora rozvoja ďalšieho vzdelávania a jeho otvoreného modulárneho systému

Podpora vzdelávania v učebných odboroch s technickým zameraním

Podpora vzdelávania v oblasti informačných technológií

Podpora vzdelávania v oblasti cestovného ruchu a výučby cudzích jazykov

Podpora ďalšieho vzdelávania učiteľov na zvládnutie moderných foriem, metód a techník výučby

Podpora vytvorenia centier dištančného vzdelávania

Podpora implementácie programov vzdelávania pre zamestnancov v samospráve

Priorita 2: Zvýšenie kvality materiálno-technických podmienok škôl a školských zariadení

Cieľ: Modernizované a účelne vybavené vzdelávacie zariadenia s bezbariérovým prístupom

Opatrenia:

Modernizácia a rekonštrukcia škôl a školských zariadení

Obstaranie moderného materiálno-technického vybavenia pre školy a školské zariadenia

Priorita 3: Modernizácia výchovno-vzdelávacieho procesu a informatizácia škôl a školských zariadení

Cieľ: Modernizované výchovno-vzdelávacie procesy s kvalitnou knižnično-informačnou podporou

Opatrenia:

Modernizácia metód a foriem výchovno-vzdelávacieho procesu

Zavádzanie informačných technológií

Priorita 4: Zosúladenie vzdelávacieho procesu a ďalšieho vzdelávania s požiadavkami trhu Práce

Cieľ: Systém vzdelávania orientovaný na potreby trhu práce

Opatrenia:

Optimalizácia siete stredných škôl s ohľadom na požiadavky trhu práce

Podpora ďalšieho vzdelávania s ohľadom na požiadavky trhu práce

Podpora učebných odborov zameraných na nedostatkové profesie na trhu práce v priemyselných odvetviach

Priorita 5: Podpora systematického rozvoja pohybových a iných záujmových voľnočasových aktivít detí a mládeže

Cieľ: Deti a mládež aktívne využívajú ponúkané možnosti pre rozvoj svojich pohybových a iných záujmových aktivít

Opatrenia:

Podpora systematického rozvoja pohybových aktivít detí a mládeže

Podpora kultúrnych a umeleckých aktivít detí a mládeže

Priorita 6: Podpora rozvoja vedy, výskumu a inovácií na školách

Cieľ: Školy sa aktívne podieľajú na rozvoji vedy, výskumu a inovácií

Opatrenia:

Podpora inovačných centier na školách

Podpora zvyšovania informačnej úrovne knižníc a ich vybavenia technickou, normalizačnou a patentovou literatúrou

Podpora vedeckých, výskumných a inovačných aktivít na školách

Podpora spolupráce škôl, výskumných pracovísk a podnikateľských subjektov

Kultúra

Vízia

-zabezpečená prístupnosť kultúry a kultúrnych aktivít pre všetkých obyvateľov kraja

-trvalo udržateľný rozvoj kultúry a s ňou súvisiacich aktivít hlavne v oblastiach životného prostredia, krajiny tvorby a cestovného ruchu.

-rozvoj aktivity obyvateľov v oblasti záujmovo umeleckej činnosti a iných voľnočasových aktivít.

-zachované a zveladené kultúrne dedičstvo a prístupné kultúrne hodnoty

-rozvinutá kultúrna spolupráca a výmenu v rámci Európskej únie i mimo nej.

-grantový systém na podporu kultúrnych aktivít, renováciu kultúrnych pamiatok a zariadení, ktorý spoločne s európskymi, štátnymi a neštátnymi zdrojmi vytvára podmienky na viaczdrojové financovanie kultúry

-zapojenie sa realizácie projektu Európske hlavné mesto kultúry 2013.

Priorita 1: Ochrana, obnova a revitalizácia pamiatkového fondu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry (neživá kultúra)

Cieľ: Obnovenie najhodnotnejších objektov v rámci pamiatkového fondu a využitie ich potenciálu

Opatrenia

Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty

Podpora obnovy a revitalizácie pamiatkových objektov slúžiacich pre potreby kultúry (kultúrne domy, spoločenské sály, múzeá, galérie, výstavné siene, knižnice, divadlá, kaštiele, historické parky a pod.)

Podpora obnovy a revitalizácie pamiatkových objektov slúžiacich pre potreby cestovného ruchu (reštaurácie, ubytovacie zariadenia, budovy pre voľnočasové aktivity a iné)

Podpora obnovy a revitalizácie technických pamiatok s dôrazom na kultúrne dedičstvo UNESCO

Zachovanie a rozšírenie infraštruktúry pre rozvoj kultúry (kultúrne domy, kiná, divadlá, budovy knižníc, múzeí, galérií, hvezdárni a pod.)

Rozvoj a budovanie pamäťových inštitúcií, zlepšenie ich technického, klimatického a bezpečnostného stavu, ako aj prezentácie ich činnosti

Zlepšenie systémov získavania, spracovania a ochrany obsahu zo zdrojov pamäťových a fondových inštitúcií

Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát

Rekonštrukcia remeselných dvorov, obnova tradičných remeselných postupov a remeselných výrob s prihliadnutím na špecifiká jednotlivých miest a obcí
Obnova podzemných chodieb a ich využitie
Budovanie skanzenov ľudovej architektúry

Priorita 2: Ochrana kultúrneho dedičstva a rozvoj kultúrnych aktivít a služieb (živá kultúra)

Cieľ: Zachovanie a ďalší rozvoj kultúry a kultúrneho dedičstva prispieva k širokej ponuke kultúrnych aktivít a služieb, k ochrane kultúrneho dedičstva. Podporovať aktivity vychádzajúce z koreňov národných tradícií, ako aj rozvíjajúce sa nové umelecké žánre a formy prezentácie tak, aby zachovávali jedinečnosť slovenskej kultúry v kultúrnej rozmanitosti Európy

Opatrenia

Podpora pravidelne sa opakujúcich významných celoštátnych a regionálnych kultúrnych akcií

Rozvoj záujmovej umeleckej činnosti a voľnočasových aktivít

Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby so zameraním na ľudovomeleckú výrobu a zachovanie tradičných výrobných postupov prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Podpora súčasnej umeleckej tvorby, projektov pre deti a mládež,

Zabezpečenie dostatočného dopĺňania a aktualizácie informačných zdrojov v knižniciach a pamäťových inštitúciách

Využitie priestorov škôl a školských zariadení pre rozvoj kultúry

Zabezpečenie vyváženej ponuky kultúrnych služieb pre obyvateľov a návštevníkov

Zachovanie a rozvoj folklórnych tradícií

Priorita 3: Spolupráca a propagácia v oblasti kultúry

Cieľ: Využitie kultúrneho bohatstva pre rozvoj kraja vrátane rozvoja cestovného ruchu, medzinárodnej spolupráce a posilnenia informačnej spoločnosti

Opatrenia

Podpora vytvárania partnerstiev v oblasti starostlivosti o pamiatky, kultúrne hodnoty a činnosti na území kraja, v rámci Slovenskej republiky a na medzinárodnej úrovni

Rozvoj spolupráce s mestami, obcami a tretím sektorom pri ochrane a rozvoji kultúry

Zintenzívnenie spoločných kultúrnych akcií medzi mestami a obcami kraja, v rámci cezhraničnej spolupráce a v rámci kultúrnej výmeny s dôrazom na Európsku úniu

Využitie kultúry pri prezentácii kraja, miest a obcí

Využitie pamiatkového fondu, kultúry, miestnych zvykov a obyčají v cestovnom ruchu

Podpora rozvoja nových umeleckých žánrov a dobudovanie siete kultúrnych inštitúcií, vrátane vzniku nových

Budovanie náučných chodníkov a trás, informačných bodov a smerových tabúľ viažucim sa k tradičnej kultúre

Cielená a intenzívna propagácia kultúrnych a historických pamiatok a kultúrnych podujatí (veľtrhy, tlačené materiály, digitálne materiály, internet)

Aktívna účasť v realizácii projektu Hlavné mesto kultúry 2013

Aktívna spolupráca odborníkov v oblasti kultúry na vypracovaní stratégie kraja pre rozvoj cestovného ruchu a jej pravidelnej aktualizácii

Dosiahnuť prepojenie kultúrnych podujatí a služieb s aktivitami subjektov cestovného ruchu ako neoddeliteľnej súčasťou atraktivity územia kraja

Tvorba a ponuka produktov pre cestovný ruch (napr. Zlatá banská cesta a iné)

Realizácia komplexného navigačného systému ku kultúrnym pamiatkam, ktorý bude spĺňať európske štandardy

Realizácia komplexného informačného systému pri kultúrnych pamiatkach

Sociálne služby

Vízia

Funkčný systém sociálnych služieb poskytujúci kvalitné a dostupné sociálne služby v súlade s ekonomickým rastom

Priorita 1: Podpora kvalitného, efektívneho a flexibilného poskytovania sociálnych služieb v kraji

Cieľ: Na klienta zamerané efektívne a flexibilné poskytovanie sociálnych služieb

Opatrenia

Nahrádzovanie domovov dôchodcov malokapacitnými dennými stacionármi pre seniorov so spoločným stravovaním pri rešpektovaní aktuálneho a očakávaného dopytu

Rozšírenie a podpora služieb typu zariadenie opatrovateľskej služby pre seniorov a zdravotne postihnutých občanov

Vybudovanie nových a rozšírenie centier krízovej intervencie za účasti komunálnej samosprávy

Zvýšenie kapacít domovov sociálnych služieb s týždenným a denným pobytom pre cieľovú skupinu detí a dospelí s telesným, psychickým a kombinovaným postihnutím v závislosti na lokalite

Podpora zariadení chráneného bývania za aktívnej participácie klienta

Aktivity

Rekonštrukcia, optimalizácia a budovanie infraštruktúry ZSS s dôrazom na potreby klienta sociálnych služieb na základe dopytu pri zohľadnení zníženia finančnej nákladovosti, energetickej náročnosti, zvýšenia ich spoľahlivosti, bezpečnosti a ekologizácie

Humanizácia prostredia zariadení, bezbariérovosť a vybavenosť zariadení sociálnych služieb (napr. kúpa rôznych zdravotníckych, rehabilitačných a odľahčujúcich pomôcok a pod.)

Vypracovanie štandardov kvality poskytovania sociálnych služieb, podmienok financovania a na ich základe vytvorenie podmienok pre následnú kategorizáciu zariadení sociálnych služieb

Zabezpečenie osvetu a propagácie potreby a významu centier krízovej intervencie pre komunálnu samosprávu a zabezpečenie poskytnutia know – how v tejto oblasti

Vypracovanie systému monitorovania potreby služby, poskytovanej v centrách krízovej intervencii v spolupráci s príslušnými orgánmi štátnej a verejnej správy

Poskytnutie finančnej a materiálnej podpory komunálnej samospráve pri budovaní záchytnej sociálnej siete a centier krízovej intervencie

Zavedenie individuálnych rozvojových plánov pre klientov v zariadeniach sociálnych služieb za účelom aktivizácie a mobilizácie existujúceho potenciálu občana (skvalitnenia jeho života)

Zriadenie resocializačného zariadenia

Budovanie nových zariadení chráneného bývania

Realizácia sťaži zamestnancov a obyvateľov v zariadeniach chráneného bývania v SR

Realizácia sociálnych tréningov obyvateľov zariadení chráneného bývania na zmenu podmienok

Zriaďovanie chránených pracovísk priamo zariadeniami sociálnych služieb

V spolupráci s agentúrami podporovaného zamestnávania hľadanie možností uplatnenia klientov ZSS na pracovnom trhu

Vypracovanie systému poskytovania moderných a efektívnych verejných elektronických služieb a elektronizácie verejných registrov a databáz, online služieb.

Priorita 2: Ďalší rozvoj terénnych sociálnych služieb

Cieľ: Rozvinuté terénne sociálne služby

Opatrenia

Podpora sociálneho poradenstva, prevencie, terénnej sociálnej práce, v súčinnosti s ktorou sa budú vykonávať sanácie pôvodných biologických rodín a poskytovať psychologické, sociálne a právne poradenstvo prevažne týraným osobám a ich deťom

Zvýšenie kapacít terénnych sociálnych služieb za účasti komunálnej samosprávy

Riešenie problému chudoby s dôrazom na pomoc neúplným rodinám, sociálne slabším rodinám a mladým rodinám

Aktivity

Vytvorenie podmienok pre zriadenie centier sociálneho poradenstva, sociálnej prevencie a vybraných činností sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Podporovanie Regionálneho centra autizmu vo Zvolene

Rozširovanie aktivít vysunutého pracoviska so zameraním na riešenie rómskej problematiky v južnej lokalite BBSK s vysokou mierou nezamestnanosti za účelom terénnej sociálnej práce, monitorovania a získavania finančných zdrojov pre tieto oblasti

Poskytnutie know-how obciam v oblasti progresívnych foriem sociálnych služieb a propagovanie možnosti zmluvného zabezpečenia terénnych sociálnych služieb

Podporovanie prepojenia inštitucionálnych a terénnych služieb (napr. formou poskytovania stravovania obyvateľov obcí v ZSS, prípadne formou rozvozu, iné služby – pranie, žehlenie, umožnenie ambulatnej formy rehabilitácie pre obyvateľov okolitých obcí).

Priorita 3: Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v oblasti sociálnych služieb a ich motivácia

Cieľ: Kvalitný a motivovaný personál sociálnych služieb v kraji

Opatrenia

Zavádzanie nových prístupov k riadeniu ľudských zdrojov

Vytvorenie funkčného vzdelávacieho systému pre zamestnancov v zariadeniach sociálnych služieb

Motivácia zamestnancov na úseku poskytovania sociálnych služieb

Aktivity

Vypracovanie systému permanentného monitoringu poskytovania sociálnych služieb medzi jednotlivými poskytovateľskými subjektami navzájom, zo strany BBSK ako aj zo strany externých odborníkov

Zavedenie systému supervízie pre jednotlivé poskytovateľské subjekty za účelom zvyšovania profesionality sociálnej práce

Zabezpečenie vypracovania vízie jednotlivých zariadení, etického kódexu, plánov osobnostného a profesionálneho rastu zamestnancov, transparentného a motivačného systému hodnotenia zamestnancov

Osvetové a vzdelávacie aktivity vo vzťahu ku komunálnej samospráve

Prednáškové, školiace a kongresové aktivity pre poskytovateľské subjekty v kraji

Zvyšovanie informovanosti laickej verejnosti

Vytvorenie edukačného systému a systému komunikácie a informačných tokov sociálnych služieb

Vypracovanie programu celoživotného vzdelávania zamestnancov zariadení sociálnych služieb

Sprostredkovanie vzdelávania poskytovateľských subjektov dodávateľským spôsobom zo strany externých odborníkov

Vytváranie podmienok pre zriadenie metodických centier systému sociálnych služieb a sociálnej pomoci v regióne

Pokračovanie v realizácii poslednej etapy projektu „Transformácia zariadení sociálnych služieb s cieľom sociálnej a pracovnej integrácie ich obyvateľov“ zo zdrojov ESF - IS EQUAL v spolupráci s Radou pre poradenstvo v sociálnej práci, ktorý je primárne zameraný na zvyšovanie kvality prostredníctvom vzdelávania zamestnancov zariadení sociálnych služieb

Organizovanie pracovných stretnutí a návštev v zahraničí za účelom výmeny skúsenosti v sociálnej oblasti

Priorita 4: Financovanie sociálnych služieb

Cieľ: Viac zdrojovo financované sociálne služby

Opatrenia

Zvyšovanie podielu súkromných a grantových zdrojov na financovaní sociálnych služieb

Podpora verejno-súkromných partnerstiev pri zabezpečovaní sociálnych služieb

Podpora efektívnosti a transparentnosti finančného riadenia

Aktívny prístup všetkých zainteresovaných k získavaniu finančných zdrojov

Aktivity

Získavanie finančných prostriedkov zo zdrojov Rozvojovej banky Rady Európy, primárne z zameraných na obnovu infraštruktúry zariadení

Realizácia úspešných projektov z rôznych grantov zariadeniami v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK

Tvorba projektov financovaných z ESF, ERDF a iných operačných programov a fondov na skvalitnenie sociálnej infraštruktúry

Organizovanie aktivít prezentujúcich zariadenia sociálnych služieb v BBSK za účasti podnikateľských subjektov z regiónu BBSK.

Zásady poskytovania finančných prostriedkov BBSK

Vytvorenie nástrojov, ktoré umožnia čerpanie zdrojov z fondov EÚ v oveľa vyššej miere ako v súčasnom období.

Zdravotníctvo

Vízia

Dostupný, moderný, dobre fungujúci systém, ktorý spoľahlivo zabezpečí zdravotnícke služby v primárnej, sekundárnej i následnej starostlivosti.

Priorita 1: Skvalitňovanie a zefektívňovanie zdravotnej starostlivosti v kraji

Cieľ: Moderná zdravotná infraštruktúra v kraji

Opatrenia

Optimalizácia ambulantnej, ústavnej a špeciálnej siete, ktorá bude zodpovedať potrebám občanov

Podstatné zvýšenie úrovne prístrojového vybavenia u poskytovateľov zdravotníckych služieb

Zníženie energetickej náročnosti zdravotnej infraštruktúry

Zvýšenie flexibility systému zdravotnej starostlivosti podporou jej informatizácie

Aktivity

Zmeny vnútroorganizačných a medziorganizačných procesov

Stavebné úpravy budov

Informatizácia poskytovateľov

Zavádzanie systémov riadenia kvality

Zavádzanie nových diagnostických a terapeutických štandardných postupov

Modernizácia prístrojového vybavenia zdravotníckych zariadení

Priorita 2: Rozvoj ľudských zdrojov v zdravotníctve

Cieľ: Zvýšenie kvality a motivácie pracovníkov v zdravotníctve

Opatrenia

Vzdelávanie poskytovateľov zdravotníckych a sociálnych služieb v oblasti kvality a moderných prístupov k manažmentu a ich zavádzanie do praxe

Podpora vzdelávania zdravotníckych pracovníkov

Finančná a nefinančná motivácia pracovníkov v zdravotníctve

Aktivity

Zavádzanie systémov riadenia kvality

Podpora rozvoja inštitúcií realizujúcich vzdelávanie v oblasti zdravotníctva tak, aby sa vytvorili predpoklady pre tvorbu dostatočných ľudských kapacít napĺňajúcich reálne potreby zdravotníckeho sektora v kontexte realizovanej reštrukturalizácie

Podpora inštitucionálneho špecializačného a certifikačného vzdelávania, ako aj celoživotného vzdelávania

Priorita 3: Zvyšovanie informovanosti a osobnej zodpovednosti za zdravie

Cieľ: Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám

Opatrenia

Realizácia programov zdravia a prevencie ochorení

Podpora zdravia a prevencie ochorení akcentujúcich špecifické potreby marginalizovaných, či inak diferencovaných skupín populácie

Zmena orientácie zdravotníckych služieb smerom k vzájomnej spolupráci a podpore aktivít zameraných na zdravie

Podpora komunitných aktivít vedúcich k zvýšeniu zdraviu prospešnej pohybovej aktivity a zmene stravovacích návykov

Zvyšovanie informovanosti pacientov o ich právach a ich ochrana v zdravotníckom systéme

Aktivity

Podpora nástrojov orientovaných na dosiahnutie pozitívnej zmeny správania občanov vo vzťahu k vlastnému zdraviu, životného štýlu

Podpora realizácie programov zameraných na zvýšenie informovanosti obyvateľstva všetkých faktoroch pôsobiacich na ich zdravotný stav

Podpora aktivít zameraných na zmenu postavenia občana z pasívneho príjemcu zdravotnej starostlivosti na aktívneho užívateľa systému

Zabezpečiť informovanosť občanov a zameriavať ich pozornosť najmä na ochorenia s vysokou mierou mortality

Priorita 4: Koordinácia a kontrola činnosti lôžkových zdravotníckych zariadení

Cieľ: Vytvorenie integrovaného regionálneho systému poskytovania zdravotnej starostlivosti

Opatrenia

Vytvorenie integrovaného regionálneho systému zdravotnej starostlivosti

Vrátenie regionálnych nemocníc do zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK

Súčinnosť všetkých nemocníc, regionálnych, koncovej

Prehodnotenie siete ambulantnej starostlivosti, zabezpečenie dostupnosti vo všetkých regiónoch

Priorita 5: Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb

Cieľ: Modernizácia a rekonštrukcia infraštruktúry nekomerčných záchranných služieb s dôrazom na zvyšovanie kvality a efektívnosti ich služieb

Opatrenia

Podpora tvorby plánovacej dokumentácie rekonštrukcie a modernizácie objektov a zariadení nekomerčných záchranných služieb

Podpora prípravy projektov zameraných na rekonštrukciu a modernizáciu objektov a zariadení nekomerčných záchranných služieb

Podpora vzniku a fungovania nekomerčných záchranných služieb združených obcí

Podpora rekonštrukcie a modernizácie objektov a technického vybavenia nekomerčných záchranných služieb

Podpora zvýšenia ochrany obyvateľstva pred možnými následkami mimoriadnych udalostí

Podpora skvalitnenia a zrýchlenia prenosu informácií o vzniku mimoriadnych udalostí medzi nekomerčnými záchrannými službami, samosprávou a orgánmi štátnej správy

Zamestnanosť

Vízia

Odborne vzdelaná a pozitívne motivovaná pracovná sila je trvalým predpokladom pre rast zamestnanosti v kraji a príchod zahraničných aj domácich investorov.

Kvalitne implementované programy sociálnej inklúzie vytvárajú predpoklady pre zníženie miery nezamestnanosti ohrozených skupín obyvateľstva.

Priorita 1: Budovanie rovnováhy medzi ponukou a dopytom na trhu práce

Cieľ: Motivovaná pracovná sila so záujmom o zvyšovanie kvalifikácie

Opatrenia

Podpora vytvárania nových pracovných miest s vysokou pridanou hodnotou

Podpora spolupráce medzi výskumnými a vývojovými inštitúciami a podnikateľskými subjektmi s dôrazom na praktické využitie

Podpora spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikateľskými subjektmi s dôrazom na praktické využitie

Podpora spolupráce s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny pri špecifikácii efektívnych nástrojov aktívnej politiky trhu práce, zohľadňujúcich aj podporu zamestnania ohrozených a najviac zastúpených skupín nezamestnaných v evidencii.

Zvýšenie kvality a prístupu k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na nový obsah a procesy vzdelávania

Priorita 2: Vytváranie podmienok pre pracovnú mobilitu

Cieľ 2: Zvýšená flexibilita trhu práce vytvára väčšie množstvo pracovných príležitostí

Opatrenia

Podpora flexibilných foriem zamestnávania v progresívnych odvetviach

Podpora územnej a profesijnej mobility

Cezhraničná integrácia trhov práce

Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti

Priorita 3: Podpora návratu marginalizovaných skupín na trh práce s dôrazom na rómsku komunitu a rovnosť príležitostí

Cieľ: Zlepšené sociálne postavenie marginalizovaných skupín a posilnenie rovnosti príležitostí pri vstupe na trh práce

Opatrenia

Podpora programov v oblasti riešenia dlhodobej nezamestnanosti

Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Podpora vytvárania rovností príležitostí v prístupe na trh práce

Uplatňovanie preventívnych stratégií a individuálneho prístupu k nezamestnaným

Rovnosť príležitostí, marginalizované skupiny obyvateľstva

Vízia

-posilnená spolupráca a efektívna koordinácia programov, projektov a finančných prostriedkov zainteresovaných subjektov v kraji, ktoré svojím poslaním a činnosťou ovplyvňujú zlepšovanie životných podmienok Rómov

-vytvorený participatívny proces, do ktorého aktívne vstupujú okrem štátnych a samosprávnych orgánov a neziskových organizácií aj predstavitelia rómskej komunity ako zástupcovia cieľových skupín

-rómska menšina je akceptovaná majoritným obyvateľstvom a má rovnaké príležitosti na získanie bývania, vzdelania a uplatnenia na trhu práce

Priorita 1: Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne Rómov

Cieľ: Zlepšená vzdelanostná úroveň Rómov

Opatrenia

Zlepšiť prípravu rómskych detí na vstup do základných škôl

Zlepšiť úroveň dosahovaných školských výsledkov na základných školách vrátane inklúzie rómskych žiakov

Zlepšiť prípravu rómskych žiakov na stredné školy

Vytvoriť podmienky na získanie stredoškolského vzdelania

Zlepšiť prípravu rómskych študentov na vysoké školy

Zaviesť do vysokoškolského štúdia témy reagujúce na potreby komunit

Prispôsobiť systém celoživotného vzdelávania pre Rómov reagujúci na potreby trhu v regióne

Priorita 2: Zvyšovanie funkčnosti rómskych organizácií

Cieľ: Zvýšená životaschopnosť a funkčnosť rómskych organizácií a zlepšené prostredie pre osobnostný rast Rómov

Opatrenia

Zvýšiť stabilitu rómskych organizácií a iniciatív a znížiť živelnosť ich vzniku

Zlepšiť manažment rómskych organizácií a zvýšiť úspešnosť ich pôsobenia

Zvýšiť finančnú udržateľnosť rómskych organizácií

Zlepšiť zohľadňovanie potrieb Rómov zo strany donorov

Zlepšiť komunikačnú schopnosť rómskych organizácií

Zvýšiť zodpovednosť Rómov za rozvoj vlastnej osobnosti

Znížiť mieru izolácie iniciatív a ambícií jednotlivcov v rómskych komunitách

Zvýšiť motiváciu Rómov k aktivite

Priorita 3: Vytváranie podmienok pre uplatnenie sa Rómov na trhu práce

Cieľ: Zvýšená konkurencieschopnosť Rómov na trhu práce

Opatrenia

Vytvoriť systémový prístup k riešeniu sociálnej inklúzie na trhu práce na úrovni kraja

Efektívne využívať metódy a nástroje pomoci na riešenie sociálnej inklúzie na trhu práce

Zefektívniť servis pre riešenie problematiky sociálnej inklúzie na trhu práce

Priorita 4: Zlepšovanie kvality bývania rómskeho obyvateľstva

Cieľ: Zlepšená kvalita bývania rómskeho obyvateľstva

Opatrenia

Vytvoriť komplexný systém riešenia bývania Rómov, vrátane prevencie straty bývania a prechodného bývania

Skultúrniť bývanie v rómskych osadách

Vybudovať nájomné byty a zodpovedajúcu infraštruktúru

Priama zainteresovanosť Rómov na rozvoji bývania a starostlivosti o životné prostredie

Priorita 5: Vytvorenie udržateľnej a efektívnej inštitucionálnej siete k riešeniu marginalizovaných rómskych komunít

Cieľ: Udržateľná a efektívna inštitucionálna sieť ako východisko pre komplexné riešenie marginalizovaných rómskych komunít

Opatrenia

Zlepšiť dostupnosť informácií a služieb pre Rómov

Koordinovať implementáciu Stratégie sociálno-ekonomickej integrácie Rómov v Banskobystrickom samosprávnom kraji

Priorita 6: Prevencia protispoločenskej činnosti

Cieľ: Znížená protispoločenská činnosť v rómskych komunitách

Opatrenia

Vybudovať systém prevencie protispoločenskej činnosti

Zvýšiť podiel detí na preventívnych aktivitách

Zvýšiť podiel dospeléj populácie na aktivitách preventívneho charakteru

Priorita 7: Podpora aktivít smerujúcich k akceptácii Rómov majoritným obyvateľstvom v kraji

Cieľ: Zvýšená akceptácia Rómov majoritným obyvateľstvom kraja

Opatrenia

Zabezpečiť objektívnu prezentáciu a medializáciu rómskej komunity vo verejnosti a zlepšený obraz o živote Rómov v spoločnosti

Zlepšiť podmienky na komunikáciu majority a minority

Zredukovať prejavy rasizmu v spoločnosti

Priorita 8: Trvalé zlepšovanie zdravotného stavu rómskeho obyvateľstva

Cieľ: Zlepšený zdravotný stav rómskeho etnika znížením výskytu rizikových faktorov

Opatrenia

Zvýšiť záujem o zdravotný stav rómskej komunity

Zvýšiť zdravotné povedomie rómskej komunity formou vzdelávania, poradenstva, zaškoľovania

Ovplyvňovať úroveň zdravia rómskej komunity systematickou zdravotnou prevenciou

Zabezpečiť dopravu k poskytovateľom zdravotníckych služieb tzv. sociálno-zdravotný taxík resp. sociálno-zdravotná doprava

Priorita 9: Zachovanie kultúrnej a národnostnej identity Rómov

Cieľ: Zachovaná kultúrna a národnostná identita Rómov

Opatrenia

Zlepšiť podmienky pre rozvoj rómskej kultúry

Vytvoriť stabilné a silné inštitúcie zaoberajúce sa kultúrnymi aktivitami v rómskej komunite

2.4 Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja BBSK 2007 - 2013

Cestovný ruch

Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja:

-dobudovanie kompletných stredísk cestovného ruchu a rekreácie, najmä zimných stredísk

-rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky v polyfunkčnom prepojení s poľnohospodárskymi a inými doplnkovými činnosťami

- dôležitá úloha mestského a kultúrneho cestovného ruchu, ale aj cirkevného a poľovníckeho cestovného ruchu
- chýba komplexnosť a vzájomná prepojenosť doplnkových služieb
- nekoordinovaný postup veľkého množstva subjektov pôsobiacich v stredu cestovného ruchu
- neschopnosť prevádzkovateľov základných i doplnkových služieb udržať kvalifikovanú pracovnú silu
- nedostatok edukačných programov vrátane systému celoživotného vzdelávania, schopné eliminovať disparity v oblasti ľudských zdrojov
- nie sú vytvorené primerané podmienky pre mikropodnikateľské prostredie a subjekty, ktoré do systému vstupujú, aby garantovali kvalitu poskytovaných služieb
- zaostáva priestorový informačný systém na všetkých úrovniach a neriešenie problematiky vnáša chaos do logistiky v dostupnosti
- najzásadnejším problémom v rezorte je vo vyhľadávaní atrakcií, ich animácii a reanimácii s cieľom tvorby dostatočne prítiahlivých produktov v rámci produktového balíka služieb
- propagácia regiónu a Slovenska je dlhodobo poddimenzovaná a nedarí sa tvorba jednotných systémov a koordinácie propagácie cestovného ruchu
- problémom ostáva v tomto zložitom prostredí navrhnuť systémové a účinné až vizionárske riešenia, ale najmä ich presadenie a implementácia v praktickom živote, i keď cestovný ruch je kľúčom k riešeniu zložitej situácie BBSK v oblasti zamestnanosti a najmä trvalej udržateľnosti

2.5 Akčný plán zamestnanosti BBSK

Pre hospodársky rozvoj Banskobystrického samosprávneho kraja majú rozhodujúci význam zásoby domácich zdrojov surovín a to najmä nerastných surovín a bohatý výskyt minerálnych, termálnych a liečivých vôd. Veľký význam má v kraji lesné hospodárstvo, ťažba a spracovanie drevnej hmoty, ale aj pestovanie lesných porastov.

Ako úlohy a výzvy do budúcnosti označil dokument zvýšenie miery nezamestnanosti, hospodársku stabilitu a budovanie kapacít na miestnej úrovni, čo sa dá dosiahnuť:

- zvyšovaním adaptability pracovníkov a podnikov
- prilákaním väčšieho počtu osôb na trh práce a zabezpečením, aby práca bola skutočnou voľbou pre všetkých.
- efektívnejším investovaním do ľudského kapitálu a celoživotného vzdelávania

Kľúčovými prioritami v oblasti riešenia sociálnej inklúzie na území Banskobystrického samosprávneho kraja sú:

- zlepšenie spolunažívania rómskeho a nerómskeho obyvateľstva,
- vytvorenie podmienok pre zabezpečenie rovnocenných príležitostí na trhu práce pre všetky rizikové skupiny,
- zabezpečenie kvalitnej odbornej starostlivosti o sociálne vylúčené skupiny obyvateľov,
- vybudovanie systému pre dlhodobé riešenie problematiky sociálneho vylúčenia na území kraja

Kľúčovými prioritami v oblasti podpory zamestnanosti v Banskobystrickom samosprávnom kraji sú:

- vytvorenie podmienok pre prípravu rozvojových stratégií, ktoré budú podporovať rast zamestnanosti v kraji,
- zlepšenie podpory veľkých a stredných regionálnych firiem,

- zlepšenie podmienok pre podporu MSP v kraji, hlavne pri zakladaní nových malých a stredných firiem resp. na začiatku živnostenského podnikania,

Kľúčovými prioritami v oblasti školského systému, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania v Banskobystrickom samosprávnom kraji, pre nasledujúce obdobie sú:

- zvýšenie úrovne škôl z pohľadu obsahu a rozsahu vzdelávania,
- zníženie počtu obyvateľov v kraji s nižším odborným, základným vzdelaním alebo s neukončeným základným vzdelaním,
- zefektívnenie systému rekvalifikácií a programov celoživotného vzdelávania,

Horizontálne priority akčného plánu:

-úplná zamestnanosť

-zvyšovanie kvality a produktivity práce: podpora zmien a adaptability podnikov na rast ich konkurenciaschopnosti kvalitatívnou reštrukturalizáciou podnikov, inovačné formy organizácie ktoré podporujú kvalitu a produktivitu práce, podpora ďalšieho vzdelávania, rodová rovnosť a odstránenie diskriminácie, pružnosť pracovných pomerov a pracovného času

-posilňovanie sociálnej kohézie a inklúzie: zavedenie systému monitorovania chudoby a sociálnej vylúčenosti, spracovanie stratégie sociálnej inklúzie, pomoc sociálne vylúčeným občanom - sociálna ochrana, prístup ku vzdelaniu a zlepšenie vzdelanostnej úrovne, prístup ku zdrojom na zlepšenie situácie sociálne vylúčených, pomoc pri vytváraní špeciálnych pracovných príležitostí pre sociálne vylúčených občanov

Regionálna priority

1. Zlepšenie podpory veľkých a stredných regionálnych firiem

Opatrenia:

- Zlepšenie úrovne poznania zamestnancov ÚPSVAR, ktorí spolupracujú so zamestnávateľmi, o štrukturálnych fondoch
- Zlepšenie manažérskych zručností v podnikoch (vzdelávanie vyššieho a stredného manažmentu v podnikoch)

2. Zabezpečenie kvalitnej odbornej starostlivosti o sociálne vylúčené skupiny

Opatrenia:

- Budovanie siete odborných pracovísk v sociálnej oblasti a zabezpečenie ich trvalej udržateľnosti

3. Zlepšenie podmienok pre podporu MSP v kraji, hlavne pri zakladaní malých a stredných podnikov, resp. na začiatku živnostenského podnikania

Opatrenia:

- Zlepšenie povedomia a informovanosti MSP o možnostiach získania podpory zo štrukturálnych fondov
- Zlepšenie prístupu MSP ku vzdelaniu a k informáciám o najmodernejších technológiách a transferu nových technológií pre MSP
- Vytvorenie siete odborne zdatných terénnych poradcov (tútorov) pre začínajúcich živnostníkov a novozaložené malé a stredné podniky

4. Zvyšovanie úrovne škôl z pohľadu obsahu a rozsahu vzdelávania

Opatrenia:

- Zvýšenie odbornej úrovne učiteľov prostredníctvom cielených programov celoživotného vzdelávania
- Zlepšenie prepojenia vzdelávacieho procesu na školách so získavaním praktických skúseností študentov priamo v podnikoch

- Optimalizácia štruktúry stredných škôl a obsahu výučby vo vzťahu k potrebám trhu práce
5. Zníženie počtu obyvateľov v kraji s nižším odborným, základným vzdelaním alebo s neukončeným základným vzdelaním
- Opatrenia:
- Vytvorenie vzdelávacích programov pre ľudí so základným alebo nižším odborným vzdelaním s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň
  - Zvýšenie motivácie a povedomia obyvateľov s nízkym vzdelaním pre ich ďalšie vzdelávanie v rámci systému celoživotného vzdelávania
6. Zefektívnenie systému rekvalifikácií a programov celoživotného vzdelávania
- Opatrenia:
- Zlepšenie pedagogických znalostí lektorov vzdelávacích programov celoživotného vzdelávania
  - Zabezpečenie pravidelného monitorovania a prehodnocovania programov celoživotného vzdelávania s cieľom zvýšenia ich efektivity a zlepšenia uplatniteľnosti absolventov programov na trhu práce.
7. Rovnocenné príležitosti na trhu práce pre všetky rizikové skupiny
- Opatrenia:
- Podpora vytvárania špeciálnych pracovných príležitostí pre rizikové skupiny obyvateľov
8. Zlepšenie spolunažívania rómskeho a nerómskeho obyvateľstva
- Opatrenia:
- Aktívne presadzovanie záujmov Rómov ich lídrami
9. Vytvorenie podmienok pre prípravu rozvojových stratégií, ktoré budú podporovať rast zamestnanosti v kraji
- Opatrenia:
- Príprava stratégií na podporu prílevu zahraničných/domácich investícií najmä do ekonomicky zaostávajúcich častí kraja
  - Príprava akčných plánov zamestnanosti a budovanie miestnych partnerstiev zamestnanosti na lokálnej resp. komunitárnej úrovni, zameraných na diverzifikáciu ekonomických aktivít a rozvoj služieb na vidieku s cieľom udržania resp. vytvorenia nových pracovných miest
10. Vybudovanie systému pre dlhodobé riešenie problematiky sociálnej inklúzie
- Opatrenia:
- Vypracovanie Strategického programu SI BB kraja
  - Vytvorenie formalizovaného partnerstva SI na krajskej úrovni
  - Vytvorenie a využívanie efektívnych a relevantných metód mapovania stavu SI

2.6 Akčný plán zamestnanosti subregiónu Novohrad

Dokument definuje 4 priority a 12 opatrení pre obdobie 2004-2006

Región Novohrad tvoria okresy Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš.

1. Dostatočne rozvinutý podnikateľský sektor v regióne
  - Umiestnenie strategického investora do regiónu
  - Dostatočné využívanie miestneho potenciálu
  - Dosiahnutie vysokej kvality manažmentu v podnikoch
2. Cezhraničná spolupráca v oblasti zamestnávania
  - Vybudovanie efektívnej spolupráce vnútri regiónu a navonok so zahraničím
3. Dostatočne kvalifikovaná pracovná sila

- Zabezpečenie vhodnej štruktúry vzdelávacieho systému
- Zabezpečenie dobrej jazykovej pripravenosti UoZ
- Zníženie podielu nezamestnaných so základným vzdelaním
- Riešenie rómskej otázky ako komplexného problému

4. Atraktivnosť regiónu pre investorov

- Dostatočná propagácia regiónu
- Dosiachnutie spolupráce vnútri regiónu a navonok so zahraničím
- Dobudovanie chýbajúcej dopravnej a technickej infraštruktúry

2.8 Územný plán VÚC Banskobystrický kraj

ÚPN analyzuje územie VÚC BB podľa jednotlivých okresov

Okres Lučenec:

V návrhu územného plánu sa predpokladá rozvoj sekundárneho sektoru v týchto odvetviach: priemysel stavebných hmôt, magnezitový, potravinársky, strojársky, nábytkársky, textilný a odevný priemysel.

Počíta sa tiež so založením chemického priemyslu (umelé hnojivá), s vybudovaním nových kapacít v oblasti spracovania dreva, ako aj s rozšírením stavebnej výroby.

Predpokladá sa, že urýchlene dôjde k dynamickému rozvoju poľnohospodárskej výroby, ktorá má nielen tradíciu, ale aj základné predpoklady pre ďalší nárast.

-okresu chýba hlavný prívodný vodovodný rad k sídlam od VN Málinec

-Na vodovodnú sieť je v súčasnosti napojených len 67 % z celkového počtu obyvateľov.

- Na kanalizačnú sieť je napojených len 57 % obyvateľov okresu. Mimoriadne kritická je situácia v úrovni ČOV v Lučenci a Filákov. Len urýchleným dobudovaním infraštruktúry sa vytvorí základný predpoklad pre ďalší proporčný rozvoj sídelnej štruktúry v okrese

Medzinárodné a európske súvislosti

-priama spolupráca v prihraničných oblastiach

-v celoeurópskych koncipovaných súvislostiach, v ktorých pôjde o vytváranie regionálnych celkov ako hospodárskych a sídelných rozvojových území

Koncepcia a rozvoj sídelnej štruktúry

-lučenecko - rimavskosobotské ťažisko osídlenia - ťažisko nadregionálneho až celoštátneho významu

Sídelné osi: zvolensko-juhoslovenská, Lučenec – Filákov - hranica Maďarskej republiky

-predpokladá sa, že takto usporiadaný systém rozvojových osí vytvorí podnet k úspešnému ekonomickému štartu v južných okresoch Slovenska.

Školstvo

-vytvárať územno-technické predpoklady na rovnocennú dostupnosť stredných škôl, vysokých škôl a ich zariadení na území kraja s osobitným zreteľom na územné časti vzdialené od ťažísk osídlenia,

-pri lokalizácii zariadení stredného školstva zohľadniť charakter demografickej, sociálnej a ekonomickej štruktúry územia a z nej vyplývajúce nároky na odbornú orientáciu absolventov stredných škôl a učilíšť,

-podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškolovacích zariadení na území regiónu,

-zriadiť vyššie odborné školy poskytujúce pomaturitné vzdelávanie v oblastiach vyžadujúcich podporu regionálneho rozvoja.

Zdravotníctvo

- rozšíriť základnú zdravotnícku starostlivosť vo forme zdravotných stredísk a lekárskeho ambulancií,
- vybudovať zariadenia pre dlhodobu chorých a ústavy pre špecifickú zdravotnú starostlivosť,
- podporovať malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva, predovšetkým v oblastiach vzdialenejších od sídelných centier,
- rozširovať kapacity odborných liečebných ústavov a liečební v súlade s potrebami obyvateľstva regiónu.

Sociálna pomoc

- rozširovať sieť a štruktúru zariadení sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb podľa potrieb okresov paralelne s narastaním podielu občanov odkázaných na sociálnu pomoc a občanov v dôchodkovom veku, ako aj občanov so zdravotným postihnutím, najmä občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
- vytvárať územno-technické predpoklady na zriaďovanie resocializačných stredísk na poskytovanie starostlivosti občanom po skončení liečby v zdravotníckom zariadení na liečbu drogových závislostí v okresoch so zvýšeným výskytom drogových závislostí,
- podporovať vybrané zariadenia sociálnej starostlivosti na regionálnej úrovni.
- podporovať vytvorenie siete domácej ošetrovateľskej starostlivosti a starostlivosti o dlhodobu chorých a zdravotne ťažko postihnutých.

Kultúra:

- vytvárať územnotechnické podmienky na rovnomerné pokrytie územia zariadeniami kultúrnych služieb a tým zvýšiť ich dostupnosť vo všetkých lokalitách kraja,
- rozširovať sieť a štruktúru kultúrnych zariadení podľa potrieb okresov, ako neoddeliteľnej súčasť infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu,
- podporovať inštitucionálny rozvoj a aktivity mimovládnych organizácií a záujmových združení v oblasti kultúry,
- podporovať tvorivé a vzdelávacie aktivity obyvateľstva, prepojiť ponuky kultúrnych inštitúcií na výchovno – vzdelávací program škôl.

Hospodárstvo:

- vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj hospodárskych aktivít v území vrátane zariadení na nakladanie s odpadmi a považovať ich za prioritný podnet pre jeho komplexný rozvoj,
- prednostne sa zamerať na rozvoj pracovných príležitostí v okresoch, kde dlhodobá miera nezamestnanosti presahuje 20%, a to najmä v okresoch Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Žarnovica, Lučenec, Poltár a Revúca,
- podporovať prednostné využívanie existujúcich priemyselných a poľnohospodárskych areálov formou ich rekonštrukcie, revitalizácie a zavádzaním nových technológií, šetriacich prírodné zdroje, ktoré znížia množstvo vznikajúcich odpadov a znečisťovanie životného prostredia, prípadne budú odpady zhodnocovať
- podporovať rozvoj priemyselných parkov a technologických parkov v mestách Banská Bystrica, Detva, Lučenec, Nová Baňa, Poltár, Tornaľa, Zvolen, Žarnovica, Žiar nad Hronom a v obciach Badín, Hliník nad Hronom, Kriváň, Polomka, Sielnica, Víglaš.

Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

- rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu

- v chránených územiach zavádzať osobitnú sústavu hospodárenia
- v národných parkoch a v ich ochrannom pásme a v chránených krajinných oblastiach uprednostňovať poľnohospodárstvo s výrazným ekologickým účinkom,
- pri využívaní LPF uplatňovať funkčnú diferenciaciu územia aj v závislosti od stupňa ochrany a kategórie chráneného územia
- v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia,
- zalesniť pôvodnými, stanovište vhodnými druhmi drevín poľnohospodársky nevyužiteľné pozemky, ak súčasne nepredstavujú biotop chránených druhov rastlín, alebo živočíchov
- zosúladiť stav evidencie pozemkov s ich skutočným stavom – prevod zalesnených nelesných pozemkov do lesného pôdneho fondu,
- vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,
- vytvárať podmienky pre obnovu TTP v súlade s udržaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,
- stabilizovať výmeru najkvalitnejších pôd a ich ochranu uskutočňovať ako ochranu hospodársko-sociálneho potenciálu štátu aj ako súčasť ochrany prírodného a životného prostredia.

Priemysel, ťažba a stavebníctvo

- pri rozvoji priemyslu podporovať a uprednostňovať princíp rekonštrukcie, sanácie a intenzifikácie využívania existujúcich priemyselných zón, areálov a plôch, prípadne aj objektov,
- podporovať rozvoj súčasnej odvetvovej štruktúry priemyselnej výroby s orientáciou najmä na sústavnú modernizáciu technologických procesov a zariadení šetriacich prírodné zdroje,
- utvárať územnotechnické predpoklady na: rozšírenie priemyselnej výroby v okresoch Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš, na podstatné zvýšenie ťažby a spracovania tehliarskych a keramických surovín najmä v južných okresoch Banskobystrického kraja - v okresoch Lučenec, Poltár, Revúca a Rimavská Sobota,
- ťažbu nerastov realizovať pri zohľadnení zdôvodnených potrieb v takom rozsahu a takým spôsobom, aby nedochádzalo k nadmerným negatívnym vplyvom na životné prostredie a režim podzemných vôd,
- rešpektovať chránené ložiskové územia a určené dobývacie priestory.

Cestovný ruch

- vidiecky turizmus a agroturistiku je možné rozvíjať v priestore Tuhára, Polichna, Ábelovej, Prahy a v obciach Cerovej vrchoviny - Mučín, Lipovany, Radzovce,
- cykloturistiku prechádzajúcu okresom po Ipeľskej magistrále je potrebné doplniť trasami a okruhmi do Ostrožkov a Cerovej vrchoviny,
- utvárať podmienky na rozvoj krátkodobej rekreácie obyvateľov mestských sídiel budovaním rekreačných zón sídelných útvarov.
- utvárať územno-technické predpoklady na rozvoj všetkých aktuálnych foriem domácej a medzinárodnej turistiky v sídlach a rekreačných útvaroch modernizáciou jestvujúcej a budovaním novej obslužnej, relaxačnej a športovej vybavenosti v zastavanom území a nadväzujúcich priestoroch, na významných medzinárodných a regionálnych cestných trasách kraja a na cykloturistických trasách všetkých kategórií.
- rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest, obcí a stredísk cestovného ruchu
- zariadenia a služby umiestňovať do ich zastavaného územia a jeho okolia,

- zariadenia a služby mimo zastavaných území miest a obcí, umiestňovať do už zastavaných lokalít,
- priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity.
- zvyšovať kvalitu vybavenosti stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody
- zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia
- návštevnosť, kapacity vybavenosti a využitie voľnej krajiny v ich okolí zosúladiť s požiadavkami štátnej ochrany prírody
- viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do sídiel
- vytvárať podmienky pre rozvoj špecifickej vybavenosti pre medzinárodný cestovný ruch
- pri rozvoji rekreácie a turizmu na území chránených území a ich ochranných pásiem rešpektovať návštevný poriadok príslušného chráneného územia, platný v čase prípravy a realizácie rozvojových zámerov.
- podporovať vznik a rozvoj miestnych kúpeľov na základe využitia špecifik daného územia.
- vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás
- využiť bohatý kultúrno-poznávací potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.
- zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasti rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách
- podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.

Regionálny rozvoj

- vytvárať územno-technické podmienky na budovanie priemyselných parkov, vedecko-technologických parkov a priemyselných zón
- na budovanie priemyselných parkov prednostne využiť areály nefunkčných priemyselných zón a objektov,
- revitalizovať územia existujúcich priemyselných areálov,
- vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,
- podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,
- rezervovať územie pre priemyselné parky, pre ktoré bolo spracované environmentálne hodnotenie.
- diverzifikovať odvetvovú a ekonomickú základnú miest a regiónov
- zabezpečiť dostupnosť trhov a vytvorenie rovnocenných podmienok pre podnikanie dobudovaním výkonnej technickej a dopravnej infraštruktúry,

Životné prostredie

- rešpektovať územné vymedzenie, podmienky ochrany a využívanie všetkých vyhlásených chránených území
- zabezpečiť právnu ochranu pre navrhované chránené územia
- rešpektovať prioritnú ekologickú a environmentálnu funkciu lesov nachádzajúcich sa vo vyhlásených a navrhovaných chránených územiach
- rešpektovať hlavnú ekologickú a environmentálnu funkciu lesov s druhoradým, alebo podradným drevoprodukčným významom, ktoré sú v kategóriách ochranné lesy
- rešpektovať hlavnú environmentálnu funkciu lesov so značným drevoprodukčným významom, ktoré sú súčasťou vyhlásených a navrhovaných chránených území kategórie chránená krajinná oblasť.
- rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability.
- zosúladiť trasovanie dopravnej a technickej infraštruktúry s prvkami ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť.

- rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako limitujúci faktor urbanistického rozvoja územia,
- zabezpečovať nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej.
- zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia, s cieľom obnoviť integritu a zabezpečiť priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov.
- zabezpečovať zvýšenie ekologickej stability a obnovu biologickej rozmanitosti v územiach a krajinných segmentoch a narušeným prírodným a životným prostredím
- zabezpečiť dosiahnutie cieľa kvality ovzdušia v území
- ochranu vôd realizovať ako ochranu v chránených vodohospodárskych, ochranu vodárenských tokov a ich povodí, ochranu vodárenských zdrojov, ochranu prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd, ochranu pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov
- zabezpečiť minimálne dvojstupňové čistenie komunálnych odpadových organicky znečistených priemyselných odpadových vôd vypúšťaných do povrchových tokov
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj a budovanie potrebnej kapacity zariadení na zhodnocovanie, zneškodňovanie, zber a iné nakladanie s odpadmi
- usmerňovať cieľové smerovanie nakladania s odpadmi, budovanie nových zariadení na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov a budovanie zariadení na iné nakladanie s odpadmi v území v súlade s Programami odpadového hospodárstva
- zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení na zneškodňovanie, zhodnocovanie a kompostovanie odpadov.
- sanovať skládky odpadov, ktoré sú rizikovými z hľadiska ohrozenia kvality životného prostredia.

Kultúrne dedičstvo

- rešpektovať pamiatkový fond a kultúrne dedičstvo, predovšetkým chrániť najcennejšie objekty a súbory objektov
- utvárať podmienky na ochranu pamiatkového fondu a spolupracovať s orgánmi štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu pri záchrane, obnove a využívaní pamiatkového fondu, pamiatkových území a ich ochranných pásiem
- zabezpečiť osobitnú pozornosť a zvýšenú ochranu evidovaným, známym a predpokladaným archeologickým náleziskám a lokalitám,
- podporovať dodržiavanie zásad pamiatkovej starostlivosti na území historických jadier miest a obcí nepodliehajúcich ochrane pamiatkového fondu zo zákona, ako aj v častiach územia so zachovanou historickou urbanistickou štruktúrou a historickým stavebným fondom.
- podporovať ochranu historických krajinných prvkov a komplexov (mestské parky, parky v areáloch kaštieľov a kúrií, kúpeľné parky a pod.)
- podporovať obnovu a zachovanie urbanisticky a architektonicky hodnotných areálov kalvárií, ako výrazného krajinnno-urbanistického prvku územia
- vytvárať podmienky pre ochranu a obnovu objektov pamiatkového fondu vo voľnej krajine (objektov hradov, kaštieľov a ich ruín) pri zachovaní ich pamiatkových hodnôt
- rešpektovať typické formy a štruktúry osídlenia charakterizujúce jednotlivé špecifické regióny kraja vo vzťahu k staviteľstvu, ľudovému umeniu, typickým formám hospodárskych aktivít a väzbám s prírodným prostredím.
- Uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú charakteristiku sídiel mestského, malomestského a rôznych foriem vidieckeho osídlenia vrátane typického rozptýleného osídlenia strednej a južnej časti územia kraja.

Dopravná infraštruktúra

-cestná infraštruktúra

- rekonštruovať a vybudovať cestu I/71 v úseku Lučenec - Fiľakovo – hranica s Maďarskou republikou s obchvatmi obcí,
- rekonštruovať a vybudovať novú trasu cesty I/75 v úseku Halič, Haličská cesta – Lučenec Vidiná (x I/50); novú trasu I/75 v úseku Halič – Lučenec – Vidiná výhľadovo preradiť do siete R ciest (v ťahu R7)
- rekonštruovať cestu II/594 v úseku Lučenec – Kalonda – štátna hranica s Maďarskou republikou,
- preferovať vedenie cestných trás zaťažených intenzívnou dopravou mimo zastavaného územia obcí, územia evidovaných vodných zdrojov a ich ochranných pásiem, pripravovaných vodných diel a chránených území,
- vybudovať novú rýchlostnú cestu R2 v ťahu E 58 v úseku Zvolen – Detva – Lučenec – Rimavská Sobota – hranica Košického kraja, -vybudovať súbežnú cestu s R2 s úseku Budča – Zvolen – Detva – Lučenec – Rimavská Sobota – hranica Košického kraja pre dopravu vylúčenú z R2;
- výstavbu rýchlostných ciest a preložiek cestných úsekov (obchvatov ciest I.- II. triedy) realizovať podľa naliehavosti najmä v závislosti od intenzity dopravy a požiadaviek ochrany prírody a životného prostredia v intravilánoch miest a obcí v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou obcí,
- zlepšovať nevyhovujúcu dopravnú dostupnosť územia VÚC dôsledným uplatňovaním územných a stavebno-technických parametrov (najmä normovej návrhovej kategórie); na plánovaných cestných ťahoch medzinárodných ciest E 58, E 77, E 571 – zásadne nepoužívať výnimočné kategórie a neznižovať návrhové rýchlosti,

-železničná infraštruktúra

- rezervovať priestor pre výhľadový koridor vysokorýchlostnej trate ako územnú rezervu s predpokladom jej postupného spresňovania v ďalších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie,
- modernizovať železničnú trať TINA Nové Zámky/Palárikovo – Levice – Zvolen – Lučenec – Košice v celej dĺžke ťahu na území Banskobystrického kraja s postupnou elektrifikáciou a zdvojkolajnením trate,

letecká infraštruktúra

- rezervovať priestory pre výhľadové rozvojové územia medzinárodného letiska Slovenského národného povstania Sliač a regionálneho letiska Lučenec – Boľkovce,
- vybudovať letisko Lučenec – Boľkovce na úroveň verejného letiska hlavnej siete,
- v strediskách rekreácie a cestovného ruchu riešiť sieť heliportov pre pohotovostné lety leteckej záchrannej služby, ostatných rýchlych zásahov a taxislužby.

kombinovaná doprava

- systematicky vytvárať územné a stavebno-technické predpoklady na výstavbu a prevádzku kombinovanej dopravy na železničnej trati TINA – hranica Nitrianskeho kraja – Zvolen – Lučenec – Fiľakovo – hranica Košického kraja, a na trati – Fiľakovo – hranica s Maďarskou republikou, v celej dĺžke ťahu na území Banskobystrického kraja
- systematicky vytvárať územné a stavebno-technické predpoklady na výstavbu a prevádzku terminálov kombinovanej dopravy medzinárodného významu vo Zvolene, a celoštátneho významu v Lučenci,

- utvárat' podmienky na ochranu územia v okolí dopravných trás s veľkou intenzitou dopravného zaťaženia pred negatívnymi dôsledkami dopravy, monitorovať dodržiavanie prípustných hladín hluku a určovať zásady ochrany dotknutého územia pred jeho účinkami s návrhom a následnou realizáciou opatrení na ochranu proti hluku
- prednostne pripravovať a realizovať nevyhnutné úpravy dopravných trás v najzaťaženejších a najnebezpečnejších úsekoch a v priestoroch s najvyšším zaťažením životného prostredia negatívnymi dôsledkami dopravy.

Vodné hospodárstvo

- rezervovať priestor pre výhľadový hlavný prívod pitnej vody a súvisiace stavby pre jednotlivé skupinové vodovody Stredoslovenskej a Východoslovenskej vodárenskej sústavy,
- dokončiť rozostavané čistiarne odpadových vôd,
- rekonštruovať a rozšíriť čistiarne odpadových vôd Zvolen, Filákov, Detva, Banská Bystrica, Kremnica, Revúca, Tisovec, Veľký Krtíš, Podbrezová, Žiar nad Hronom, Brezno, Hriňová, Poltár, Dudince, Hliník nad Hronom, Valaská, Donovaly, Klenovec, Banská Belá,
- rezervovať priestor na výhľadové vybudovanie skupinových kanalizačných systémov,
- zabezpečiť vypúšťanie komunálnych odpadových vôd výstavbou verejnej kanalizácie s COV (prípadne iné vhodné spôsoby odvádzania komunálnych odpadových vôd)) v aglomeráciách nad 10.000 ekvivalentných obyvateľov do 31.12.2010,
- postupne znižovať zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií s COV za rozvojom verejných vodovodov prioritnou výstavbou kanalizácií s COV v obciach nad 2.000 ekvivalentných obyvateľov
- podporovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaných území miest a obcí, nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach vodných tokov v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody v súlade s Programom protipovodňovej ochrany Slovenska do roku 2010 a Protipovodňovými plánmi miest a obcí,
- zabezpečiť ochranu inundačných území tokov a zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti,

Zásobovanie elektrickou energiou

- rezervovať priestor pre nové transformačné stanice a koridory pre prírodné 110 kV vedenia v obciach Zvolen, Filákov, Lučenec, Detva, Nová Baňa, Poltár,
- rezervovať priestor na výhľadové vybudovanie prevodových transformačných staníc s meniarňou 110/25 kV v Banskej Bystrici (Majer) spojené s realizáciou elektrifikácie železničnej trate Banská Bystrica - Zvolen - Lučenec - Filákov - Košice,
- pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného elektrického vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrcovaniu vtákov

Zásobovanie plynom a teplom

- prednostne využívať zemný plyn na zásobovanie lokalít teplom, s cieľom znížiť miestnu záťaž znečistenia ovzdušia,
- ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje energie,
- v priestorovom usporiadaní rešpektovať určené ochranné pásma a bezpečnostné pásma jestvujúcich a navrhovaných plynovodov, teplovodov a produktovodov,
- rešpektovať ochranné pásmo ropovodných potrubí - 300 m na obidve strany od krajného potrubia,
- podporovať rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej, veternej a geotermálnej energie), ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike, s uprednostnením sídiel bez perspektívy zásobovania zemným plynom,

-presadzovať uplatnením energetickej politiky SR, regionálnej energetickej politiky a využitím kompetencií miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla a tam kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom,

Pošta a telekomunikácie

-rezervovať priestor pre výhľadové trasy diaľkových optických káblov,
-pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného telefónneho vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrčovaniu vtákov

3. Miestne rozvojové programy

3.1 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Fiľakovo

Dokument určí 4 okruhy problémov:

- Vysoká miera nezamestnanosti a nízke príjmy obyvateľov mesta Fiľakovo
- Nízky počet dobre fungujúcich malých a stredných súkromných firiem v meste
- Nevyhovujúca úroveň a rozsah služieb v cestovom ruchu
- Zhoršujúca sa kvalita a štruktúra základnej infraštruktúry a služieb pre obyvateľov mesta

Na odstránenie problémov a dosiahnutie vízie mesta boli stanovené priority a opatrenia:

1. Rozvoj ľudských zdrojov, (aktívnej politiky zamestnanosti, rovnosti príležitostí a vzdelanostnej úrovne)

- Rozvoj aktívnej politiky trhu práce posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce

Aktivity:

vytvorenie partnerstiev medzi verejnými a neštátnymi subjektami (konceptie, spolupráca inštitúcií)

organizovať školenia, tréningy a rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných a ohrozených nezamestnanosťou

vytvárať vzdelávacie programy pre dlhodobu nezamestnaných

realizovať duálne systémy vzdelávania, prepájajúce teoretickú a praktickú prípravu

zavádzať aktivity a inovatívne prístupy zacielené na tých, ktorí vstupujú prvýkrát na trh práce

zvýšiť kvalitu ľudských zdrojov rekvalifikáciou nezamestnaných s nízkou

kvalifikáciou

vytvoriť programy pre ťažko zamestnateľných

zvyšovať vzdelanostnú úroveň obyvateľov z dôrazom na marginalizované skupiny obyvateľstva

podporovať a vytvárať programy na podporu zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľov

tvorba akčných plánov zamestnanosti na všetkých úrovniach a podpora nepretržitého rozvoja partnerských štruktúr na miestnej úrovni

uľahčenie integrácie mladých ľudí do pracovného procesu

podporovať aktivity zamerané na odstránenie prekážok rovnosti príležitostí mužov a žien na trhu práce

- Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce

vzdelávanie v oblasti jazykov a informačných technológií

podpora spolupráce škôl s potencionálnymi zamestnávateľmi

propagácia a koordinácia činností vzdelávacích inštitúcií v oblasti celoživotného vzdelávania
spolupráca zamestnávateľov, Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny so vzdelávacími inštitúciami pri profilácii študijných a učebných odborov
podpora odborného vzdelávania v oblasti manažérskych a podnikateľských schopností
podpora odborného vzdelávania pre ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia
podpora realizácie ďalšieho vzdelávania
zosúladenie ponuky a dopytu na trhu práce (zmena učebných osnov)
podpora inštitúcií poskytujúcich ďalšie vzdelávanie

2. Ekonomický rozvoj s využitím domácich zdrojov

- *Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb*
vzniku nových podnikov a stabilizovanie existujúcich podnikov
zavádzanie nových technológií (hardver, softvér) v podnikoch
rekonštrukcie budov, prevádzkových priestorov, ktoré sú potrebné na zabezpečenie priemyselnej výroby, remeselnej výroby a služieb priemyselnej povahy
podpora poradenských služieb pre MaSP, ktoré budú súvisieť s implementáciou moderných systémov riadenia a progresívneho marketingu, poradenské služby (finančné a daňové)
podpora novovzniknutých podnikateľov a živnostníkov vo výrobnom sektore a službách
vytvoriť podmienky pre vstup domácich a zahraničných investorov
podpora malých a stredných podnikateľov, ktorí využívajú domáce suroviny (drevo, nerudné suroviny, prírodné zdroje)
podpora organizovania domácich a medzinárodných workshopov – vytváranie väzieb medzi malým a stredným podnikaním

- *Budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry a podpora inovácií a výskumu*

budovanie podnikateľských inkubátorov pre podnikateľov
vybudovanie výskumno - vývojových centier
vybudovania priemyselných parkov (zelených a hnedých), výrobných hál
vybudovanie priemyselných zón
vybudovania technologických parkov zameraných na podporu podnikania
priemyselný výskum so zameraním na nerudné silikátové suroviny
zavádzanie nových výrobných postupov, inovácií a výskumu
využitie slnečnej, vodnej a veternej energie
podpora projektov na získanie akreditácie a certifikácie doma a v zahraničí

- *Rozvoj medzinárodnej spolupráce a imidžu mesta Fiľakovo*

podpora projektov medzinárodnej spolupráce
rozvoj cezhraničnej spolupráce s Maďarskom
zúčastňovať sa na veľtrhoch, obchodných misiách, odborných seminároch a konferenciách v Maďarsku a na Slovensku
spracovanie štúdií o medzinárodnom trhu
zavádzanie progresívnych informačných technológií pre MaSP
budovanie imidžu mesta na základe histórie mesta (hrad), polohy mesta (blízkosť maďarskej hranice), využitia prírodných zdrojov (CHKO Cerová vrchovina)

3. Rozvoj cestovného ruchu

- *Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu*

rekonštrukcia a modernizácia kultúrnych a historických objektov
vybudovanie parkovísk, prístupových ciest a inžinierskych sietí
zriadenie a obnova turistických a informačných kancelárií

inštalácia medzinárodne uznávaných turistických značení atraktivít cestovného ruchu (kultúrne, technické, historické pamiatky a prírodné atraktivity)
výstavba hygienických zariadení
výstavba športovo - rekreačných zariadení a areálov
vybudovanie oddychových zón
príprava štúdií cestovného ruchu
výstavba nových zariadení a rekonštrukcie existujúcich zariadení
kultúrne aktivity – festivaly, kongresy, sympóziá
modernizácia a výstavba kúpeľných zariadení
vybudovanie polyfunkčného objektu v cestovnom ruchu
investície do služieb pre turistov
vylepšiť propagáciu mesta a budovať marketingové štúdie
spolupráca s mestami mikroregiónu v rámci Euroregiónu Neogradiensis
vybudovanie areálu pre letné športy a rekreáciu
budovanie a údržba turistických chodníkov a cyklotrás

- Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

výstavba a modernizácia zariadení cestovného ruchu (ubytovacie a stravovacie zariadenia, rekonštrukcia a modernizácia kultúrnych, historických a prírodných objektov
investovať do prezentácie kultúrnych aktivít (kultúrne podujatia, festivaly, prezentácia národného folklóru, zvykov a tradícií, kongresov a sympózií)
podpora doplnkových služieb v cestovnom ruchu
výstavba športovo - relaxačných zariadení a ich vybavenia (kúpele, sauny, fitness centrá, obchody športových potrieb)
budovanie zariadení a polyfunkčných objektov cestovného ruchu v kúpeľníctve
obnova kultúrneho dedičstva a prírodného potenciálu
účasť podnikateľov na výstavách a veľtrhoch doma a v zahraničí
prevádzkovanie malých predajných miest pre návštevníkov mesta, s cieľom predaja tradičných výrobkov (ľudovo-umelecké výrobky a i.)
organizovanie jarmokov s prezentáciou ľudových remesiel

4. Modernizácia základnej infraštruktúry

- Modernizácia dopravnej a environmentálnej infraštruktúry

výstavba nových úsekov ciest najmä na prepojenie k diaľničným sieťam a národným sústavám ciest podľa nového projektu výstavby rýchlostných komunikácií a diaľnic
zvýšenie kvality križovatiek, signalizácia, zmeny riešenia
výstavba obchvatu mesta
dokončenie výstavby cestných spojení
vypracovať koncepciu dopravy mesta
výstavba parkovacích plôch
výstavba nových kanalizačných sietí
podpora aktivít v oblasti odpadového hospodárstva
- zväčšiť celkovú plochu zelene v meste

- Budovanie lokálnej infraštruktúry (budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry, budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti, budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky, zlepšenie kvality služieb pre občanov)

budovanie a rozvoj školskej, zdravotníckej, sociálnej a kultúrnej infraštruktúry
znižovanie energetickej náročnosti prevádzky budov

rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia
vypracovanie programovej ponuky a koncepcie kultúrnych podujatí v meste
vypracovanie programovej ponuky a koncepcie športových podujatí v meste
dobudovanie fyzickej infraštruktúry umožňujúcej prístup k informáciám a službám
využitie internetu na podporu a rozvoj regiónu
zvyšovať povedomie o informačnej spoločnosti
vytvoriť sieť, ktorá by umožňovala výmenu informácií, skúseností, odporúčaní a postupov medzi verejnými subjektami, podnikateľmi a neziskovými organizáciami
tvorba stratégií, koncepcií a plánov miestneho a regionálneho rozvoja za účelom vyváženého hospodárskeho a sociálneho rozvoja
zapojenie všetkých relevantných aktérov regionálneho rozvoja do procesu plánovania, realizácie a vyhodnocovania
spracovanie štúdií, analýz, posudkov k príprave stratégií
integrácia marginalizovaných skupín posilnením miestnych kapacít, podpora aktivít realizovaných v rámci FSR (Fondu sociálneho rozvoja)
budovanie rozvojových organizácií
tvorba partnerstiev
zlepšiť kvalitu služieb v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb, v súlade s reálnymi potrebami poskytovania komplexných služieb
poskytovanie preventívnych opatrení vzhľadom na drogové závislosti, kriminalitu a na nepriaznivý demografický vývoj
podpora inštitucionálneho rozvoja MVO na uvedené oblasti
podpora tvorivých a vzdelávacích aktivít voľného času
podpora sociálneho poradenstva a prevencie ako nástroja na predchádzanie vzniku a prehĺbovanie sociálnej núdze

- Bytová výstavba

podpora obnovy bytového fondu
podpora výstavby bytov
vypracovanie investičných zámerov pre bytovú výstavbu

3.2 Stratégia rozvoja mesta a program operatívneho rozvoja mesta

Demografia

-zvýšiť schopnosť mesta a okolia udržať ľudí
-znížiť negatívnu migráciu obyvateľstva
-udržať mladých so stredným alebo vyšším vzdelaním v meste a okolí
-podporovať mladých aby sa usadili a založili si rodinu aj v častiach mesta s nižšou prestížou
-integrácia rómskeho obyvateľstva pomocou sociálnych programov

Infraštruktúra

-rekonštrukcia cesty Lučenec – Filákov - hranica Maďarskej republiky
-rekonštrukcia a modernizácia železničnej trate Bratislava – Zvolen – Lučenec - Košice
-rekonštrukcia a modernizácia železničnej trate Filákov -hranica Maďarskej republiky
-výstavba obchvatu cesty II/571 mimo centra mesta
-výstavba premostenia cesty II/571 nad železničným priecestím
-výstavba cyklistickej cesty v meste
-výstavba cyklistickej cesty v mikroregióne Obručná

Životné prostredie a kultúrne dedičstvo

- dokončenie rozvojových prác na zvýšenie turistickej atraktivity fil'akovského hradu
- rehabilitácia podhradnej časti mesta
- rehabilitácia a rekonštrukcia budov s kultúrnymi a turistickými funkciami v historickom centre mesta
- rozvoj a zástavba prázdnej časti mesta medzi podhradnou časťou a desaťposchodovou obytnou budovou
- rehabilitácia a rozvoj anglickej záhrady
- rozvoj rekreačných častí mesta, vybudovanie nového kúpaliska

Hospodárstvo

- zníženie nezamestnanosti
- rozvoj turistiky prostredníctvom valorizácie stavebného dedičstva a prírodných hodnôt
- predĺženie pobytu turistov v meste
- rozvoj miestnych MSP
- uskutočnenie investícií na zelenej lúke prostredníctvom zabezpečenia základných podmienok
- rozvoj služieb, obchodov
- zvýšenie ubytovacích miest
- integrácia dlhodobo nezamestnaných s nízkym vzdelaním vytvorením mnohých pracovných miest a programov sociálneho zamestnania

Filozofia a potreby spolupráce medzi verejnou správou a súkromným sektorom

Dokument podrobne predstaví model spolupráce verejnej správy a súkromného sektora v oblasti rozvoja mestskej časti prostredníctvom vytvorenia rozvojovej spoločnosti, špecializovanej na túto oblasť.

Potencionálna rozvojová akcia – podhradná časť mesta

- dokončenie rozvojových prác na hrade a blízkom okolí, rozšírenie ponúk programov a zabezpečenie potrebných podmienok
- plnohodnotná rehabilitácia verejných priestorov, budov pod hradom s cieľom prispieť k zvýšeniu turistickej atrakcie hradu
- vzniknutý priestor po vybudovaní obchvatu cesty II/571 využiť na výstavbu bytov/domov
- vybudovanie nových multifunkčných budov predovšetkým pre služby a obchod pozdĺž časti cesty II/571 v centre mesta
- rehabilitácia anglického parku, vybudovanie tenisových kurtov, minizoo, hudobného pavilónu

3.3 Územný plán mesta Fil'akovo

ÚPN mesta navrhuje

- v oblasti demografie: zvýšiť počet obyvateľov do roku 2020 na 13261
- Zvýšiť počet bytov do roku 2015 na 4684

Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania

Mestská časť Sídliisko - rozvoj polyfunkčných zariadení a bývania

Mestská časť Halaštó - zachovávanie súčasného využitia na bývanie s jeho doplnením a rozšírením na nové plochy južne od Lučenskej cesty a južne od základnej školy maďarskej

Mestská časť Červená skala- preloženie cesty II/571 z ulice Hlavnej a ulice SNP presmerovaním z Lučenskej cesty od križovatky s ulicou kpt. Nálepku cez Farskú lúku na navrhovaný nadjazd cez železničnú trať so zapojením do Mlynskej ulice, vybudovanie záchytného parkoviska, z ktorého je vedená pešia prístupová komunikácia ako nová kompozičná os s vybavenosťou. vybudovanie polyfunkčnej zástavby bývania s vybavenosťou vo výškovej hladine 4 podlažia na Farskej lúke, vybudovanie areálu škôl, areál nemocnice je navrhovaný na rekonštrukciu aj so zeleňou, cintorín je navrhnutý na rozšírenie smerom severozápadným, Červená skala je navrhnutá na vytvorenie lesoparku s náučno-oddychovými chodníkmi a s planetáriom na pozorovanie oblohy, tiež ako vyhliadkové miesto

Mestská časť Kovosmalt- intenzifikáciou územia pre ďalšie výrobné činnosti s regulovaním dopadu na životné prostredie mesta

Mestská časť Kohúti vrch - zriadenie lesoparku, na začiatku Šávoľskej cesty je navrhnutá rekonštrukcia pivníc na viničné chatky s poskytovaním atraktívnych služieb v oblasti stravovania, ochutnávky vín, zábavy, južná strana Mlynskej ulice je navrhnutá na dobudovanie zariadeniami pre výrobu a skladovanie, na konci Mlynskej ulice je navrhnuté benzínové čerpadlo s motoretom

Mestská časť Železničná stanica - návrh ponecháva toto územie bez nárokov na rozvoj s pôvodným funkčným využitím

Mestská časť Juh mesta - rekonštrukcia mestského parku a jeho rozšírenie za daňovým úradom so zmenou funkcie využitia dnešného objektu gymnázia na objekt kultúrno-spoločenský s tým, že pre gymnázium sa postaví nový objekt na novonavrhovanej ploche pod Športovou ulicou, komplexné dobudovanie športového areálu a jeho rozšírenie, bývanie v rodinných domoch na západ od Biskupickej ulice, ostatné plochy - zmiešaná funkcia bývania v bytových domoch s vybavenosťou

Mestská časť Pisárová pustatina - obnovenie prírodných prvkov, striedavý spôsob obhospodarovania svahovitejších častí v cykloch orná pôda striedaná trvalým trávny porastom, obnovenie líniovej zelene okolo brehov, poľných ciest a rozhraní pozemkov, pod úpäťm vrcholu sú navrhnuté trvalé trávne porasty.

Ochrana pred povodňami

Vodohospodársky plán povodia Ipl'a, Cyklus III. v kapitole „Zhodnotenie povodňovej situácie po roku 1999 v povodí Ipl'a“ konštatoval ohrozovanie mesta povodňami, ktoré môže spôsobiť prietoky veľkých vôd Beliny. Riešenie nepriaznivej situácie navrhoval realizáciou poldrov. V časti D „Vodohospodárske koncepcie povodia“ však neuvažuje s riešením povodňovej ochrany mesta Fil'akovo.

Koncepcia starostlivosti o životné prostredie

-znížiť negatívne vplyvy na životné prostredie, zvýšiť materiálové a energetické zhodnocovanie odpadov, separovať zložky KO - papier, sklo, biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad, jedlé oleje a tuky, batérie a akumulátory, drevo a plasty, biologicky rozložiteľný odpad, odpad z trhovísk, zabezpečiť zhromažďovanie biologicky rozložiteľného KO a jeho kompostovanie.

Doprava

- zrealizovať preložku cesty II/571 riešiť v dvoch etapách, dobudovať celú preložku cesty I/71
- potrebná prestavba a modernizácia autobusovej stanice
- potreba prestavby zariadenia železničnej zastávky
- rekonštrukcie miestnych zberných a účelových komunikácií vykonávať podľa navrhovaných kategórií,

Vodné hospodárstvo

- nároky na potrebu vody sú v súčasnosti odlišné od nárokov v ÚPN
- je potrebné realizovať rozšírenie kanalizačnej siete deleným systémom
- doplniť mestský verejný vodovod o II. tlakové pásmo v lokalite Kohúti vrch
- prehodnotiť navrhované rekonštrukcie rozvodnej siete
- vybudovanie vodojemu Filákovo II s objemom 75m³ na Šávoľskej ceste

Použitie poľnohospodárskej pôdy na stavebné zámery: pri Biskupickej ceste, pri ceste III. triedy do Rátky

3.4 Koncepcia rozvoja turistiky

Ciele turistického mikroregiónu

Zvyšovanie hospodárskych možností mikroregiónu, ochrana a zveľadovanie kultúrnych, historických a prírodných pamiatok v regióne, vytvorenie nových pracovných príležitostí vo sfére cestovného ruchu, obnova a modernizácia lokálnej infraštruktúry zúčastnených obcí s investíciami do produktov miestneho turizmu, udržanie a rozvoj ponúknutých zážitkov pre návštevníkov regiónu.

Dlhodobé ciele

- zvýšiť ponukové prvky na predĺženie pobytu turistov
- na základe spolupráce verejného, súkromného a tretieho sektora vybudovať ponuky aktívneho oddychu, ako pešia turistika, cykloturistika, iné športové aktivity,
- rozvoj vidieckeho turizmu
- pobytové tábory pre mládež
- vybudovanie štruktúrovaného ponukového systému
- vybudovanie vnútorného a vonkajšieho komunikačného systému mikroregiónu
- spolupráca miestnych aktérov, vznik kooperácií
- vypracovanie ponukového a rozvojového plánu na mimosezónne obdobie, využitie obdobia od septembra do apríla.

Strednodobé ciele

- vznik organizačných, technických a osobných podmienok
- rozšírenie produktov
- odstránenie turistických infraštruktúrnych nedostatkov,
- rozvoj produktov na základe spojenia už existujúcich, roztrieštených produktov,
- rozvoj informačného systému,
- posilnenie prílevu zahraničných turistov,
- rozvoj odborného vzdelávania,
- ochrana, rekonštrukcia a starostlivosť o atraktivitu,
- rozvoj nových produktov: agroturizmus, aktívny turizmus: pešia turistika, cykloturistika, jazdecká turistika, gastronomické túry, balíky programov

Krátkodobé ciele

- založenie koordinačnej, rozvojovej organizácie na úrovni mikroregiónu
- vytvorenie pozitívneho názoru miestnych obyvateľov
- postupné plánovanie a budovanie marketingu
- vytvorenie ponukových balíkov z dostupných ponúk, a ich propagovanie
- vybudovanie odborných vzťahov na úrovni kraja, regiónu a štátu.

Program č. 1: Obnova obcí, rozvoj infraštruktúry

Rozvojové aktivity – rozvoj infraštruktúry (kanalizácia)

Turistické infraštruktúry na zabezpečenie pobytu (širokopásmový internet v každej obci, informačný tabuľový systém, kvalitné nocľahy)

Program č.2: Rozvoj ponúk

Rozvoj ponúk programov (Návštevný program – pamiatky a iné atraktivity, vypracovanie ponúk pre tábory, program “Végvár tábor“, Škola v lese)

Rozvoj programových balíkov

„Hviezdne túry“

Vypracovanie miestnych doplnkových ponúk(gastronomická ponuka, darčkové predmety)

Zabudovanie ročného programu podujatí mikroregiónu Obručná do ponúk

Vzdelávanie sprievodcov

Program č.3: Komplexný marketingový program

Práce tvoriace základ propagačných prostriedkov (logo, slogan, farby, tvary mikroregiónu, kvalitná databáza obrázkov a textov)

Vypracovanie konkrétnych propagačných prostriedkov (internetový portál, tematické letáky, formy PR, loby,

Vypracovanie konkrétnych promočných prostriedkov

Program č. 4.: Organizačný rozvoj

-založenie neziskovej turistickej organizácie na úrovni mikroregiónu

Program č. 5.: Získavanie zdrojov

Zosúladenie zdrojovej práce

Konzultácia s odborníkmi

Dohoda na poradenskú prácu a písanie projektov

Príprava zdrojovej mapy rozvoja a jej uverejnenie

II. Teoretický rámec koncepcie – metodológia tvorby koncepcie

Proces prípravy a realizácie koncepcie je založený na zapojení veľkého počtu aktérov. V tomto procese je preto aplikovateľný spôsob uplatňovaný v širokom zmysle pri manažovaní projektu a strategickom plánovaní.

Otázkou však ostáva, akým spôsobom je možné získať miestne názory. Tradičnými metódami sú napr. fórum občanov alebo séria interview. Ďalšie - účinné nástroje získania a spracovania informácií sú už v ostatných krajinách Európskej únie osvedčené len u nás pôsobia ako novátorské – a sme presvedčení, že ich účinne uplatníme v oblasti výskumu miestneho a regionálneho rozvoja.

Hľadaniu „spoločenského konsenzu“ s miestnymi ľuďmi, predchádza „zber údajov“. „Spoločenský konsenzus“ hľadáme aj v etape spoločenského monitorovania možnosti uplatnenia návrhov.

Nástrojmi hľadania konsenzu budú v podmienkach prípravy „Štúdie spoločenského a hospodárskeho rozvoja mesta“

- interview
- mentálne mapovanie
- prieskum vo fokusovej skupine
- reprezentatívny zber údajov na základe dotazníkov a ankiet
- tvorba predbežných návrhov
- monitoring návrhov prieskumom vo fokusovej skupine.
- riešenie konfliktných návrhov
- interpretácia
- monitoring starostlivosti o prijaté rozhodnutia
- prezentácia

1. Využitie nástrojov sociologického prieskumu

V tejto časti predstavíme metódy sociologického prieskumu, ktoré sú rutinne využívané, avšak v podmienkach miestneho a regionálneho rozvoja neboli doposiaľ komplexne uplatnené.

INTERVIEW

Znamená v najjednoduchšom ponímaní – neformálny rozhovor, ktorý sa od bežného líši akurát tým, že získané údaje budú použité v prieskume. Na rôzne otázky môžeme získať odpovede rôznymi formami interview.

MENTÁLNE MAPOVANIE

Slúži na spoznanie obrazu, ktorí si tu žijúci ľudia vytvorili o svojom okolí – opýtaný je v pozícii turistického sprievodcu a vysvetľuje obraz svojho mesta. Tento obraz môžeme získať buď na základe interview alebo zvláštnym dotazníkom. Metódu je možné uplatniť v ktorejkoľvek etape prípravy podkladov ku koncepcii. Je vhodné ju použiť v začiatkoch

prieskumu jednak aj preto, že ňou ľahko získame hľadané informácie a jej výsledky sú dobre použiteľné v ďalšom prieskume

PRIESKUM VO FOKUSOVEJ SKUPINE

V etape, keď sa začne črtat' výsledný obraz na podklade série interview, začnú sa črtat' aj predstavy o miestne dôležitých otázkach. Tieto je vhodné predebatovať vo viacerých fokusových skupinách. Táto metóda je vhodná na vyfiltrovanie najdôležitejších otázok a rozdielností a na definovanie protichodných záujmov.

REPREZENTATÍVNY ZBER ÚDAJOV NA ZÁKLADE DOTAZNÍKOV A ANKIET

Podstatnou otázkou je, čo si myslí väčšina obyvateľstva v prípade o problémoch a ich riešeníach, ktoré sme získali predchádzajúcimi, tzv. „mäkkými“ metódami. Najvhodnejším nástrojom na získanie týchto informácií je reprezentatívny zber údajov na základe dotazníkov a ankiet. Vo všeobecnosti je pravdou, že najjednoduchšie je získať informácie pomocou telefonických rozhovorov. Reprezentatívnosť takto získaných informácií je vplyvom prudkej zmeny spôsobu a návykov telefonovania je však otázna. Najosvedčenejším spôsobom je prastará forma zberu údajov pomocou dotazníkov – tzv. „door to door“ ku každému n-tému domu.

TVORBA PREDBEŽNÝCH NÁVRHOV

Na základe výsledku prieskumu z predchádzajúcich etáp už presne vieme definovať otázky a odpovede. V zmysle zadania našej práce však musíme vygenerovať návrhy. Návrh musí byť jednoduchý a preto vo svojom obsahu nemôže vyjadrovať komplexnosť v rámci miestnej spoločnosti. A aj keď máme možnosť v rámci pripravovanej projektovej dokumentácie vysvetliť dôvody návrhov podrobnejšie, predsa ich definovanie ostáva na zodpovednosti toho, kto prieskum vedie.

MONITORING NÁVRHOV PRIESKUMOM VO FOKUSOVEJ SKUPINE

Žiaden prieskum nie je tak dostatočne dlhý, aby bolo možné predpokladať, že osoba, ktorá vedie prieskum sa naučí zmýšľať podobne alebo zhodne ako ľudia žijúci v skúmanom území. Preto je nevyhnutné, aby opätovne svoje návrhy na riešenia predebatovala vo fokusovej skupine, ktorá je veľmi vhodným nástrojom monitorovania.

RIEŠENIE KONFLIKTNÝCH NÁVRHOV

Len zriedkakedy je možné definovať také návrhy, ktoré rovnako vyhovujú všetkým skupinám rovnako. V rámci monitoringu je potrebné dať odpoveď na otázky akým spôsobom kompenzovať tých, ktorí sa dostali do znevýhodnenej situácie. Je dôležité, aby kompenzácia a riešenie konfliktu vychádzalo z prieskumu a návrhov.

INTERPRETÁCIA

V domácej praxi sa bežne v závere prieskumu uskutočňujú dve zásadné chyby. Jednak je chybou predpokladať, že to, čo zistili, vedú aj správne zdokumentovať (napísať). Na druhej strane nie je isté, že to, čo je už zdokumentované - napísané – budú iní rovnako vnímať. Je dobré vedieť, že podľa antropologických prieskumov je rozdiel vo vyjadrovaní sa tých, ktorí

uskutočňujú prieskum a tých, ktorých územie skúmame. Táto „tlmočnícka práca“ kladie požiadavku na prieskumníka, ako dokáže definovať svoje skúsenosti zo sledovaného územia v súlade s pôvodne získanými informáciami. Je nevyhnutné, aby v záujme dokonalého pochopenia našich návrhov sme používali výrazové prostriedky, ktorým zadávateľ našich prác dokonale rozumie.

MONITORING STAROSTLIVOSTI O PRIJATÉ ROZHODNUTIA

Zadanie prác končí ukončením prác na príprave koncepcie. Ale práve preto, že návrhy tvorcu koncepcie nemusí zadávateľ vnímať v tom istom zmysle, je morálnou povinnosťou tvorcu koncepcie sledovať vývoj prejednávania ďalších návrhov a monitoring realizácie prijatých návrhov.

PREZENTÁCIA

Je len samozrejmé, že tvorca koncepcie si pokladá za povinnosť prezentovať svoje návrhy na fóre občanov a v mestskom zastupiteľstve

2. Interview

Existuje neštrukturované interview – kde priebeh ovplyvňujeme len vstupnou otázkou a rytmus odpovedí a ich rozsah necháme na odpovedajúceho. Tento spôsob je najviac využívaný v počiatkovej etape prípravy interview, keď sa jednotlivé okruhy riešených problémov ešte len definujú.

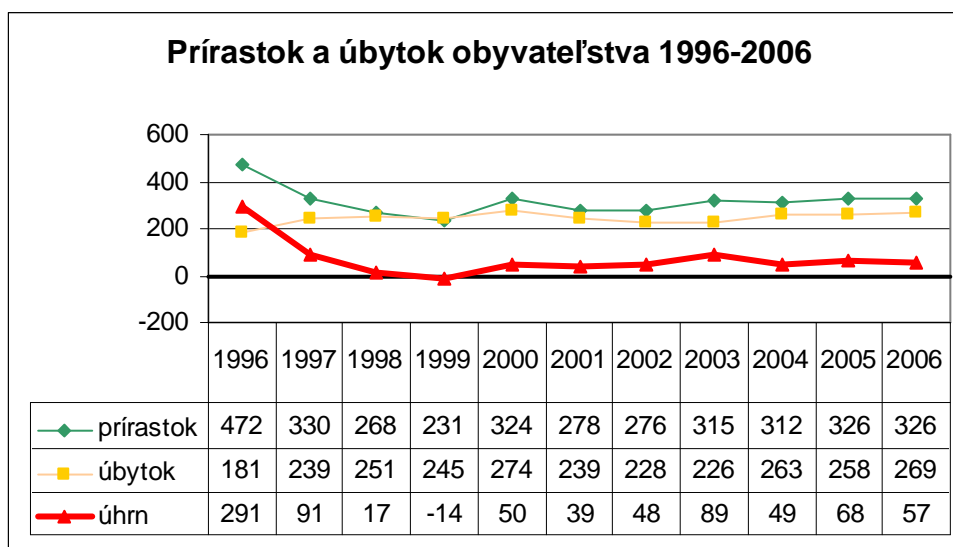
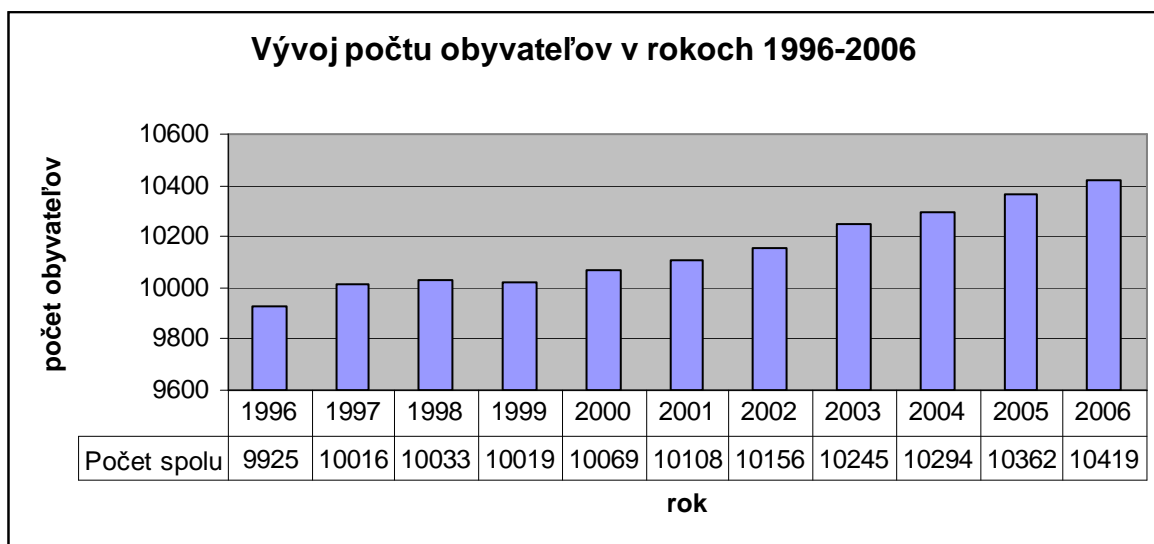
Štrukturované interview je pripravené podľa jednotlivých okruhových možných problémov a umožní získať odpovede na takmer všetky otázky, ktoré boli definované v rámci neštrukturovaného interview. Tu je potrebné dbať na to, aby sme každému opýtanému postavili otázku v tom istom znení – tým sa otázka nedeformuje a máme šancu dostať presnú odpoveď.

III. Fiľakovo z pohľadu štatistických údajov

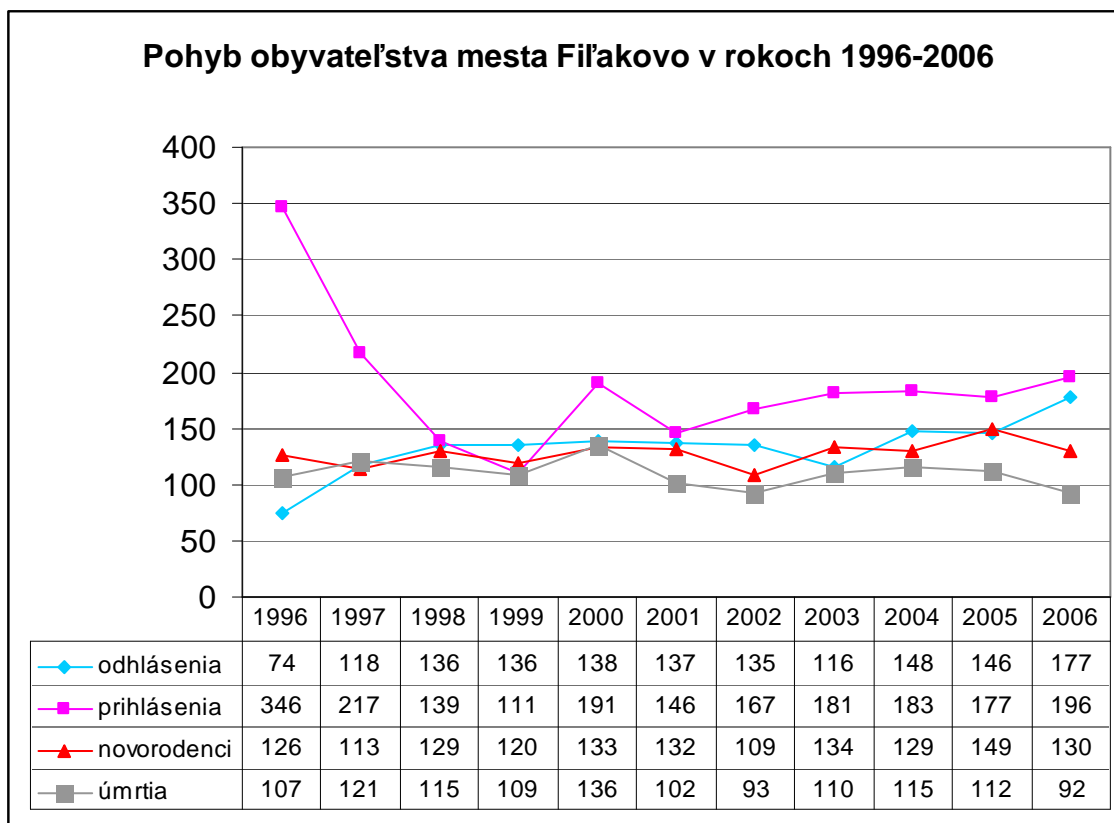
1. Demografia

1.1 Obyvatelia

V sledovanom období ostatných 10 rokov mal ukazovateľ počtu obyvateľov mesta Fiľakovo pozvoľna vzostupný trend. Za jedno desaťročie stúpol počet obyvateľov mesta o 494 osôb, čo predstavuje takmer 5%-ný prírastok za jedno desaťročie. Na rozdiel od celoštátnych ukazovateľov, resp. vývojom situácie v oblasti demografie v porovnateľne veľkých mestách SR, kde počet obyvateľov zvoľna klesal, prípadne stagnoval, je situácia vo Fiľakove z tohto hľadiska priaznivá. Najväčší celkový medziročný prírastok v tomto sledovanom období bol zaznamenaný v r. 1996 a v r. 2003. V desaťročnom období bol mierny prírastok obyvateľstva takmer kontinuálny, prerušený bol nepatrným poklesom iba v roku 1999.

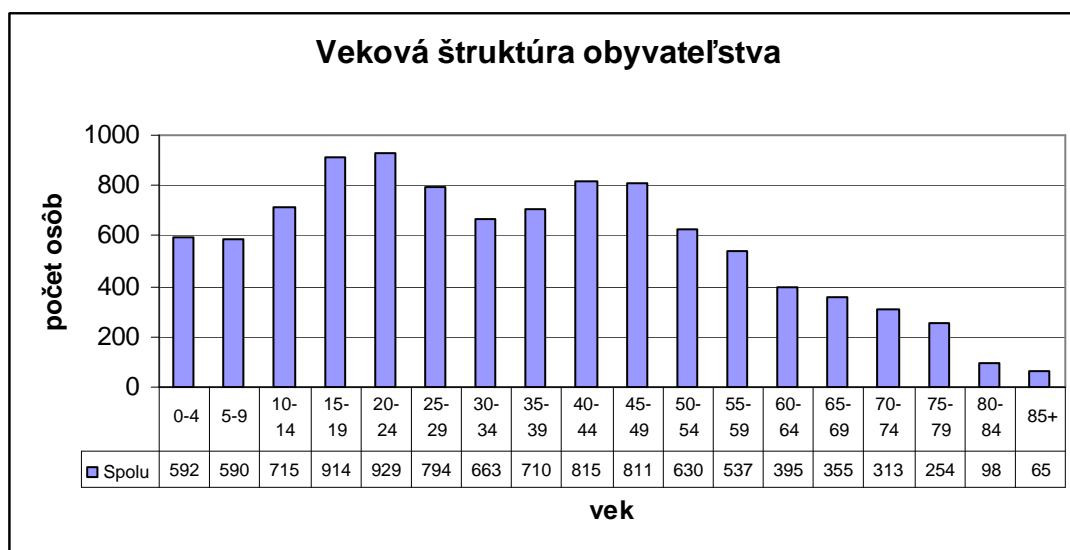
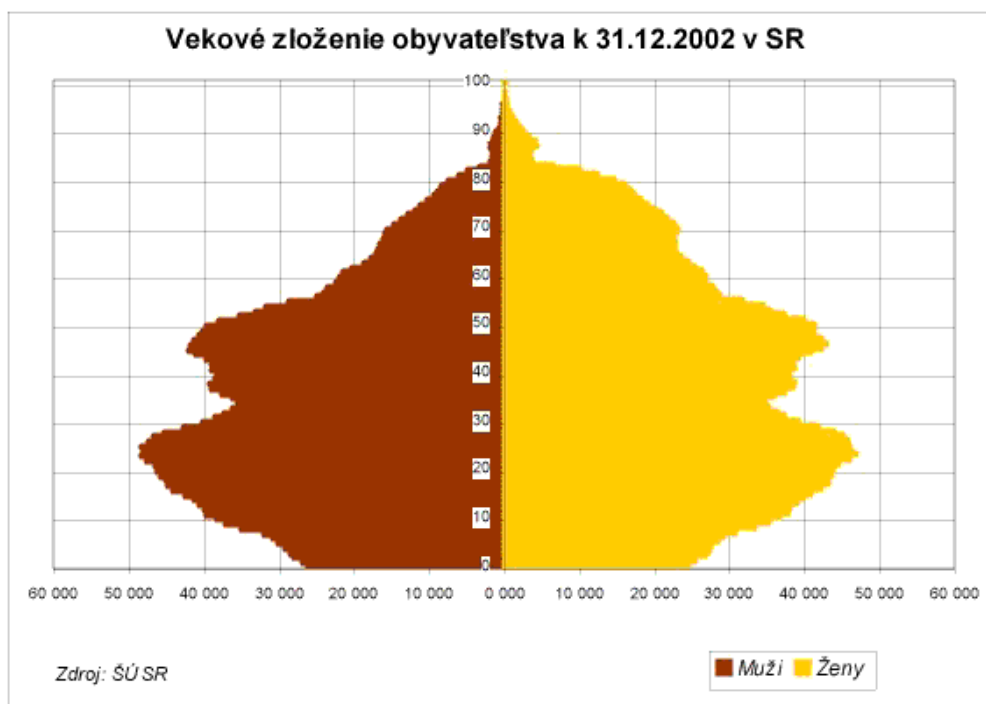

V uplynulých 10 rokoch bol dosiahnutý najväčší prírastok obyvateľov v roku 1996, kedy v meste pribudlo 472 obyvateľov a zároveň v tomto roku bol dosiahnutý aj najmenší úbytok obyvateľstva – 181 osôb. Tieto hodnoty sa v nasledujúcich rokoch už nezopakovali, hoci prírastok obyvateľstva o ostatných štyroch rokoch 2003–2007 vykazuje vyrovnané a v porovnaní s ostatnými rokmi vysoké hodnoty. Taktiež však medziročný úbytok obyvateľstva dosahoval v ostatných troch rokoch vysoké hodnoty. Kumulatívne hodnoty prírastkov a úbytkov počtu obyvateľov vykazujú v ostatných rokoch vyrovnané hodnoty.

Vysoké hodnoty prírastku obyvateľov v roku 1996 boli spôsobené väčším počtom prihlásených k trvalému pobytu, ich počet v tomto roku dosiahol 346. Tento ukazovateľ ešte v nasledovnom období prekročil hranicu 200 osôb, neskôr sa však ustálil na nižších hodnotách. Počet odhlásených z trvalého pobytu si udržiava pomerne vyrovnanú úroveň, avšak za zmienku stojí fakt, že v období ostatných 10 rokov dosiahol tento ukazovateľ najvyššiu hodnotu práve vlani. Vývoj počtu novorodencov v meste nevykazuje za ostatných 10 rokov výrazné zmeny, pohybuje sa v rozmedzí 109-149 novorodencov ročne a je charakteristický pomerne nízkou volatilitou. Tieto ukazovatele – počet prihlásených, odhlásených a počet novorodencov – nepriamo vypovedajú o kvalite života v meste. Nie je však viditeľný jasný trend zvyšovania počtu prihlásených k trvalému pobytu, ani jednoznačný smer vývoja počtu novorodencov v meste. Z hľadiska mesta by pozitívnejším javom bolo zvyšovanie počtu obyvateľov zvyšovaním počtu novorodencov v meste, ktorí si už od malička pestujú vzťah k svojmu rodnému mestu, než rozrastanie prostredníctvom prisťahovania cudzích obyvateľov bez citového putu k mestu. Sledovaním vzťahu narodení a úmrtí v meste v jednotlivých rokoch dôjdeme k zaujímavému zisteniu: začiatkom sledovaného obdobia sa nevytvoril trend ani do jedného smeru, avšak od roku 2001 počet narodení kontinuálne každý rok presahuje počet úmrtí. Vo vzťahu odhlásenia a prihlásenia obyvateľov k trvalému pobytu

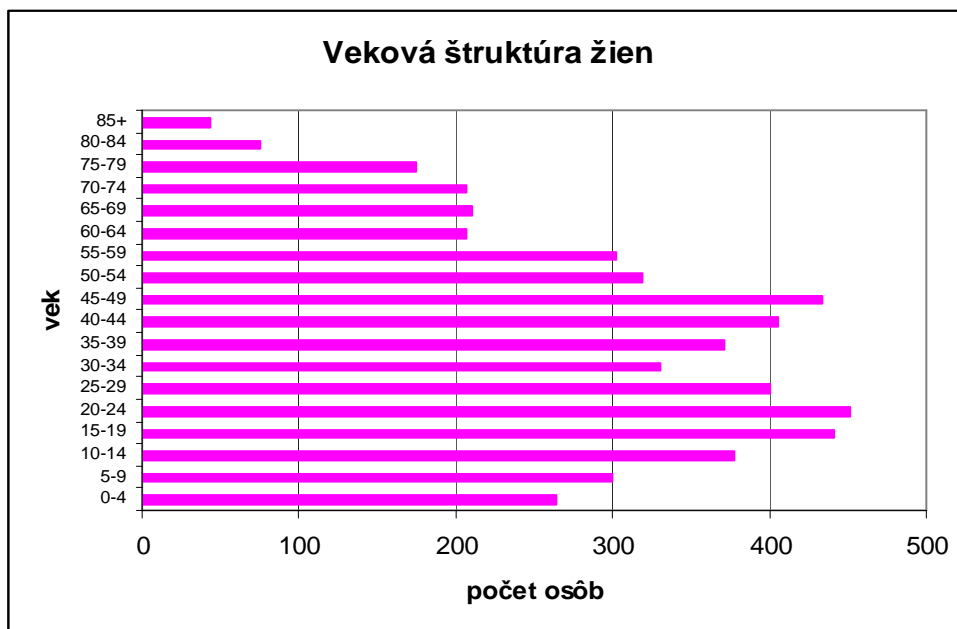
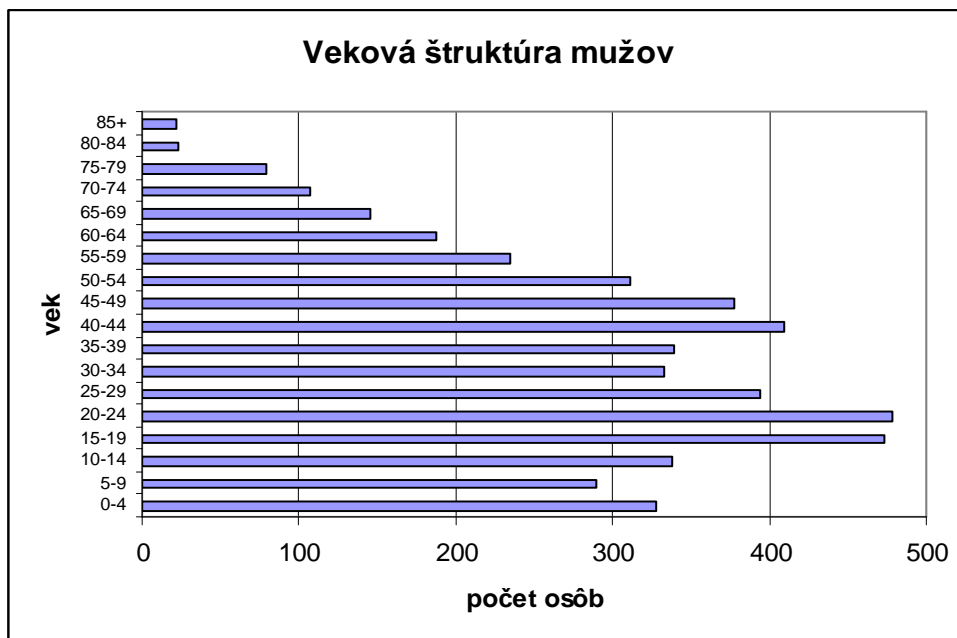
sa vytvoril trend pozitívnej migrácie obyvateľstva smerom do mesta od roku 2000, čo tiež podporilo nárast počtu obyvateľov.

Z porovnania vekovej štruktúry obyvateľstva SR a mesta Filákov je zrejmé, že kým do počtovo najsilnejších ročníkov v celoštátnom meradle patria osoby narodené pred cca 20-30 rokmi, v meste sú najsilnejšie populačné ročníky vo veku 15-25 rokov, počet osôb vo veku 25-29 rokov je značne menší ako v prípade celonárodných ukazovateľov. Druhým najsilnejším populačným ročníkom sú osoby narodené pred 40-50 rokmi, čo platí najmä v prípade mesta, s menšími odchýlkami aj celoštátne.

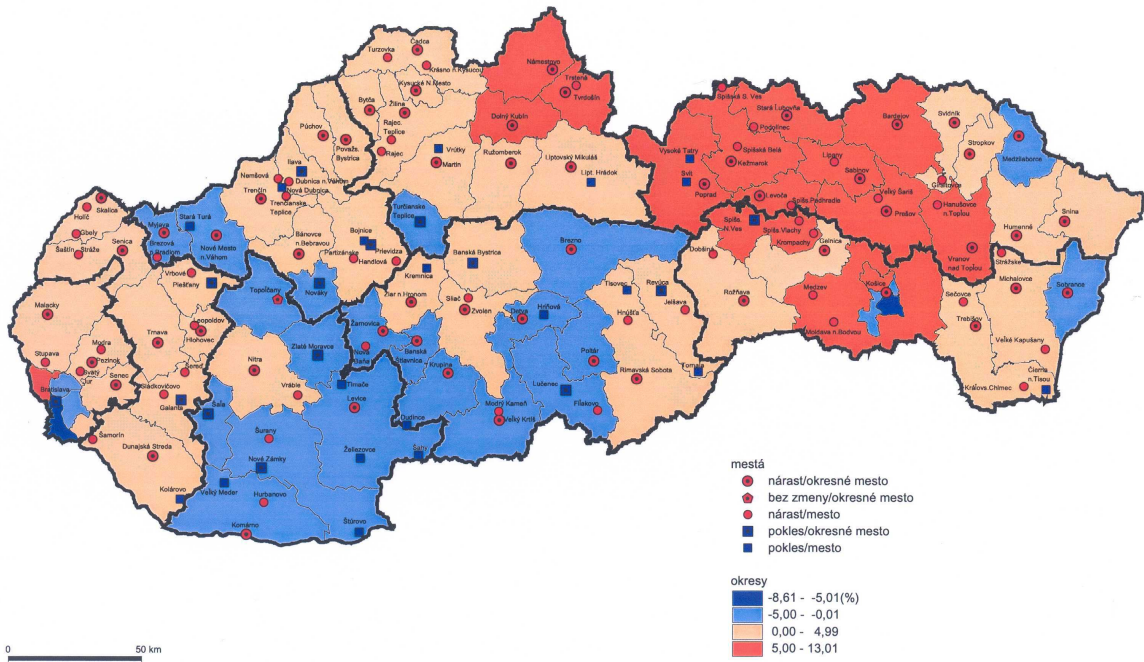
Dlhší priemerný vek žien sa odráža aj v celoštátnych aj v miestnych údajoch, najmä v prípade ročníkov nad 60 rokov. Aj v pred dôchodkovom veku (do 60 rokov) je viditeľne viac žien, ako mužov.

Najsilnejším ročníkom tak medzi ženami, ako aj medzi mužmi v mestskom meradle je veková skupina 20–24 rokov, po nej nasleduje veková skupina medzi 15 a 19 rokmi. Zaujímavosťou je veľký rozdiel v počte žien a mužov napr. vo vekovej kategórii 45-49 rokov v prospech žien a v najmladšej vekovej kategórii v prospech chlapcov.

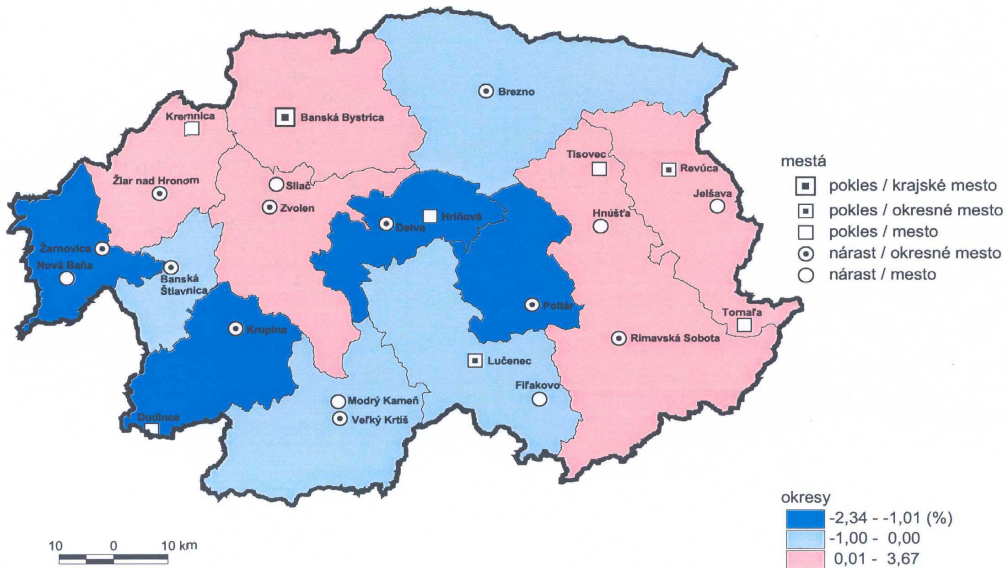

Zmeny počtu trvale bývajúceho obyvateľstva v okresoch a mestách Slovenskej republiky v medzicenzovom období 1991 - 2001

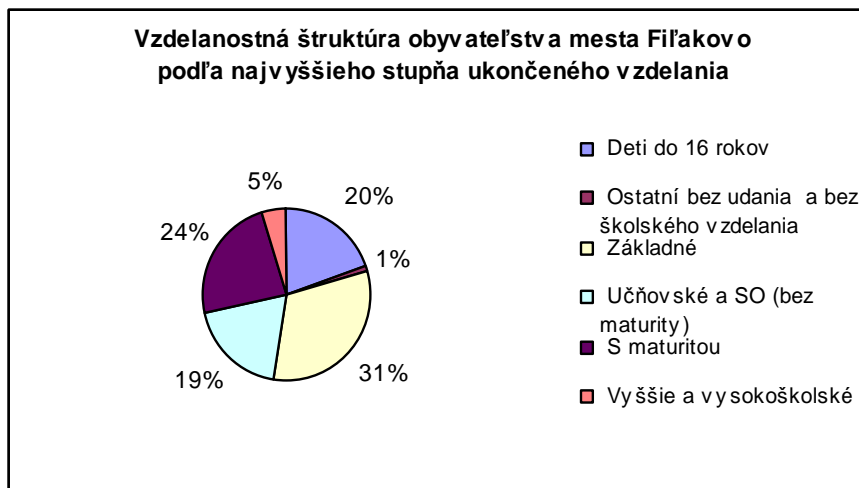
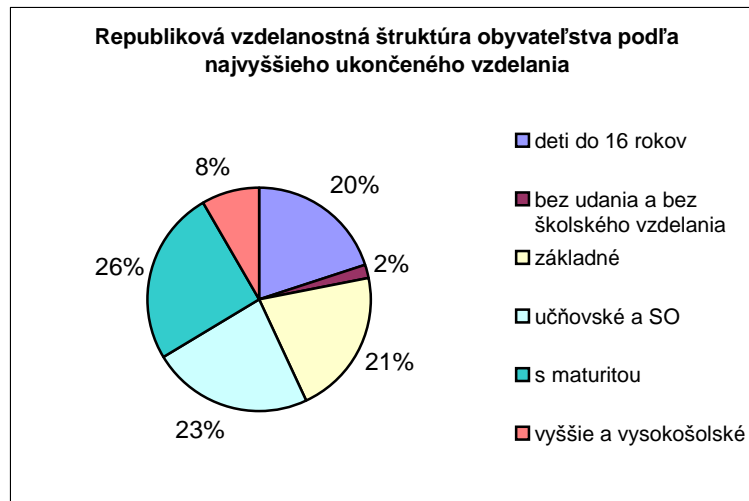
Spracoval Štatistický úrad Slovenskej republiky 2004
SVM50 © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2000, 017/991129-AG

Zmeny počtu trvale bývajúceho obyvateľstva v okresoch a mestách Banskobystrického kraja v medzicenzovom období 1991 - 2001

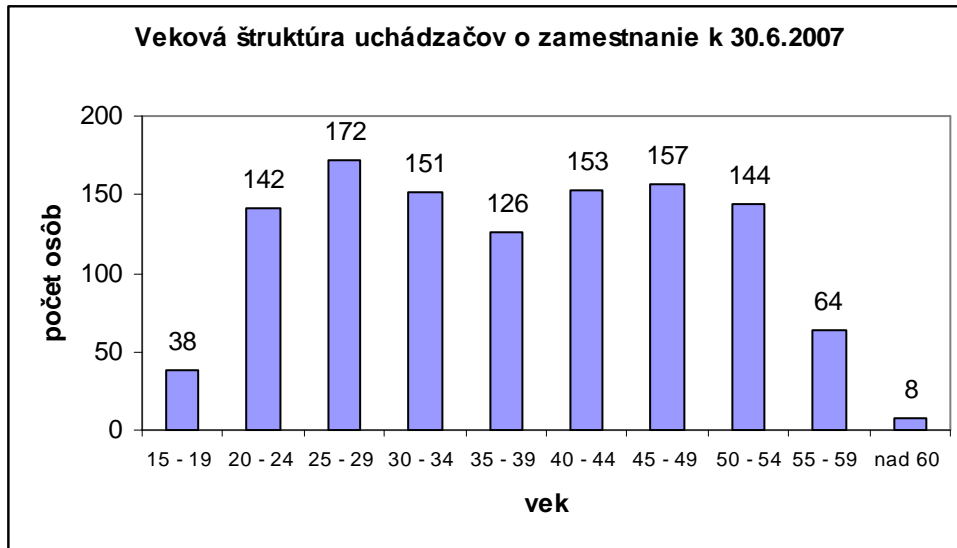
Spracoval Štatistický úrad Slovenskej republiky 2004
SVM50 © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2000, 017/991129-AG

1.2. Vzdelanie

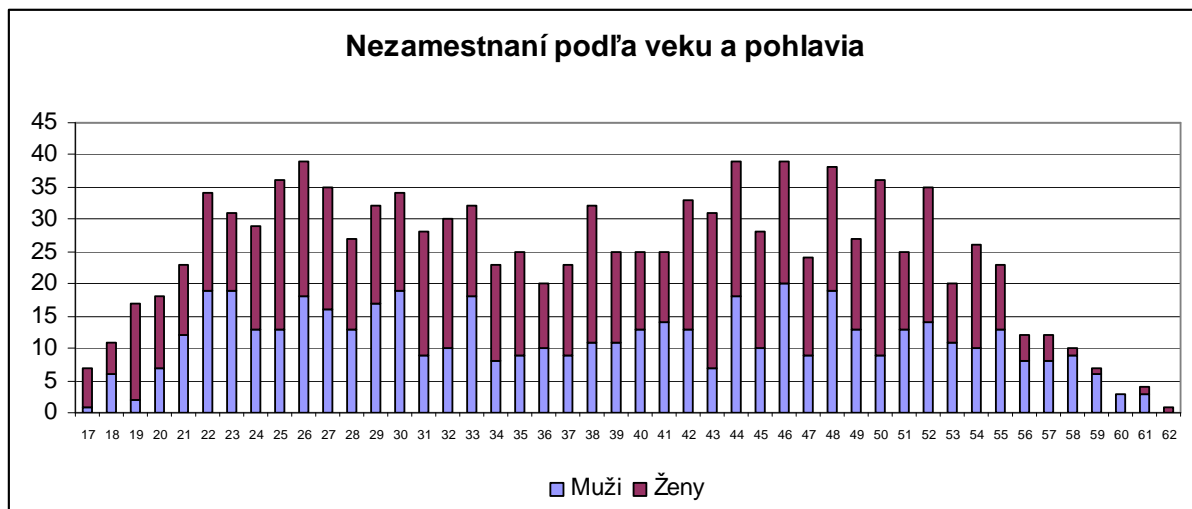

Na základe porovnania vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva v celoštátnom meradle a v podmienkach mesta Fiľakovo zisťujeme základný nedostatok mesta: menší počet vyššie kvalifikovaných obyvateľov – ľudí s úplným stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním. V kategórii detí do 16 rokov je takmer úplná zhoda s republikovými ukazovateľmi, ako aj v kategórii občanov, ktorí neudávajú žiadne školské vzdelanie. Najväčšie odchýlky v pomere obyvateľov sa ukazujú v kategórii občanov so základným vzdelaním, kde rozdiel medzi mestským a republikovým priemerom je až 10%. Značný rozdiel sa postupne vyrovnáva smerom ku kategóriám občanov s vyšším vzdelaním, avšak skupina osôb s učňovským a iným stredným odborným vzdelaním bez maturity predstavuje v meste 19%, kým v celoštátnom meradle až 23% celkového obyvateľstva. Takmer zhodný je ukazovateľ pomeru občanov s dosiahnutým úplným stredoškolským vzdelaním s maturitou, kde fiľakovský ukazovateľ sa odchyľuje od celoštátneho iba o 2% v prospech republikového. Podobná je situácia v kategórii občanov s dosiahnutým vysokoškolským vzdelaním – vo Fiľakovej tvoria vysokoškolsky vzdelaní obyvatelia 5% celkového obyvateľstva, v celoštátnom meradle tento ukazovateľ dosahuje hodnotu 8%. Prevalu občanov so základným vzdelaním na úkor skupín s vyšším školským vzdelaním je možné dať do súvislosti s vysokým pomerom rómskeho obyvateľstva v meste, ktoré sa v značnom pomere vyznačuje nezáujmom o získanie vyššieho formálneho vzdelania.

1.3. Zamestnanosť

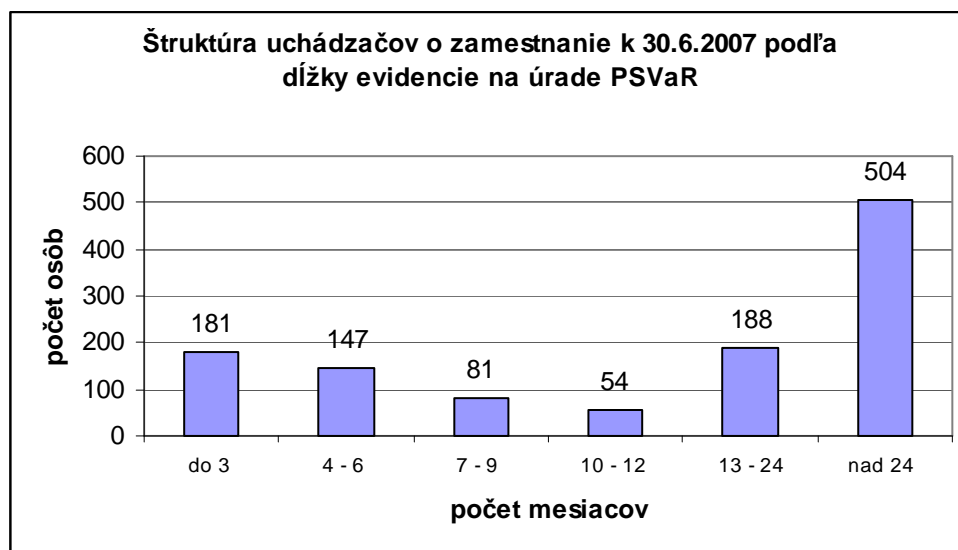
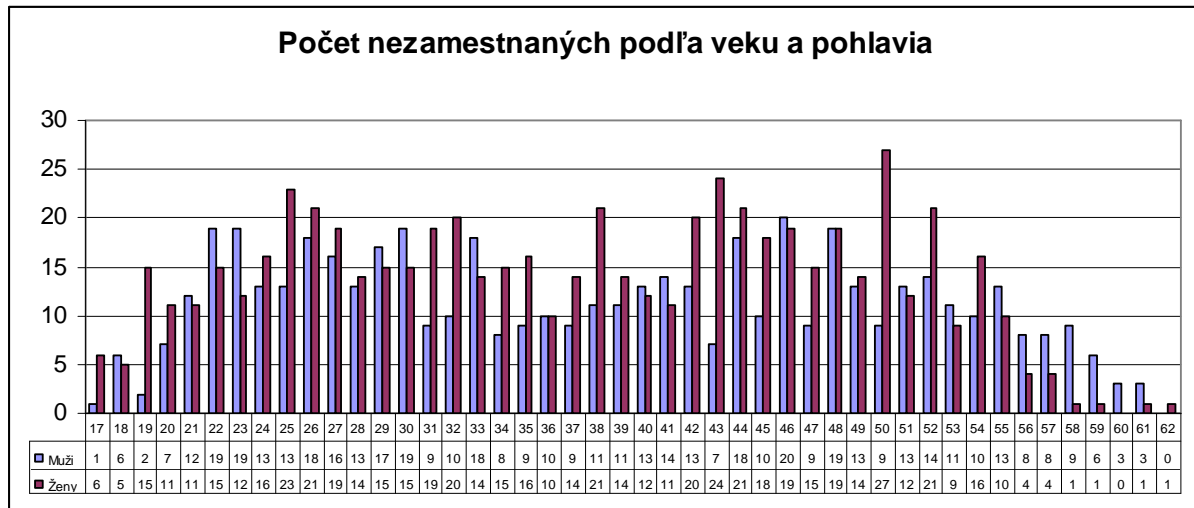

Ako môžeme vyčítať z grafu znázorňujúceho vekovú štruktúru uchádzačov o zamestnanie (najnovšie polročné údaje), k prvému polroku 2007 bolo v meste 1155 uchádzačov o zamestnanie, čo, vychádzajúc z počtu obyvateľov 10 419 ku koncu minulého roka, predstavuje 22,57%-nú nezamestnanosť. Tento údaj stavia mesto Filákov do horšej pozície oproti okresnému priemeru 18,43%, ako aj krajskému priemeru 14,24% a celoštátnemu priemeru, kde miera nezamestnanosti bola ku koncu prvého polroka t.r. 8,30% (júl 2007, zdroj: ÚPSVaR).

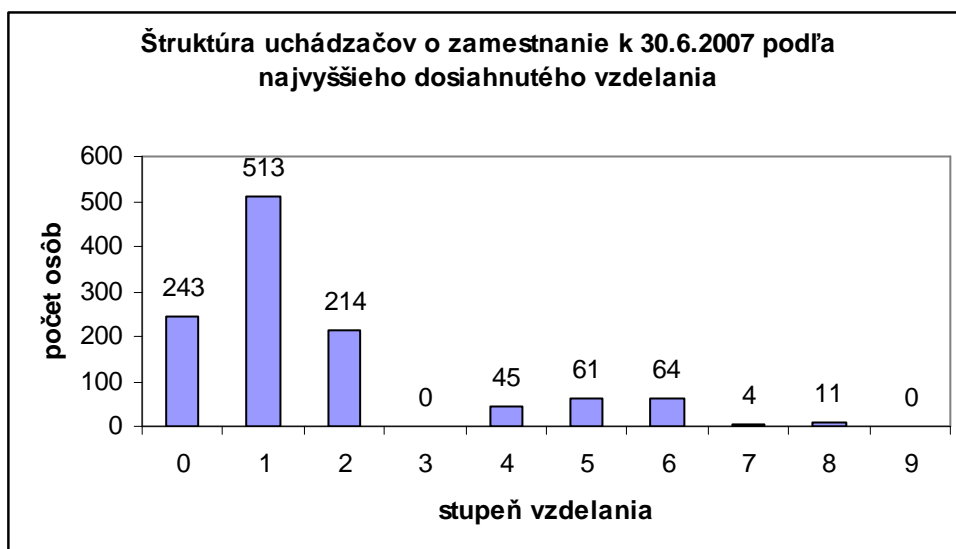
Čo sa týka vekovej štruktúry miestnych uchádzačov o zamestnanie, vidíme, že najväčší pomer evidovaných nezamestnaných predstavujú ročníky 25-29-ročných, resp. po poklese miery nezamestnanosti u vyšších ročníkov je možné badať zvýšenie tohto ukazovateľa v prípade populácie 40-49-ročných. Zaujímavosťou je pomerne malá miera nezamestnanosti medzi občanmi vo veku 30-34 rokov. Ak chceme skúmať rozloženie nezamestnaného obyvateľstva, využijeme grafy znázorňujúce štruktúru nezamestnaných podľa pohlavia a veku. Z nich vidíme, že v prípade evidovaných nezamestnaných v pred dôchodkovom veku dominujú muži, čo vyplýva z legislatívy o dôchodkovom zabezpečení, avšak v prípade niektorých ďalších

ročníkov vidíme veľké rozdiely v miere nezamestnanosti mužov a žien. Je to tak napríklad v prípade 19-, 31-, 32- 43- alebo 50-ročných občanov, kde je oveľa viac nezamestnaných žien ako mužov. Na základe týchto meraní je možné skonštatovať, že v meste a okolí sa na pracovnom trhu dokáže lepšie uplatniť muži ako ženy. Pomer žien na nezamestnanosti je väčší cca. o 10%, čo je potrebné vziať do úvahy pri plánovaní tvorby nových pracovných miest.

Sledovaním grafu znázorňujúceho štruktúru uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie zisťujeme zaujímavé úkazy. V meste existuje početná skupina obyvateľov, ktorí v súčasnosti predstavujú 43,63%, čiže takmer polovicu nezamestnaných, ktorej predstavitelia - dlhodobo nezamestnaní občania si zrejme nevytvorila pracovné návyky, preto k ich zaradeniu do pracovného procesu nepostačuje iba vytvorenie pracovných príležitostí. Podľa našich odhadov do tejto kategórie patrí najviac evidovaných nezamestnaných občanov so základným vzdelaním. Z grafu vyplýva, že existuje skupina občanov, ktorá po zaradení do evidencie nezamestnaných si do niekoľkých mesiacov nachádza nové uplatnenie, počet nezamestnaných s pribúdajúcou dobou v evidencii klesá. Obrat nastáva v prípade uchádzačov, ktorí sú v evidencii vyše 12 mesiacov, tu opätovné zaradenie do pracovného procesu nie je

bezproblémové, najmä kvôli postupnej strate pracovných návykov, profesnej profilácii, veku a s tým súvisiaceho menšieho dopytu po pracovnej sile v preddôchodkovom veku a pod. Spomínanú skupinu obyvateľov, ktorí sú evidovaní po dobu vyše dvoch rokov, ovplyvňujú k pasivite okrem týchto faktorov aj všeobecný nezáujem o prácu a spoločenské návyky.

Legenda:		STUPEŇ 4	SOU s maturitou
STUPEŇ 0	bez vzdelania, nedokončená ZŠ	STUPEŇ 5	úplné všeobecné (gymnázium)
STUPEŇ 1	ukončené základné vzdelanie	STUPEŇ 6	úplné stredné odborné s maturitou (SOŠ)
STUPEŇ 2	Vyučený	STUPEŇ 7	vyššie vzdelanie
STUPEŇ 3	stredné odborné bez maturity	STUPEŇ 8, 9	vysokoškolské vzdelanie

Vek/vzdelanie	00	01	02	03	04	05	06	07	08
17	8	2	1						
18	7	3	1						
19	11	4	1						
20	4	7	1		2	1	3		
21	7	8	4		1		1		
22	15	10	1		1	6			1
23	7	7	11		2	2	1		1
24	7	8	5		1	2	2		4
25	6	15	4		2	2	5		2
26	7	19	3		4	2	2	1	
27	4	16	6		4	3	3		
28	9	7	7		2		6		
29	4	13	11		1	2	1		
30	7	15	7		2	2			1
31	1	12	9		2	1	1	1	
32	4	16	6		1	1	2		

33	6	11	14		1				
34	1	12	6		3	1			
35	1	9	8		2	1	4		
36	1	9	8					1	1
37	3	8	7		3	1		1	
38	3	15	10			3	1		
39	0	12	6			2	5		
40	7	12	2		3		1		
41	3	15	4				2		
42	2	20	8		1	1	1		
43	6	18	3		2	1	1		
44	9	15	9		1	1	2	1	1
45	7	13	6			1	1		
46	8	20	7			1	3		
47	4	12	4		1	1	2		
48	11	20	6				1		
49	6	15	3			1	2		
50	11	16	3		1	3	1		
51	9	12	4			1	1		
52	7	19	3			3	3		
53	4	11	1				3		1
54	4	16	3			2	1		
55	8	10	3			1	1		
56	3	4	1			1	2		
57	1	6	2			2	1		
58	2	3	4			1			
59	2	4					1		
60	1	1	1						
61	0	4							
62	0	1							

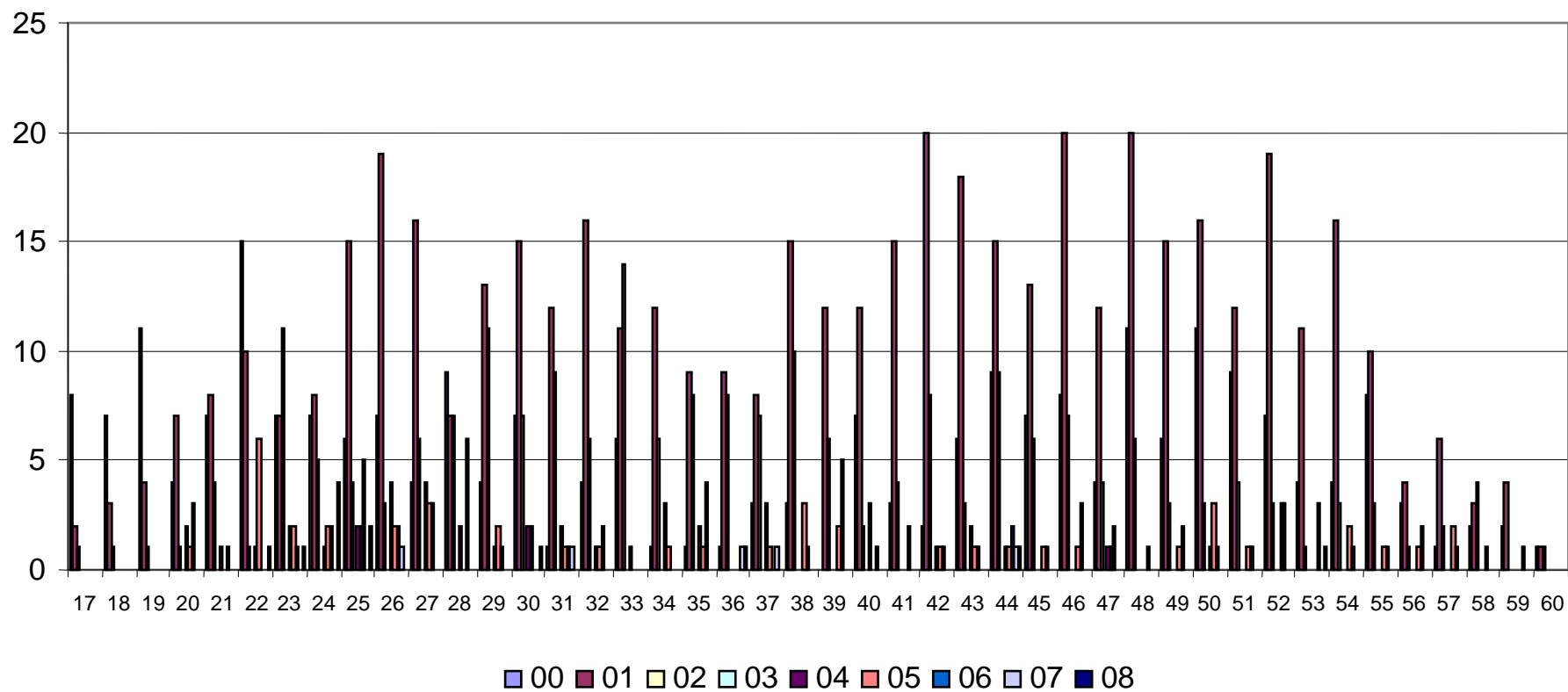
Ak skúmame mieru nezamestnanosti podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania uchádzačov o zamestnanie, zistujeme, že najviac nezamestnaných je medzi občanmi so základným vzdelaním. Keď porovnáme pomer obyvateľov so základným vzdelaním a pomer nezamestnanosti v tejto skupine občanov, zistujeme, že 31% obyvateľov v meste má základné vzdelanie, ale medzi evidovaným nezamestnanými je až 44,41%-né zastúpenie osôb so základným vzdelaním. Relatívne vysoký je podiel nezamestnaných občanov bez ukončeného vzdelania (21%) a vyučených (18,5%) na celkovej počte uchádzačov o zamestnanie. Zaujímavosťou je nulová miera nezamestnanosti medzi občanmi so stredným odborným vzdelaním bez maturity. Je to odôvodniteľné výskytom niekoľkých priemyselných podnikov v meste a okolí, ktorí absorbujú šikovných odborníkov v robotníckych profesiách. Mieru nezamestnanosti v úrovniach 3,8–5,5% medzi absolventmi rôznych typov stredných škôl s maturitou. Medzi občanmi s absolvovaným nadstavbovým a vysokoškolským vzdelaním je výskyt nezamestnanosti ojedinelý. Ich výskyt môžeme lokalizovať na malé výnimky do kategórie čerstvých absolventov. Absolventi vysokých škôl sú povinní do 7 dní zhlásiť sa na úrad práce po získaní diplomu, ak si nechcú platiť odvody sami. Väčšina z nich to využije aj v prípade, ak má príslub zamestnania napr. od nasledujúceho mesiaca. Tieto výkazy, práve

z mesiaca jún, preto nemajú reálnu vypovedaciu hodnotu z pohľadu miery nezamestnanosti vysokoškolsky vzdelaných občanov mesta. Preto odhadom môžeme potvrdiť predchádzajúci výrok, že nezamestnanosť v kruhu vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov je zanedbateľná až takmer nulová. Ďalším dôvodom tohto stavu je „odliv mozgov“, čiže migrácia obyvateľstva s vyšším vzdelaním za prácou v iných častiach republiky alebo v zahraničí.

Zaujímavé je celkom rovnomerné vekové rozloženie uchádzačov o zamestnanie bez dosiahnutého vzdelania, zároveň je prekvapujúci že ich počet s nižším vekom neklesá, naopak, aj v rámci vyrovnanosť je veková skupina od 17 do 30 rokov zastúpená početne, a to najmä u najmladších ročníkov produktívneho veku. To znamená, že v radoch obyvateľstva v rámci tejto skupiny obyvateľov sa nezlepšuje ukazovateľ vzdelanosti a vôľa pracovať chýba nielen u osôb, ktorí svoje pracovné návyky stratili, ale aj u mladých ľudí, ktorí tieto nemali a očakávané ani nebudú možnosť získať.

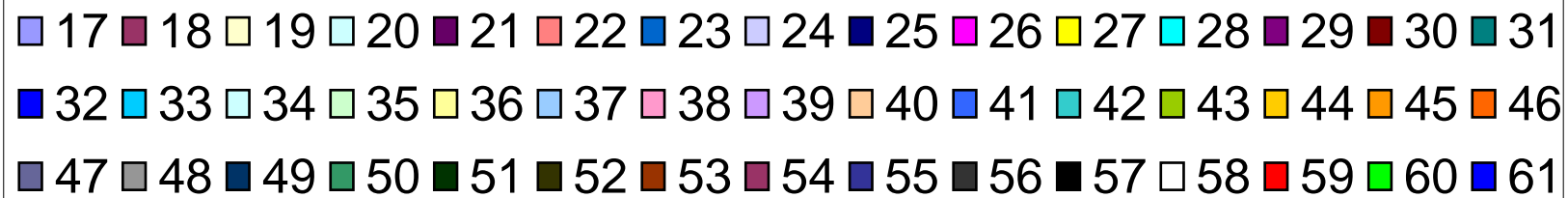
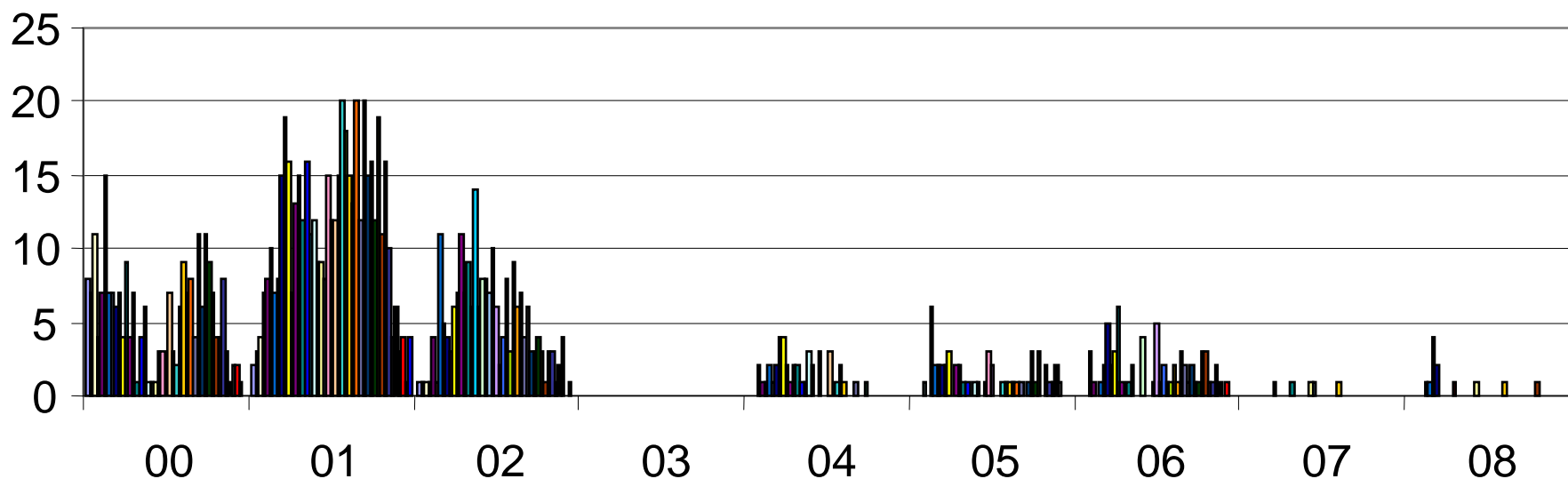
V prípade občanov s ukončeným základným vzdelaním sa vytvorili dve vekové kategórie s vysokým pomerom nezamestnaných občanov – jednu tvoria osoby vo veku 25-34 rokov, druhú osoby od 38 do 55 rokov. V prípade vyučených sa iba ojedinele vyskytujú „silné“ ročníky z pohľadu počtu nezamestnaných. V prípade občanov s ukončeným stredným vzdelaním s maturitou miera výskytu uchádzačov o zamestnanie klesá, najlepší je ukazovateľ v prípade osôb s ukončeným stredným odborným učilišťom, o niečo nepriaznivejšia je situácia u osôb s ukončeným gymnáziom a strednou odbornou školou.

Počet nezamestnaných podľa veku a vzdelania

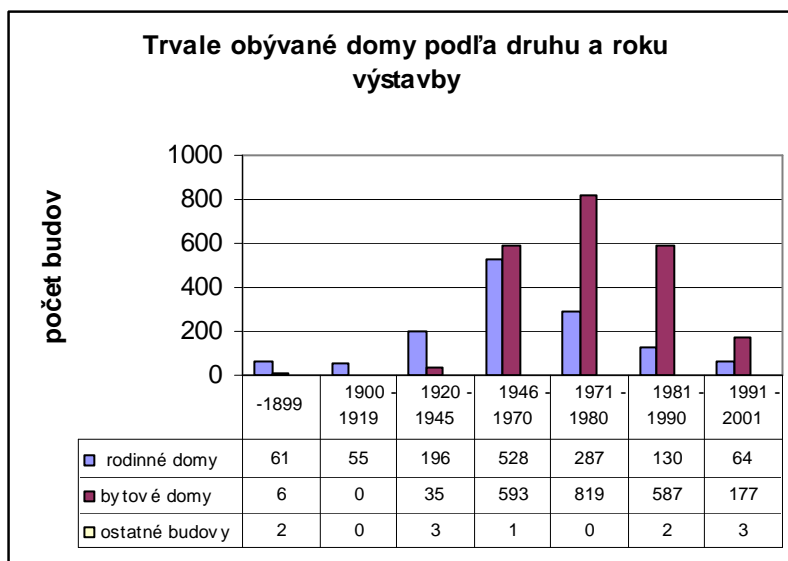

Počet nezamestnaných podľa vzdelania a veku

1.4. Bytový fond

Zdroj: ŠÚ SR

Na grafe znázorňujúcom štruktúru obývaných domov podľa roku výstavby vidíme, že najviac rodinných domov v meste bolo postavených v povojnovom období až do roku 1970, kedy výstavba rodinných domov „ustúpila“ hromadnej bytovej výstavbe. Po roku 1970 nastal výrazný a dlhotrvajúci pokles výstavby rodinných domov, ktorý trvá až do konca sledovaného obdobia, t. j. do roku 2001. V 90-tych rokoch minulého storočia sa v oblasti výstavby rodinných domov takmer dosiahol stav z prvých dvoch desaťročí 20. storočia, čo sa týka počtu odovzdaných domov.

Výstavba bytových domov nabrala nové rozmery tiež v povojnovom období, kedy bolo postavených takmer 600 bytov. Hromadná bytová výstavba gradovala v 70-tych rokoch, keď za jedno desaťročie bolo postavených 819 bytov. V ďalšom desaťročí sa postavilo 587 bytov. Po spoločenských zmenách v roku 1989 sa bytová výstavba, tak ako v celorepublikovom meradle, zabrzdila, v nasledujúcom desaťročí bolo postavených iba 177 bytov.

Po roku 1980 sa začali realizovať aj iné typy budov v meste, v 80-tych rokoch boli odovzdané 2 budovy, v 90-tych rokoch 3 budovy.

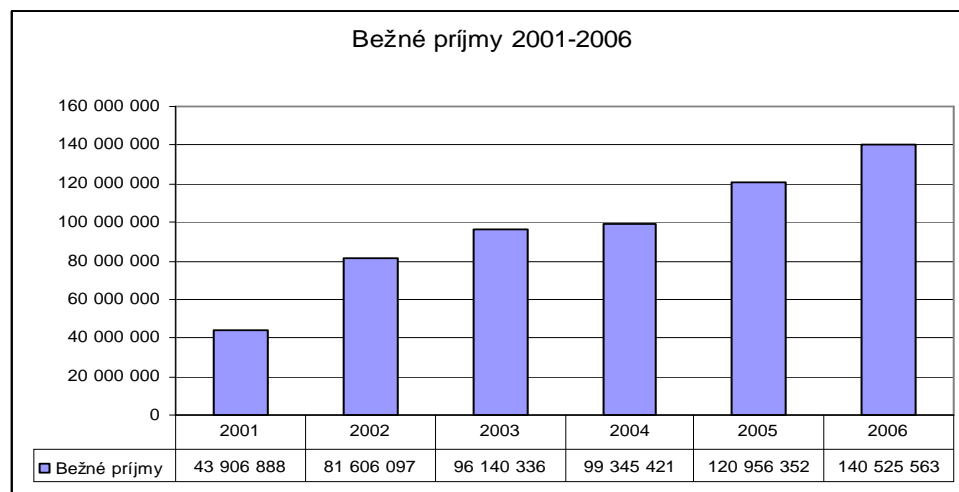
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšovanie kvality bývania a rozvoj nových technológií, nových materiálov na výstavbu domov a bytov - Vhodné priestory na rekonštrukcie bytov vo vlastníctve miest 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok bytov - Nevysporiadané pozemky - Nízky počet bezbariérových bytov - Obmedzené verejné zdroje na podporu bývania. - Problém neplatenia úhrad spojených s užívaním bytov, - Absencia systémového riešenia problému bývania marginalizovaných skupín obyvateľstva – nízkoprahové bývanie, režimové bývanie, byty nižšieho štandardu ap(odstpňovanie kvality bývania). - Čierne stavby, a stavby nespĺňajúce základné stavebné normy - Chýbajúce inžinierske siete v niektorých lokalitách (voda,odpad,kanalizácia) - devastácia prostredia a majetku, - nízke príjmy nepostačujúce na krytie služieb spojených s bývaním, - hygienické nedostatky a z nich vyplývajúce hrozby - mnohopočetné rodiny(preplnenosť bytov na m2)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Nárast podnikateľských subjektov v oblasti bytovej výstavby - Ekonomické nástroje podpory bytového hospodárstva - Voľné kapacity budov v školstve a v iných inštitúciách vhodné na zmenu účelu využitia-bývanie 	<ul style="list-style-type: none"> - Zavedenie EURA, a jeho vplyv na cenu bytov - dlhé lehoty rozhodovania na súdoch, nevyožiteľnosť vlastníckeho práva, - apatia zo strany marginalizovanej skupiny obyvateľstva(nezáujem o riešenie bytovej otázky)

2. Príjmy a výdaje mesta

2.1. Rozpočet

Bežné príjmy

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bežné príjmy	43 906 888	81 606 097	96 140 336	99 345 421	120 956 352	140 525 563

Bežné príjmy

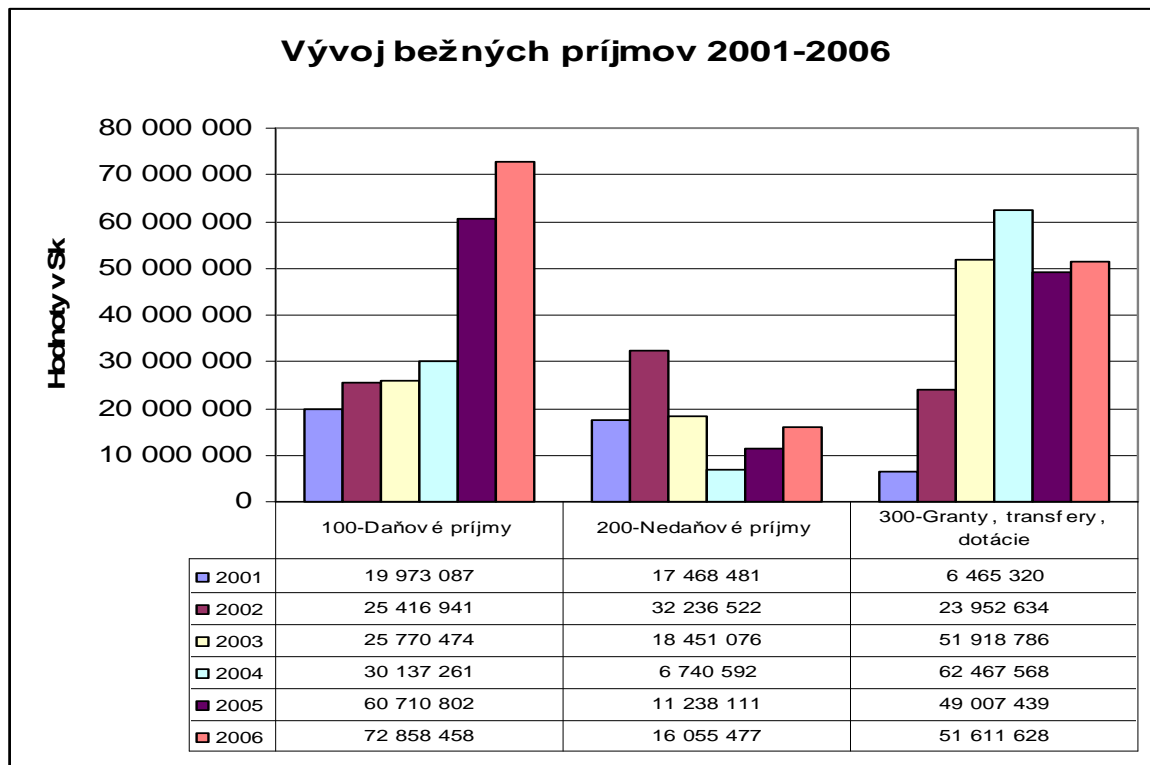
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
100-Daňové príjmy	19 973 087	25 416 941	25 770 474	30 137 261	60 710 802	72 858 458
200-Nedaňové príjmy	17 468 481	32 236 522	18 451 076	6 740 592	11 238 111	16 055 477
300-Granty, transfery, dotácie	6 465 320	23 952 634	51 918 786	62 467 568	49 007 439	51 611 628

Tabuľky a grafy znázorňujú vývoj bežných príjmov mesta za ostatných 6 rokov. Vidíme, že objem bežných príjmov vykazuje v tomto období stúpajúci charakter, a to najmä vďaka reforme v systéme prerozdelenia podielových daní a prechodu štátnych kompetencií na samosprávy aj s príslušným finančným vyjadrením.

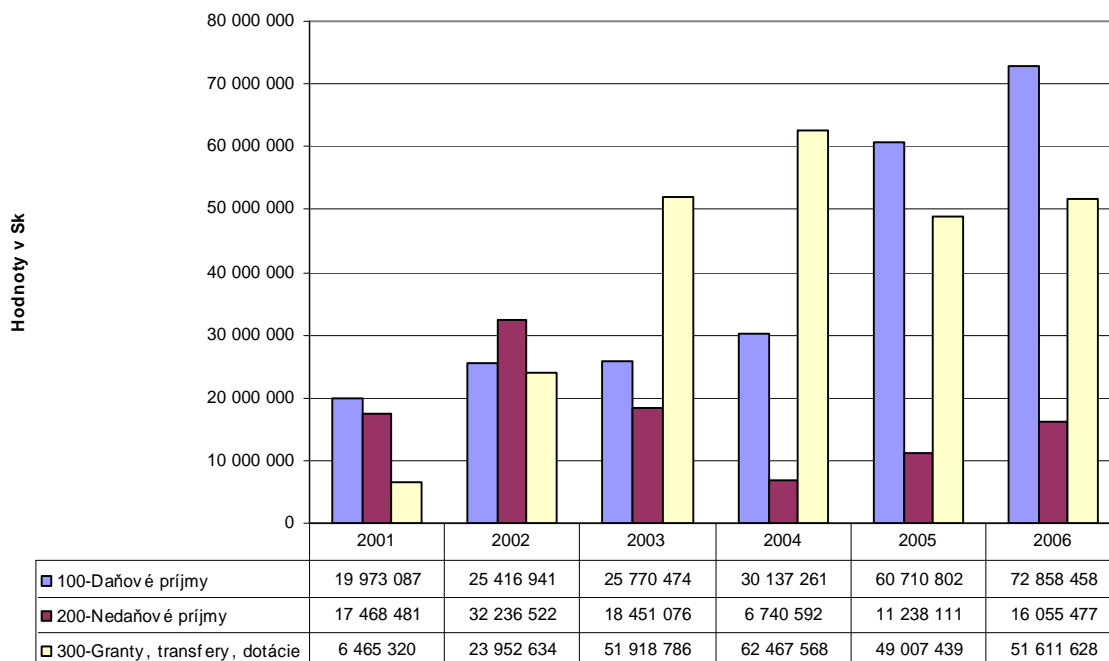
Z ďalšieho grafu vidíme, že daňové príjmy rástli súvisle, zo sumy takmer 20 mil. Sk na vlaňajších takmer 73 mil. Sk, avšak v roku 2005 dosiahli výrazný skok. Ten bol sčasti spôsobený zmenou metodiky financovania prenesených štátnych kompetencií, keď určitá časť týchto prostriedkov nebola poskytnutá v kapitole granty, transfery, dotácie, ale presunula sa pod daňové príjmy a sčasti prechod ďalších kompetencií. V roku 2006 prešla na samosprávy ďalšia štátna kompetencia – ochrana životného prostredia, - preto má výška štátnych dotácií naďalej vzostupný trend.

Jedným zo základných zložiek nedaňových príjmov je prenájom nehnuteľností. V prípade nedaňových príjmov je kladným javom postupné zvyšovanie príjmov z podnikania v ostatných rokoch, kedy takisto rástli príjmy z administratívnych poplatkov.

V kapitole granty, transfery, dotácie môžeme sledovať značný nárast príjmov v roku 2002, kedy začali prechádzať na samosprávy štátne kompetencie – školstvo, stavebné úrady, školská metodika, životné prostredie. Tieto príjmy postupne vzrastali do roku 2004, kedy časť poukázaných prostriedkov prešla pod daňové príjmy.

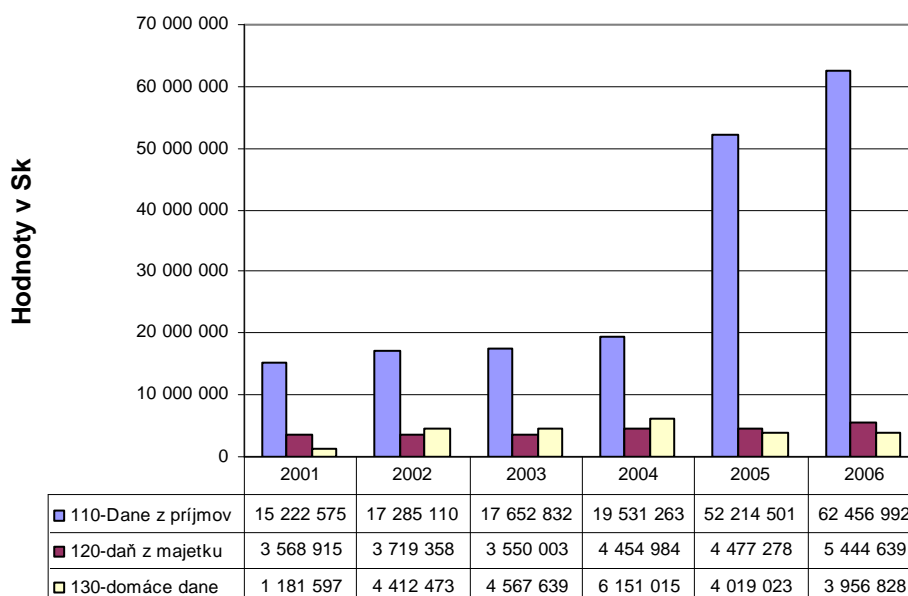
Vývoj bežných príjmov 2001-2006 z iného pohľadu

Daňové príjmy

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
110-Dane z príjmov	15 222 575	17 285 110	17 652 832	19 531 263	52 214 501	62 456 992
120-daň z majetku	3 568 915	3 719 358	3 550 003	4 454 984	4 477 278	5 444 639
130-domáce dane	1 181 597	4 412 473	4 567 639	6 151 015	4 019 023	3 956 828

Vývoj daňových príjmov 2001-2006

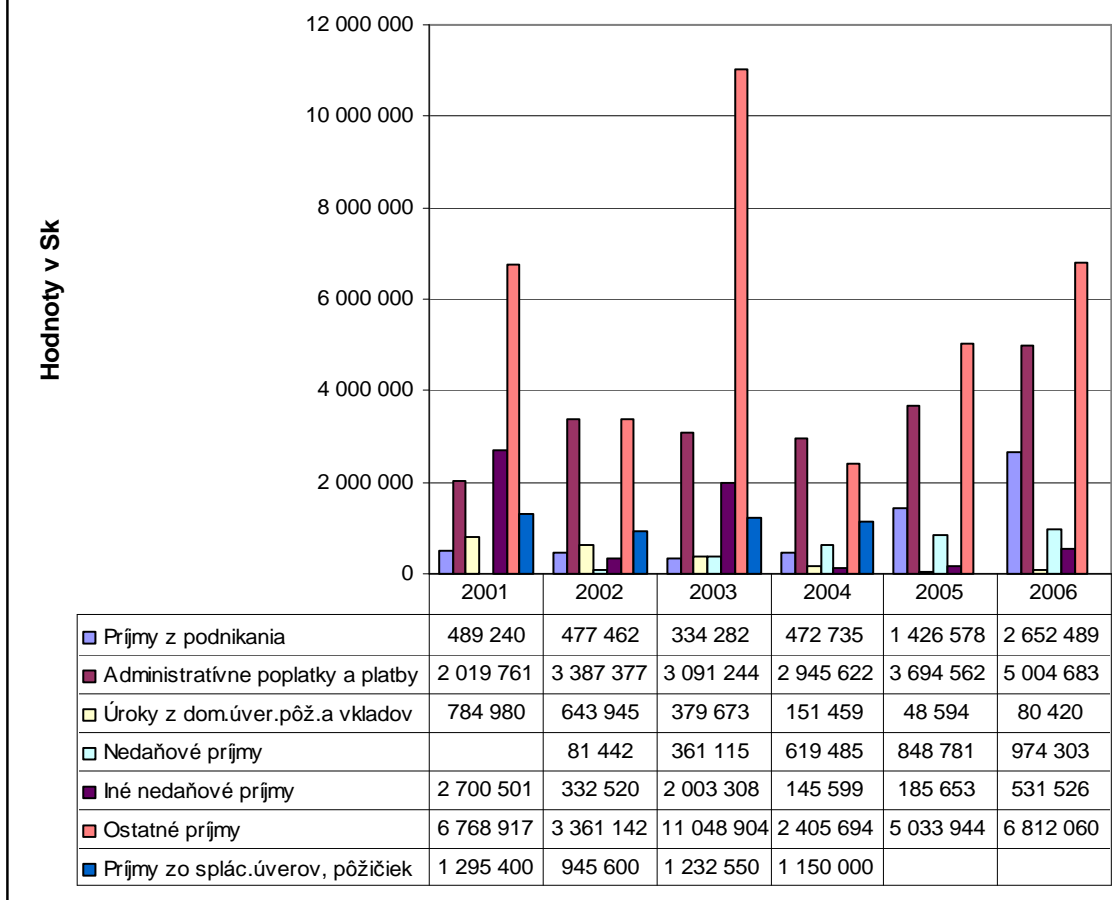

Najväčšiu časť daňových príjmov tvoria dane z príjmov fyzických a právnických osôb, ktoré sú preukázané cez štátny rozpočet späť do mesta prostredníctvom podielových daní. Zo zámerov súčasnej vlády je možné predpokladať, že ich výška bude v najbližších rokoch stagnovať. Iné miestne dane tvoria v ostatných rokoch najnižší daňový príjem. Ich značné zvyšovanie nie je ani možné. V poslednom čase druhá najväčšia položka, daň z majetku vykazuje rovnomerne zvyšujúci sa trend. Daň z nehnuteľností je jedným z najistejších príjmov, a môžeme tiež počítať s jej nárastom v nasledujúcich rokoch. Predajom mestských nehnuteľností sa nedosahuje iba prvoradý zisk kúpnej ceny, čo je kapitálovým príjmom. Dlhodobo budú tieto nehnuteľnosti zdrojom bežných príjmov pre samosprávu vo forme dane z nehnuteľností. Ich výšku je teda možné ovplyvniť ďalším predajom mestských nehnuteľností, avšak iba ako koncepčného kroku samosprávy, sledujúc okrem nárastu príjmov z daní aj ďalšie strategické ciele.

Nedaňové príjmy

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Príjmy z podnikania	489 240	477 462	334 282	472 735	1 426 578	2 652 489
Administratívne poplatky a platby	2 019 761	3 387 377	3 091 244	2 945 622	3 694 562	5 004 683
Úroky z dom.úverov, pôž. a vkladov	784 980	643 945	379 673	151 459	48 594	80 420
Nedaňové príjmy		81 442	361 115	619 485	848 781	974 303
Iné nedaňové príjmy	2 700 501	332 520	2 003 308	145 599	185 653	531 526
Ostatné príjmy	6 768 917	3 361 142	11 048 904	2 405 694	5 033 944	6 812 060
Príjmy zo splác.úverov, pôžičiek	1 295 400	945 600	1 232 550	1 150 000		

Vývoj nedaňových príjmov 2001-2006

Bežné výdavky

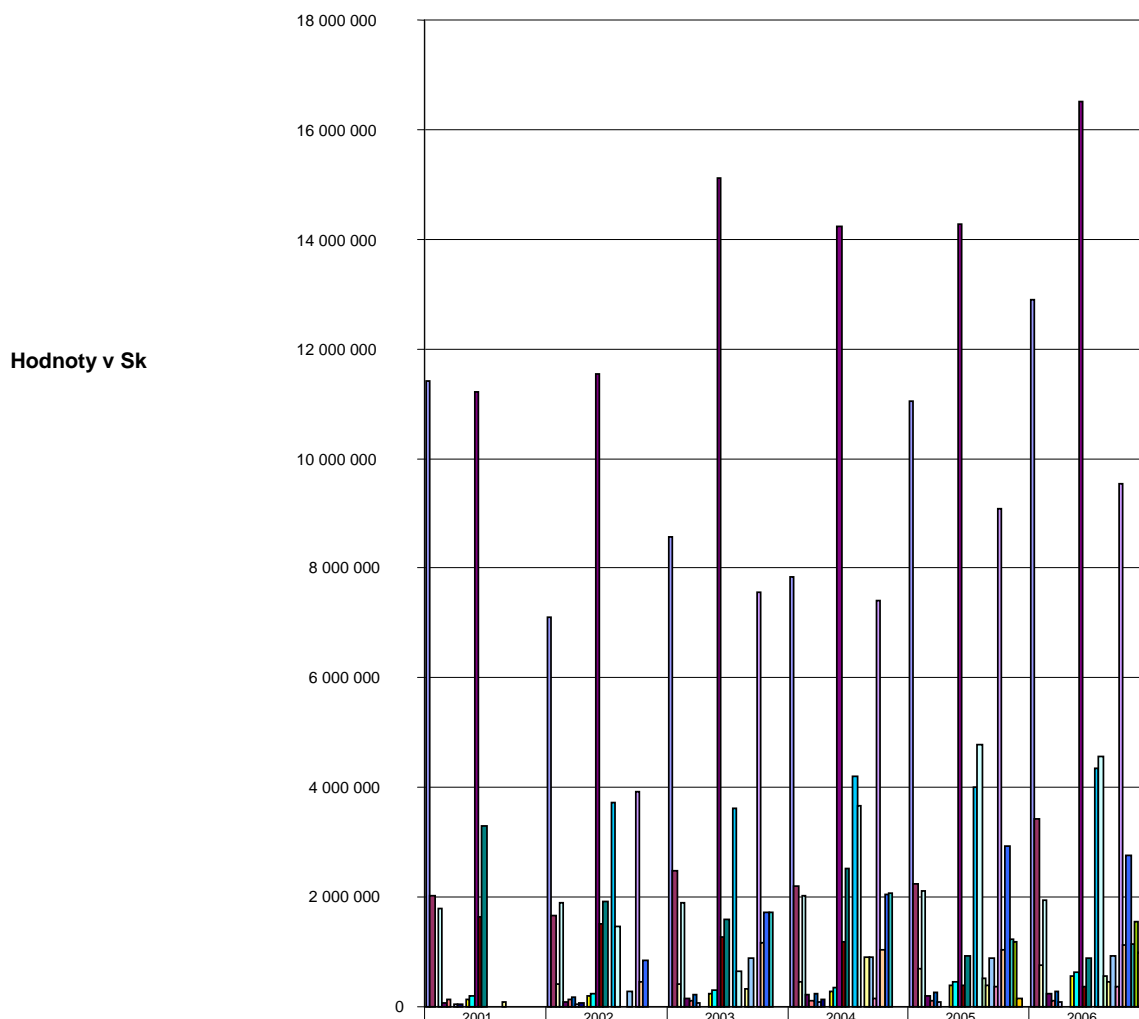
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Správa MsÚ	11 407 120	7 097 950	8 560 710	7 829 035	11 052 318	12 890 709
Mestské zastupiteľstvo	2 016 819	1 664 734	2 477 473	2 193 654	2 229 048	3 425 202
Hlavný kontrolór		408 455	407 907	450 540	681 825	747 325
Mestská polícia	1 792 066	1 891 872	1 903 658	2 022 598	2 117 485	1 944 587
Požiarňa ochrana	71 044	88 792	140 462	220 483	183 800	236 302
ZPOZ	121 467	138 588	106 551	107 479	108 584	106 699
Matrika		182 851	221 824	238 693	262 970	280 980
Starostlivosť o starých občanov	50 280	44 393	68 528	80 809	88 685	86 974
Výdavky na vedenie účtov	32 851	74 616		133 716		
Nájomné za prenájom budov	8 033	9 842	8 400			
Prídel do rezervného fondu	129 186	203 437	231 492	287 084	377 086	549 346
Prídel do sociálneho fondu	193 780	245 977	292 493	335 174	442 606	621 496
Bežné transfery	11 210 095	11 550 212	15 122 095	14 225 973	14 284 781	16 512 466
Splácanie úrokov	1 638 583	1 511 002	1 280 106	1 181 744	397 033	365 150
Splácanie istín, pôžičiek a lízingov	3 285 485	1 907 800	1 589 708	2 525 416	927 156	891 000
Civilná ochrana		350	117	950		
Za služby za ulož. a likv. odpadu		3 735 129	3 606 994	4 202 000	4 000 000	4 350 000

Verejnoprosp.práce - aktivačná činnosť		1 466 372	645 142	3 654 210	4 776 961	4 568 739
Stavebný poriadok					522 144	552 675
ŽP-ochrana prírody a krajiny	93 901	10 000	332 509	897 387	397 692	454 680
Školstvo-SPOcU		269 433	873 990	910 781	873 423	925 555
Školský úrad				143 875	358 676	376 673
Predškolská výchova		3 908 192	7 560 643	7 396 524	9 081 225	9 529 625
Centrum voľného času		457 117	1 152 643	1 028 462	1 037 196	1 121 127
Školské stravovanie		834 613	1 726 178	2 045 810	2 921 371	2 764 653
Opatrovateľská služba			1 724 894	2 058 797	1 230 051	1 134 619
Komunitná sociálna práca					1 186 356	1 545 768
Rozvojové centrum Filákov					157 545	999 219
Novohrad.turistické inf.centrum						204 314

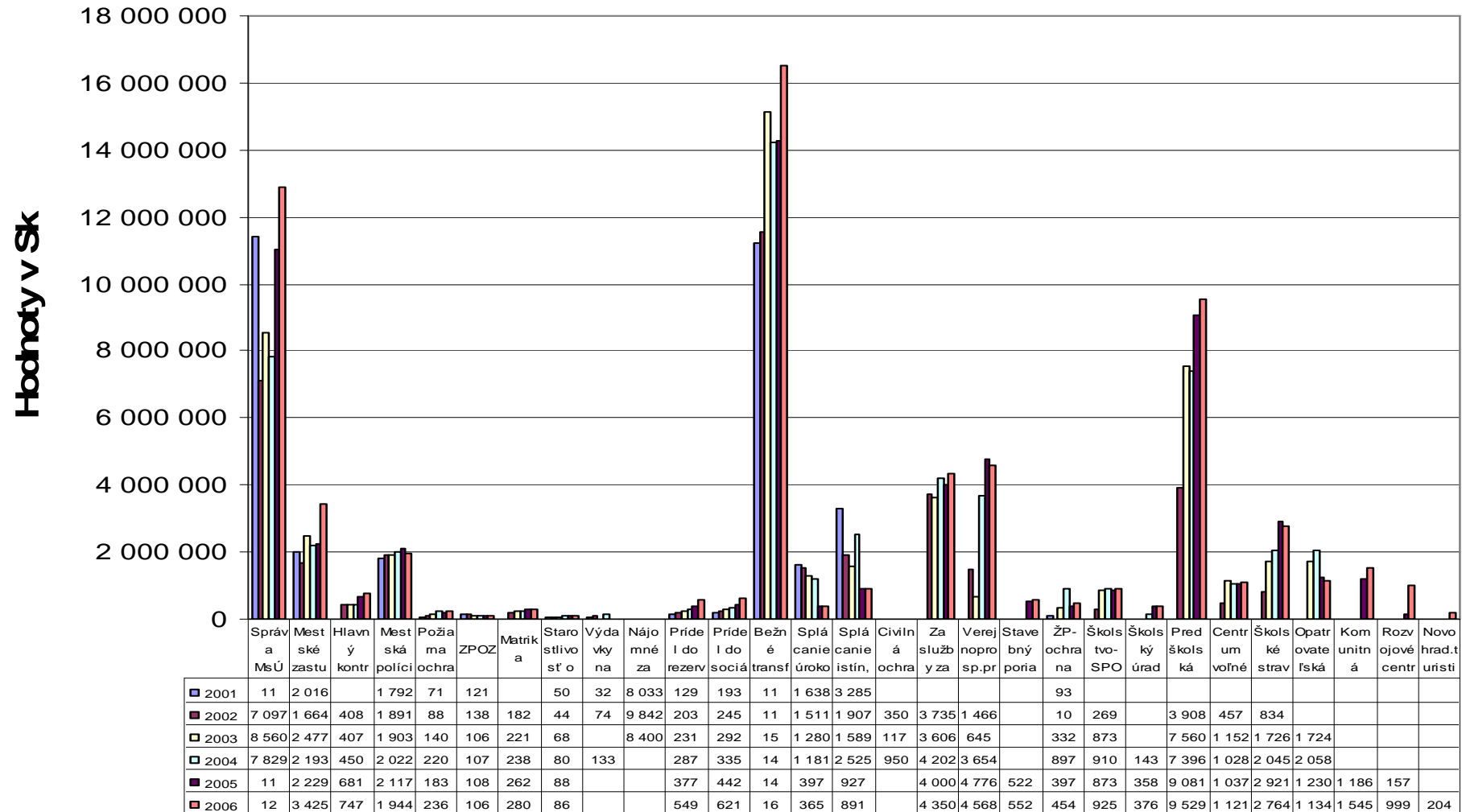
Bežné výdavky v prostredí samosprávy tvoria položku, kde sa môže dosiahnuť úspora, racionalizácia. V prípade Filákov najväčšiu časť bežných výdavkov rozpočtu tvoria tri základné položky: všeobecné výdavky na správu úradu, ktorých výška v uplynulých dvoch rokoch výrazne vzrástla, bežné transfery a predškolská výchova. Nezanedbateľnú časť tvoria výdavky na odvoz a uloženie TKO.

Vývoj bežných výdavkov v jednotlivých rokoch

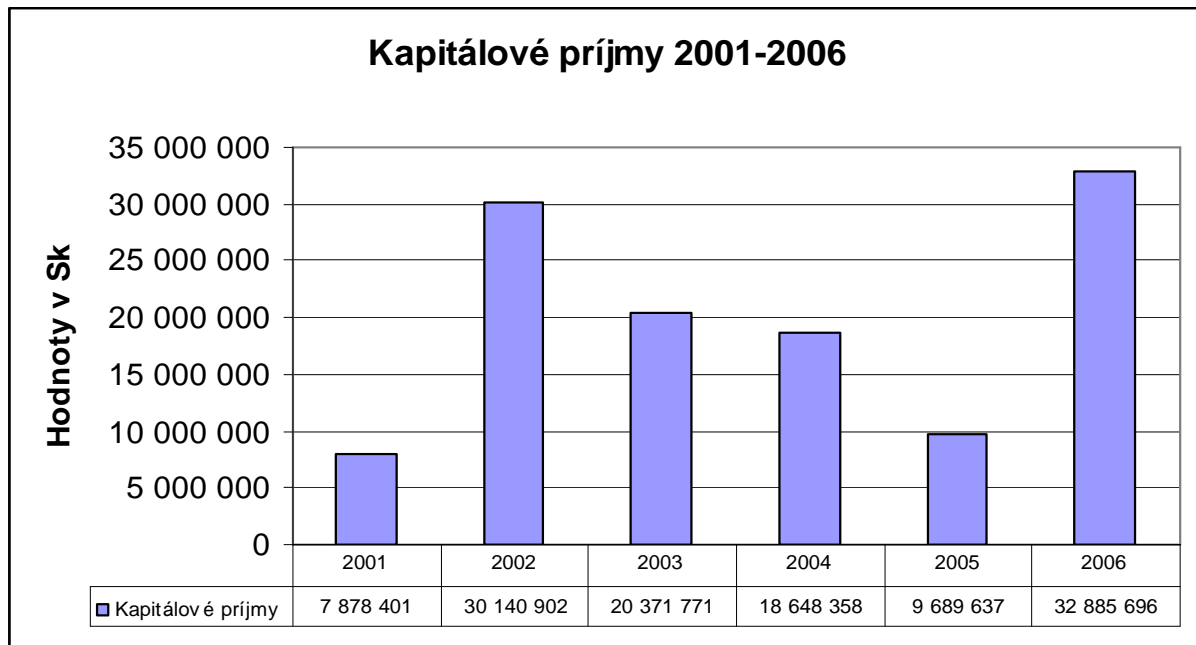
■ Správa MsÚ	11 407 120	7 097 950	8 560 710	7 829 035	11 052 318	12 890 709
■ Mestské zastupiteľstvo	2 016 819	1 664 734	2 477 473	2 193 654	2 229 048	3 425 202
□ Hlavný kontrolór		408 455	407 907	450 540	681 825	747 325
□ Mestská polícia	1 792 066	1 891 872	1 903 658	2 022 598	2 117 485	1 944 587
■ Požiarna ochrana	71 044	88 792	140 462	220 483	183 800	236 302
■ ZPOZ	121 467	138 588	106 551	107 479	108 584	106 699
■ Matrika		182 851	221 824	238 693	262 970	280 980
□ Starostlivosť o starých občanov	50 280	44 393	68 528	80 809	88 685	86 974
■ Výdavky na vedenie účtov	32 851	74 616		133 716		
■ Nájomné za prenájom budov	8 033	9 842	8 400			
■ Prídel do rezervného fondu	129 186	203 437	231 492	287 084	377 086	549 346
■ Prídel do sociálneho fondu	193 780	245 977	292 493	335 174	442 606	621 496
■ Bežné transfery	11 210 095	11 550 212	15 122 095	14 225 973	14 284 781	16 512 466
■ Splácanie úrokov	1 638 583	1 511 002	1 280 106	1 181 744	397 033	365 150
■ Splácanie istín, pôžičiek a lízingov	3 285 485	1 907 800	1 589 708	2 525 416	927 156	891 000
■ Civilná ochrana		350	117	950		
■ Za služby za ulož. a likv. odpadu		3 735 129	3 606 994	4 202 000	4 000 000	4 350 000
□ Verejnoprosp. práce - aktivačná činnosť		1 466 372	645 142	3 654 210	4 776 961	4 568 739
□ Stavebný poriadok					522 144	552 675
■ ŽP-ochrana prírody a krajiny	93 901	10 000	332 509	897 387	397 692	454 680
■ Školstvo-SPOcÚ		269 433	873 990	910 781	873 423	925 555
■ Školský úrad				143 875	358 676	376 673
■ Predškolská výchova		3 908 192	7 560 643	7 396 524	9 081 225	9 529 625
■ Centrum voľného času		457 117	1 152 643	1 028 462	1 037 196	1 121 127
■ Školské stravovanie		834 613	1 726 178	2 045 810	2 921 371	2 764 653
■ Opatrovateľská služba			1 724 894	2 058 797	1 230 051	1 134 619
■ Komunitná sociálna práca					1 186 356	1 545 768
■ Rozvojové centrum Filakovo					157 545	999 219
■ Novohrad.turistické inf.centrum						204 314

Vývoj bežných výdavkov 2001-2006

Kapitálové príjmy

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kapitálové príjmy	7 878 401	30 140 902	20 371 771	18 648 358	9 689 637	32 885 696

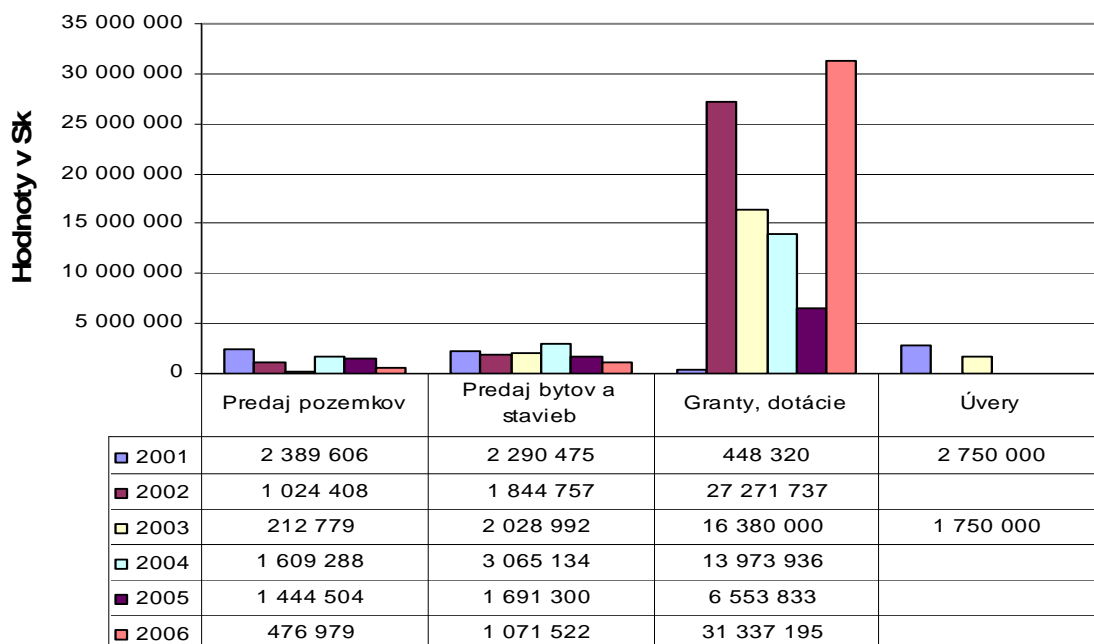

V oblasti kapitálových príjmov bolo možné badať klesajúci trend ich výšky, pričom zvratom je rok 2006, tento ale zapríčiňuje položka granty a dotácie. Príjmy z predaja pozemkov majú jasne klesajúci trend, rovnako ako predaj bytov a stavieb. Mesto v roku 2002 získalo vyše 27 mil. Sk z grantov a aj v nasledujúcich rokoch sa darilo získavať prostriedky z grantových zdrojov EÚ. V minulom roku bol zaznamenaný nárast príjmov v oblasti grantov, keď mesto získalo vyše 31 mil. Sk. Granty a dotácie predstavujú neporovnateľne vyšší zdroj príjmov, než predaj mestských nehnuteľností.

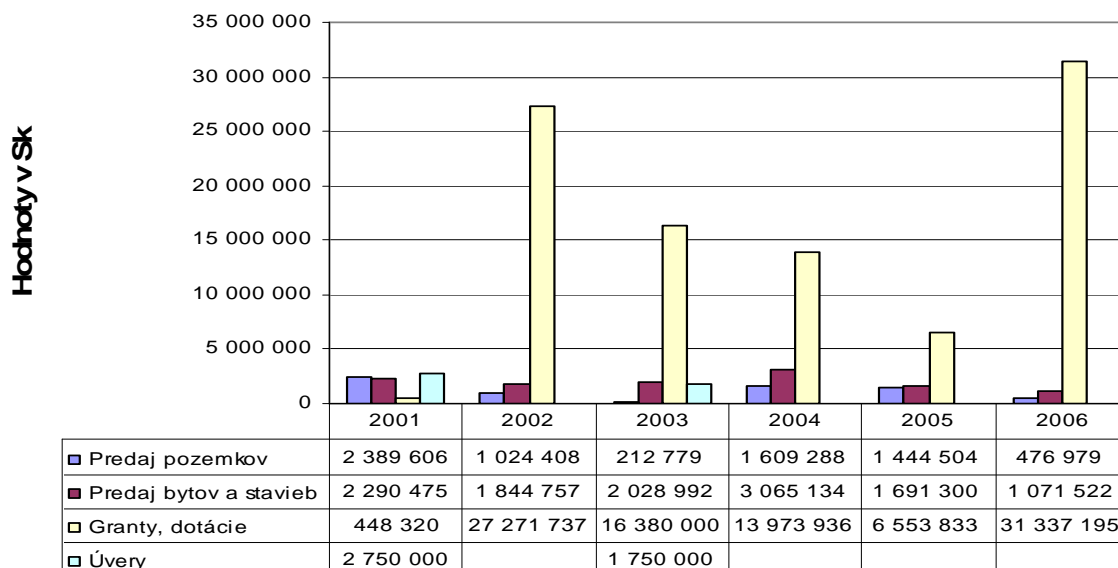
Kapitálové príjmy

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Predaj pozemkov	2 389 606	1 024 408	212 779	1 609 288	1 444 504	476 979
Predaj bytov a stavieb	2 290 475	1 844 757	2 028 992	3 065 134	1 691 300	1 071 522
Granty, dotácie	448 320	27 271 737	16 380 000	13 973 936	6 553 833	31 337 195
Úvery	2 750 000		1 750 000			

Vývoj kapitálových príjmov 2001-2006

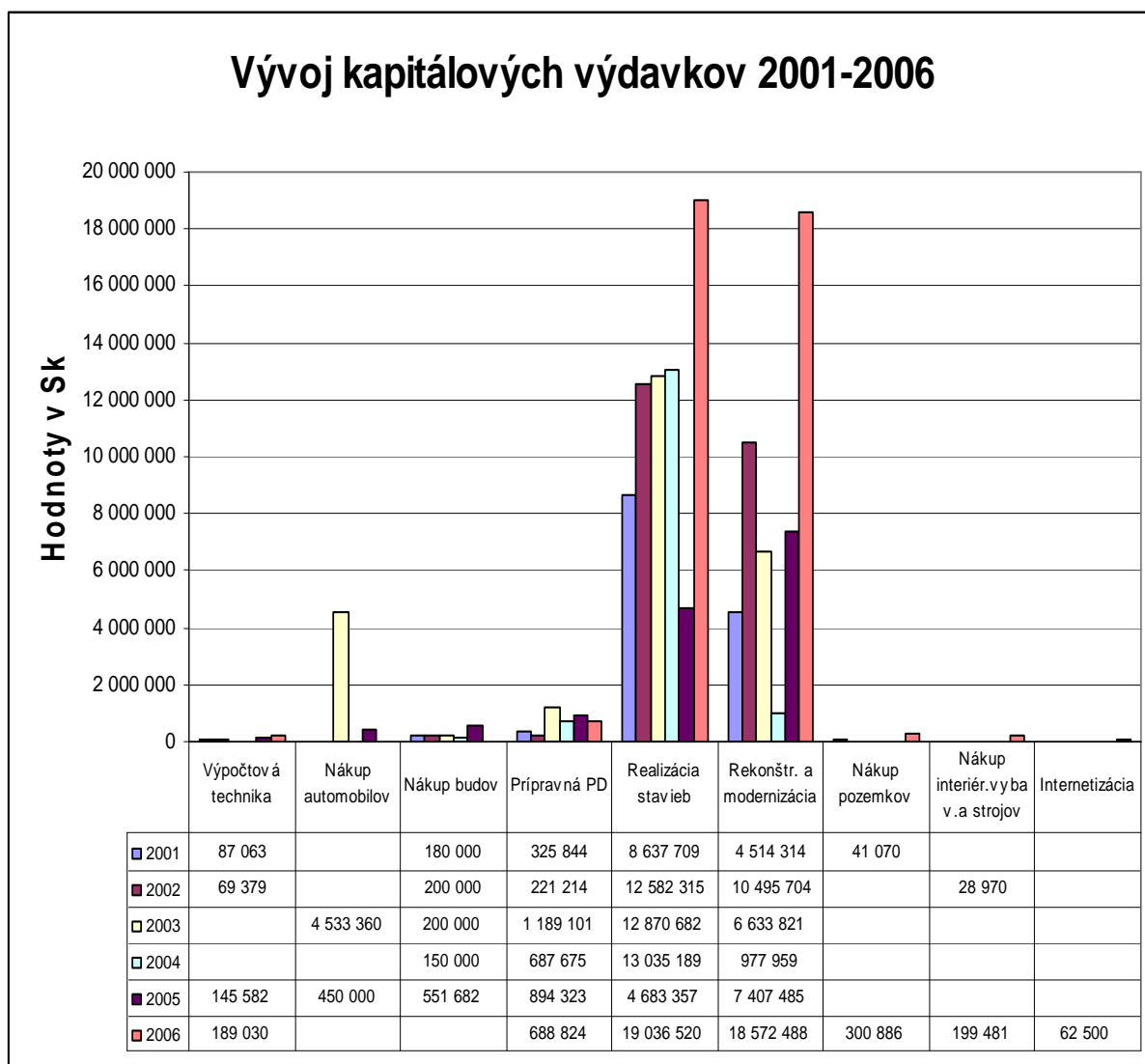

Vývoj kapitálových príjmov 2001-2006 v jednotlivých rokoch

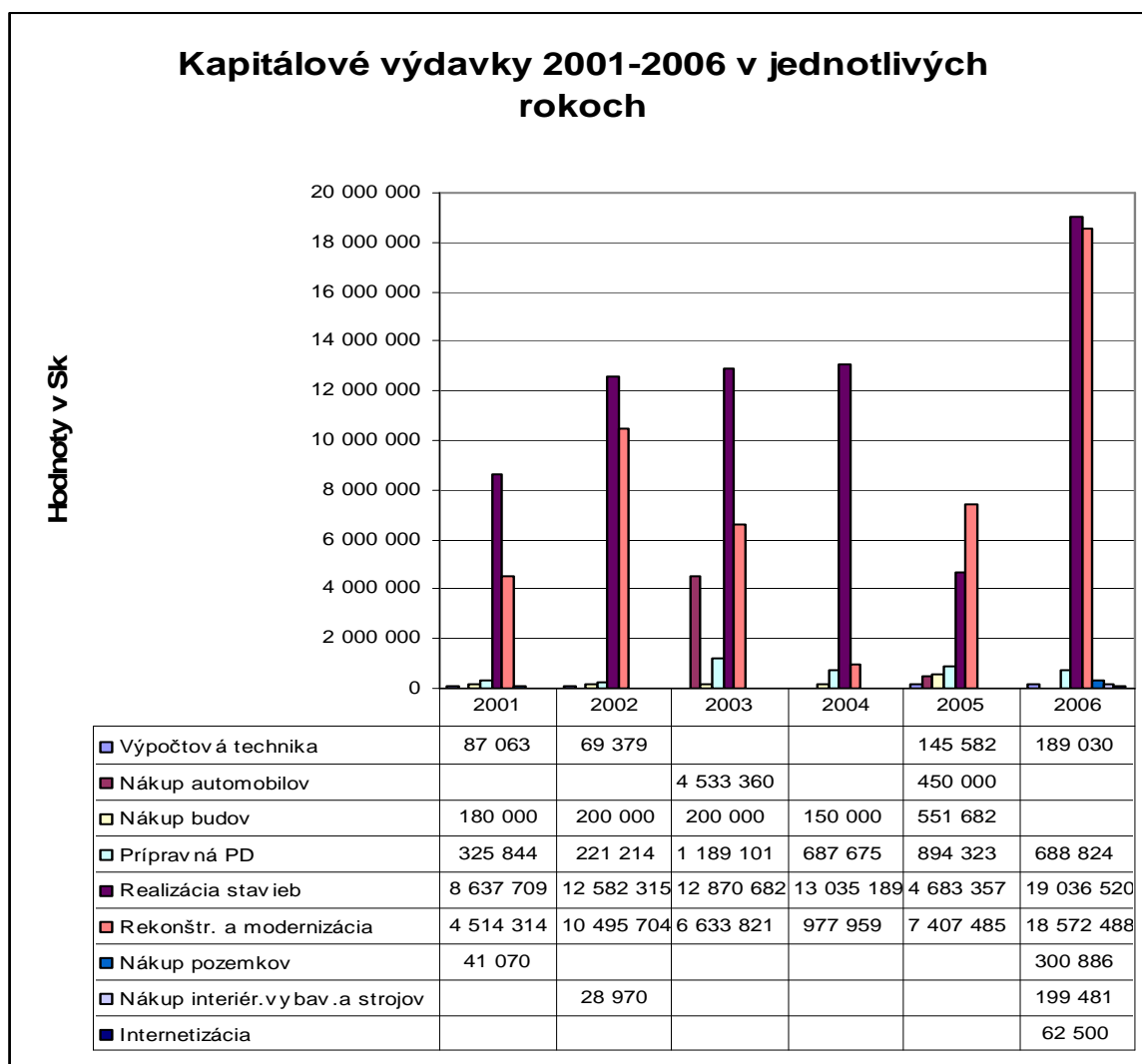
Kapitálové výdavky

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Výpočtová technika	87 063	69 379			145 582	189 030
Nákup automobilov			4 533 360		450 000	
Nákup budov	180 000	200 000	200 000	150 000	551 682	
Prípravná PD	325 844	221 214	1 189 101	687 675	894 323	688 824
Realizácia stavieb	8 637 709	12 582 315	12 870 682	13 035 189	4 683 357	19 036 520
Rekonštr. a modernizácia	4 514 314	10 495 704	6 633 821	977 959	7 407 485	18 572 488
Nákup pozemkov	41 070					300 886
Nákup interiér.vyba.v.a strojov		28 970				199 481
Internetizácia						62 500

Najväčšou položkou v kategórii kapitálových výdavkov sú realizácia stavieb a rekonštrukcia a modernizácia, v rámci ktorých výdavky vzrástli najmä v poslednom sledovanom roku 2006.

Položka realizácia stavieb sa podieľa na celkových kapitálových výdavkoch v r. 2006 48,7%-ami, položka rekonštrukcia a modernizácia 47,5%-ami.

Celkovo môžeme konštatovať, že mesto využíva financovanie opierajúce sa o projekty Európskej únie. Tento jav koreluje s celoštátnymi tendenciami, nakoľko po rozšírení EU bolo pozorovateľné, že možnosti samospráv na financovanie zakladajúce sa o projektové položky výdavkov sa v značnej miere zvýšili. Aj v ďalšom období je potrebné upriamiť sa na možnosti financovania výdavkov samosprávy z rôznych programov EU, čo si však vyžaduje, najmä v prípade infraštrukturálnych projektov, priebežnú prípravu technických projektových dokumentácií.

V otázke spolufinancovania prípadných rozvojových projektov si treba uvedomiť, že rozpočet mesta vykazoval v uplynulých rokoch vždy prebytok, napr. v r. 2003 – 3,75 mil. Sk, v r. 2004 – 3,78 mil. Sk, v r. 2005 – 6,54 mil. Sk a v minulom roku 12,75 mil. Sk.

3. Sociálna infraštruktúra

3.1 Zdravotníctvo

Zdravotnícke zariadenia mesta majú ambulatný a prevádzkový charakter.

Poliklinika Fiľakovo - v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK - mestského typu, poskytuje primárnu a špeciálnu zdravotnú starostlivosť obyvateľom mesta a príslušného spádového územia. Lekárska služba prvej pomoci pre dospelých (LSPP) je zabezpečená prostredníctvom firmy MEDICAL Fiľakovo, s.r.o. LSPP pre detí a mládeže sa v meste neprevádzkuje. Rýchlu zdravotnícku pomoc zabezpečuje firma International Rescue Systém, s.r.o., Bratislava. Poliklinika je prenajímateľom pre neštátne zdravotnícke zariadenia, ktoré poskytujú ambulantné zdravotnícke služby.

V súčasnosti prevádzkujú nasledovné všeobecné a odborné ambulancie:

- 5 všeobecných ambulancií, 5 detských ambulancií, 5 zubných ambulancií, 2 gynekologické ambulancie, ďalej: chirurgická, krčná, ortopedická, interná, pľúcna, kožná, očná, neurologická. Uvedené ambulancie majú doplňujúce zázemie v biochemickom laboratóriu, röntgene, pracovisku zubnej techniky a v troch lekárnach vhodne dislokovaných na teritóriu mesta.

Najbližším lôžkovým zariadením je Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec.

Zoznam poskytovateľov zdravotnej starostlivosti vo Fiľakove

Poskytovaná služba	Meno/Názov
Alergiológia	MUDr. Patakyová
Dermatovenerológia	MUDr. Jablonková
Fyziatria, balneológia, rehabilitácia	Medical Fiľakovo, s.r.o., MUDr. Gladiš
Gynekológia	MUDr. Krištof, Medical Fiľakovo, s.r.o.
Chirurgia	Medical Fiľakovo, s.r.o.
LSPP	Medical Fiľakovo, s.r.o.
Oftalmológia	MUDr. Mihalovicsová
Ortopédia	MUDr. Jakab
Otorinolaryngológia	MUDr. Kuník
Pneumológia a ftizeológia	MUDr. Jakobová
Rádiológia	MUDr. Lakatoš, Medical Fiľakovo, s.r.o.
Stomatológia	MUDr. Konigová, MUDr. Chromek, MUDr. Knapo, MUDr. Muchová, MUDr. Pančík
Vnútorné lekárstvo	MUDr. Belák
Všeobecná starostlivosť o detí a dorast	MUDr. Chamková, MUDr. Stehlík, MUDr. Nagyová, MUDr. Patakyová, Medical Fiľakovo, s.r.o.
Všeobecné lekárstvo	Ekmed, s.r.o., MUDr. Čulák, MUDr. Hybbenová, MUDr. Kristiánová, MUDr. Lámer, MUDr. Lukáč, MUDr. Gladiš, Medical Fiľakovo, s.r.o.
zubná technika	Vígová, Kainrathová

3.2 Sociálne služby

Miestna samospráva Mesta Fiľakovo má pôsobnosť v zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. MsÚ Fiľakovo svojimi aktivitami naplňa vytýčené ciele v rámci komunálnej sociálnej politiky. Základom sociálnej činnosti v meste je:

- predchádzanie vzniku krízových sociálnych situácií u občanov a ich skupín,
- bezprostredná nevyhnutná pomoc v katastrofických sociálnych pomeroch občanov,
- sociálna prevencia, sociálne poradenstvo, opatrenia v zmysle zákonov o sociálnej pomoci č. 195/1998 Z. z., o hmotnej núdzi č. 599/2003 Z. z., o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z., č. 36/2005 Z. z. o rodine, č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele,
- poskytovanie sociálnych služieb v zariadeniach mesta, prípadne poskytovanie informácií o možnostiach riešenia sociálneho problému občana.

Stravovanie dôchodcov

Mesto Fiľakovo v spolupráci s neziskovou organizáciou Nezábudka zabezpečuje stravovanie pre dôchodcov na úrovni zabezpečenia stravných lístkov, ktoré môžu dôchodcovia využiť vo viacerých školských a súkromných jedálňach. Donáškovú službu vykonávajú opatrovatelky pre osoby, u ktorých si to vyžaduje zdravotný stav. Chýba diétne stravovanie napr. pre cukrovkárov.

Opatrovateľská služba

S účinnosťou od 1.1. 2003 v súlade so zákonom č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci v oblasti opatrovateľskej služby poskytovanej občanom, prešla táto činnosť na obce a mestá.

Opatrovateľskú službu možno poskytnúť v súlade z § 15 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci občanovi, ktorý pre svoj nepriaznivý zdravotný stav potrebuje pomoc inej osoby pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov, prác v domácnosti a kontaktu so sociálnym prostredím.

V meste Fiľakovo opatrovateľskú službu zabezpečuje mesto v spolupráci s neziskovou organizáciou Nezábudka. Opatrovateľskú činnosť vykonáva 11 opatrovateľov financovaných prostredníctvom n.o. Nezábudka a 13 opatrovateľov zamestnaných mestom. Opatrovatelia a opatrovatelky vykonávajú túto činnosť spolu na 18,75 úväzku.

Počet občanov, ktorí využívajú opatrovateľskú službu sa pohybuje od 60-65.

Klub dôchodcov

Podľa § 35 zákona o sociálnej pomoci č. 195/1998 obec zriaďuje okrem zariadení sociálnych služieb aj kluby dôchodcov. V kluboch dôchodcov sa vytvárajú podmienky na záujmovú a kultúrnu činnosť, na udržiavanie fyzickej a psychickej aktivity občana, ktorý je poberateľom starobného dôchodku alebo občana s nepriaznivým zdravotným stavom.

Činnosť v klube dôchodcov je rôznorodá, zameraná na besedy, výstavy ručných prác, výlety, posedenia s jubilantmi, spoločenské hry, šachové turnaje, vzdelávacie kurzy o možnostiach aktívneho využívania voľného času, správnej výžive, zdravotných problémoch v staršom veku a pod. Mesto Fiľakovo okrem poskytnutia priestorov na klubovú činnosť zabezpečuje rôzne rekonštrukčné práce, materiálne vybavenie klubov a úhradu prevádzkových nákladov.

Domov dôchodcov

Napriek veľkému dopytu po inštitucionálnych sociálnych službách typu domova dôchodcov, vo Filákovu túto službu nezabezpečuje žiadna inštitúcia. Kolaudácia a uvedenie do prevádzky tohto času rozostavaného Domova dôchodcov sú naplánované na január 2008. Vlastníkom a zriaďovateľom zariadenia bude mesto Filákov.

Domov dôchodcov poskytne starostlivosť občanovi, ktorému nemožno poskytovať inú sociálnu službu v zmysle zákona č. 195/1988 Z. z. o sociálnej pomoci alebo jej poskytnutie inej sociálnej služby dostatočne nerieši hmotnú núdzu alebo sociálnu núdzu tohto občana a ktorý je:

a/ poberateľom starobného dôchodku

b/ pre svoj nepriaznivý zdravotný stav vyžaduje sústavnú starostlivosť inej osoby, ktorú občanovi nemôže zabezpečiť rodina ani poskytovanie opatrovateľskej služby

c/ poskytovanie starostlivosti v domove dôchodcov potrebuje z iných dôvodov.

V domove dôchodcov bude poskytnutá nevyhnutná komplexná starostlivosť (stravovanie, bývanie a zaopatrenie) a ďalšia starostlivosť (poradenstvo, záujmová, kultúrna a rehabilitačná činnosť), poskytnutie osobného vybavenia, podpora účasti na spoločenskom živote, zabezpečenie úschovy cenných vecí.

Je opodstatnené uvažovať o ďalšom rozvoji sociálnych služieb pre seniorov, pretože je potrebné pripraviť sa na to, že priemerný vek obyvateľstva sa predlžuje a zároveň rastie počet občanov, ktorým vzhľadom na svoj zdravotný stav nebudú postačovať sociálne služby, poskytované v domácom prostredí (opatrovateľská služba, poskytovanie spoločného stravovania ap.), a budú potrebovať umiestnenie v domove dôchodcov.

Iné formy inštitucionálnych sociálnych služieb sa v meste neposkytujú.

Chýba predovšetkým zariadenie na pomoc pri riešení a dočasnom preklenutí negatívnych dôsledkov rôznych sociálnych situácií občanov, napr. sociálne bývanie pre krízové rodiny, matky s deťmi, krízové strediská pre deti, domovy pre osamelých rodičov, útulok.

Prehľad sociálnych inštitúcií v okrese Lučenec

ZSS	z toho zriaďovateľ								Počet subj.	Celková kapacita
	ÚPSVR		BBSK		MVO		Obec			
	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita		
Domovy pre dôchodcov			2	295					2	295
z toho Domov dôchodcov			1	241					1	241
z toho Domov sociálnych služieb			1	54					1	54
Domov soc. služieb pre deti			2	73					2	73
Celoročný pobyt			1	61					1	61
Týždenný pobyt			1	10					1	10
Denný pobyt			1	2					1	2
Domov soc. služ. pre dospelých			1	135					1	135
Celoročný pobyt			1	135					1	135
Týždenný pobyt										
Denný pobyt										
Zar. Chrán. býv.										
Zar. Opatr. služby			1	11			1	8	2	19
Domov pre osamelých rodičov			1	13					1	13

Stanica opatrov.sluzby										
Zriad.pestunskej starostlivosti			1	4					1	4
Resoc.stredisko										
Rehabil.stredisko										
Detský domov	1	32							1	32
Útulok										
Krizové stredisko			1	22					1	22
Opatrov.sluzby					2	1			2	1
Spolu	1	32	9	553	2	1	1	8	13	594

Z tabuľky vidíme, že v celom okrese Lučenec absentujú niektoré druhy sociálnych služieb, napr. stanice opatrovateľskej služby, resocializačné strediská, rehabilitačné strediská, útulky. Kapacita ostatných druhov sociálnych služieb je obmedzená a nepokrýva dopyt okresu. Chýbajú predovšetkým progresívne moderné formy sociálnych služieb založené na komunitnom plánovaní, napr. denné stacionáre, mobilné a telekontaktné služby, zariadenia chráneného bývania a terénne sociálne služby ako prepravná služba a podobne.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Domova dôchodcov vo výstavbe - Poskytovanie terénnych sociálnych služieb - Sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pokrývajúca požiadavky obyvateľov - Existujúci potenciál pre možnosti ďalšieho rozvoja zdravotníckych zariadení - existencia 3 lekární vhodne dislokovaných na teritóriu mesta, - nezisková organizácia v oblasti sociálnej starostlivosti - spoločné stravovanie zabezpečuje pre seniorov mesto 	<ul style="list-style-type: none"> - Neexistujúca sieť zariadení sociálnych služieb verejných aj neverejných poskytovateľov, - obmedzená kapacita sociálnych služieb, ktorá nepokrýva všetky potreby - Absencia lôžkových zdravotníckych zariadení v meste - Neexistujúca lekárska služba PP pre detí v meste - Budova polikliniky v predaji - Chýba kapacita sociálnych zariadení pre týrané ženy, krízové rodiny - nedostatočná kapacita zdravotníckych služieb (dlhé čakacie doby u odborných lekárov), - nedostatok bezbariérových komunikácií a vstupov do verejných objektov - absencia prepravnej služby - absencia moderných foriem sociálnych služieb

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Pluralitný trh poskytovateľov sociálnych služieb, - Príliv finančných prostriedkov zo súkromného sektora, - Široké možnosti využívania zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ pre rekonštrukciu zastaralej infraštruktúry, využívania ľudských zdrojov a celkový rozvoj sociálnych služieb, - Tlak spotrebiteľov na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti - Podpora rozvoja informatizácie v zdravotníctve, štandardizácia systému - možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, 	<ul style="list-style-type: none"> - demografický vývoj populácie v regióne predpokladajúci nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby, - stagnácia reálnych príjmov obyvateľstva v pomere k rastu cien tovarov, energií a služieb, - nepomer medzi nákladmi na financovanie sociálnych služieb a príjmami občanov, odkázaných na ich využívanie, - rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zmena vlastníka budovy polikliniky

3.3 Školstvo a vzdelávanie

Od 1. júla 2002 podľa zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky do zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Fiľakovo prešli materské školy, základné školy, základné umelecké školy a ďalšie školské zariadenia.

V súčasnosti je v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Fiľakovo :

2 materské školy

4 základné školy

1 základná umelecká škola

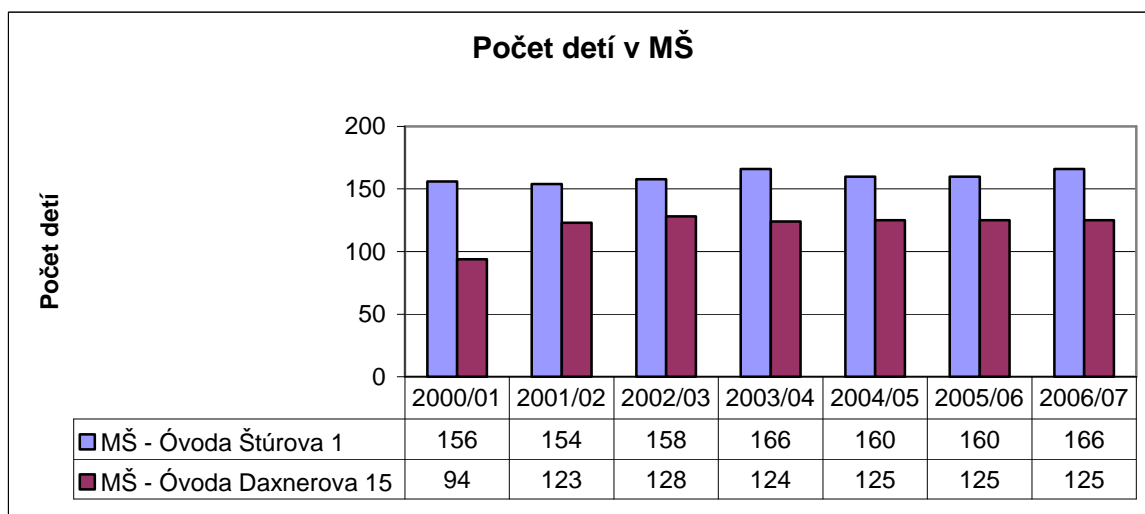
1 centrum voľného času

5 zariadení školského stravovania pri materských školách a ZŠ

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
ZŠ s VJM - Mládežnícka 7	703	660	651	655	611	614	608
ZŠ Školská 1	523	542	530	509	493	489	452
ZŠ s VJM L. Mocsáryho	350	340	328	307	275	254	227
ZŠ Farská lúka 64/A	225	217	218	194	198	189	184
MŠ - Óvoda Štúrova 1	156	154	158	166	160	160	166
MŠ - Óvoda Daxnerova 15	94	123	128	124	125	125	125
ZUŠ Koháryho nám. 8	304	333	336	335	345	359	359
CVČ IUVENES Nám. Slob.30	-	-	138	143	162	255	146

Materské školy

V súčasnosti sú v prevádzke dve materské školy: MŠ Daxnerov, MŠ Štúrova spolu s 14 triedami. Podľa demografického vývoja narodených detí je mesto Filákov pripravované prijať do predškolských zariadení všetky deti, ktorých rodičia majú o umiestnenie záujem.

Základné školy

Vo Filákovke sa nachádza 5 základných škôl, 4 základné školy sú riadené a organizované mestom a špeciálna základná škola pre postihnutých detí je v pôsobnosti krajského školského úradu. Financovanie základného vzdelávania je na základe normatívoov pre žiakov základnej školy.

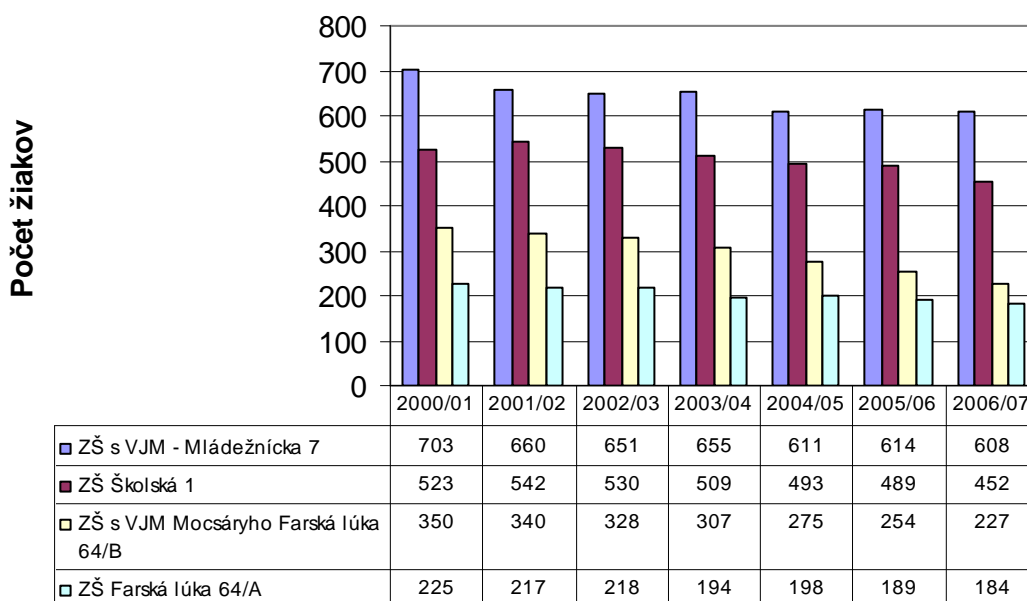
Cirkevné a súkromné školy nie sú v meste.

Základné vzdelanie na prvom stupni a druhom stupni základnej školy zabezpečujú ZŠ Školská, ZŠ Farská – s vyučovacím jazykom slovenským a ZŠ Mládežnícka a ZŠ Farská s vyučovacím jazykom maďarským.

V školskom roku 2006/07 ostal počet základných škôl nezmenený. Prehľad počtu žiakov a tried v jednotlivých základných školách zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Analýzou uvedených údajov môžeme konštatovať, že v súlade s demografickým vývojom má počet žiakov školských zariadení klesajúcu tendenciu aj napriek tomu, že školské zariadenia mesta Filákov využívajú aj občania z okolitých miest a obcí.

Počet žiakov základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Fiľakovo

Stredné školy

Vzdelávanie v stredných školách poskytujú Gymnázium a Združená stredná škola Fiľakovo v slovenskom i maďarskom jazyku. Gymnázium okrem všeobecného vzdelávania poskytuje aj vzdelávanie s rozšírením vyučovaním informatiky.

Združená stredná škola Fiľakovo (s vyučovacím jazykom maďarským a slovenským) poskytuje:

- stredné odborné vzdelanie v dvoj- a trojročných učebných odboroch, v ktorých absolventi po úspešnej záverečnej skúške získavajú stredné odborné vzdelanie a výučný list, nasledujúcich odboroch: nástrojár, obrábač kovov, mechanik - opravár renovácia poľnohospodárskej techniky, mechanik - opravár cestné motorové vozidlá, elektromechanik - stroje a zariadenia, mechanik elektronických zariadení, stolár, poľnohospodárka pre služby na vidieku, technicko - administratívny pracovník, strojárstva výroba

- v nadväzných dvojročných študijných odboroch pre absolventov trojročných učebných odborov, ktoré sa končí maturitou a absolventi ním získavajú úplné stredné odborné vzdelanie, v odboroch: strojárstvo - výroba, montáž a oprava strojov a zariadení, elektromechanika - výroba a prevádzka strojov a zariadení, elektrotechnika - elektronické zariadenia, nábytkárska výroba - stolárstvo, dopravná prevádzka - cestná a mestská doprava, technicko - ekonomický pracovník

- v štvorročných študijných odboroch SOU a ich odborných zameraniach, v ktorých štúdium končí maturitou a absolventi získavajú úplné stredné odborné vzdelanie maturitné vysvedčenie, v odboroch: elektrotechnik, mechanik - elektrotechnik

Centrum voľného času

Výchova a vzdelávanie vo voľnom čase sú dôležitým faktorom pre rozvoj osobnosti mladého človeka.

Užitočné trávenie voľného času pomáha formovať hodnotový systém a ovplyvňuje i jeho profesijnú orientáciu a úspešnosť v živote. Centrum voľného času zabezpečuje činnosť pre deti od 5 rokov až po mládež vo veku 26 rokov formou pravidelnej záujmovej činnosti v

krúžkoch, kluboch a kurzoch, ďalej príležitostnou a prázdninovou záujmovou činnosťou. CVČ zabezpečuje preventívnu činnosť a formou primárnej prevencie, besied, prednášok, výstav, súťaží upozorňuje mladých ľudí na nebezpečenstvo drog a kriminality. Zo strany detí a mládeže je o jednotlivé činnosti CVČ každoročne veľký záujem.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Dostatočné množstvo základných a stredných škôl - Existujúce centrum voľného času - Dobrá kvalifikačná úroveň učiteľov - Využívanie praktických foriem výučby - Existencia špeciálnej školy pre postihnuté deti - Zlepšovanie priestorových podmienok vzhľadom na klesajúci demografický vývoj - Možnosti ubytovania a stravovania študentov vo vlastných internátoch a strav. zariadeniach - tradícia škôl - Záujem absolventov SŠ o ďalšie možnosti vzdelávania - Výučba detí a mládeže v umeleckých činnostiach na ZUŠ, - Ďalšie zavádzanie výpočtovej techniky na školách - zvýšenie počítačovej gramotnosti žiakov a učiteľov 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatočné prepojenie študijných odborov s potrebami praxe - Nedostatočná finančná i materiálna motivácia pedagógov - Energetická náročnosť prevádzky budov v zimnom období - Obmedzené technické vybavenie CVČ, ZUŠ - Nevyriešené priestory pre CVČ - Zastarané učebné pomôcky, nedostatok výpočtovej techniky, neaktuálny a zastaraný knižničný fond - Nesystémová spolupráca s inštitúciami trhu práce - Problémy pri zabezpečovaní praxe v dôsledku absencie daných typov podnikov výrobnjej sféry - Absencia plavárne, kúpaliska
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Rekvalifikácia pedagógov SŠ na vyučovacie predmety potrebné pre prax v regióne - V rámci vzdelávacích programov venovať zvláštnu pozornosť výučbe cudzích jazykov a informačným technológiám - Využiť možnosti grantových programov na vybavenie škôl IT - Aktívne zapojenie sa žiakov do mimovyučovacích aktivít, rozvoj záujmovej činnosti žiakov - Spolupráca stredných škôl so základnými školami, podnikateľskými subjektmi - možnosť využitia štrukturálnych a iných fondov - Spolupráca s inými subjektmi pri zavádzaní duálneho systému vzdelávania - Vo výchovno-vyučovacom procese využívať existujúcu sieť podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií - Zmena perspektívnych škôl na centrum 	<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšovanie počtu nezamestnaných absolventov kvôli nesprávnemu zameraniu SŠ - Nedostatok finančných zdrojov na prevádzku škôl a školských zariadení, ich vybavenosť a odmeňovanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov - Nepriaznivý demografický vývoj - Nezáujem rodičov o prospech a výchovu detí - Neochota ústredných orgánov štátnej správy v plnej miere akceptovať návrhy na úpravu siete stredných škôl a školských zariadení a racionalizáciu - Nepochopenie racionalizačných opatrení učiteľmi a rodičmi - Malý počet ponúkaných pracovných miest na trhu práce - Odchod kvalifikovaných absolventov z regiónu - Zlá ekonomická situácia v rodinách - Nízke percento úspešnosti pri práci s

vzdelávania, športu a kultúry – Otvorená škola - Rozšírenie ponúk celoživotného vzdelávania - modernizácia zariadení pre školské stravovanie	rómskymi deťmi, - Nárast sociálnej ohrozenosti mládeže
--	---

3.4 Kultúra

Prehľad kultúrnych pamiatok na území mesta:

Fil'akovský hrad

Pôvodný hrad tvorila v 12. storočí štvorboká veža, obvodový múr s palácom na juhozápadnej strane a pravdepodobne val s palisádami. Počas prestavby v roku 1551 bol hrad rozšírený o stredný hrad s dvojicou mohutných pentagonálnych bášť (západná nesie dodnes meno Bebekova). V mohutnom 6m hrubom múre medzi nimi boli zriadené 3 delostrelecké pozície a 6 výklenkov pre hákovnice. Pristavaný bol aj rímsový múr s dvojicou okrúhlych nárožných bášť, ktorý vymedzil prístupový koridor do stredného hradu. Dolný hrad zabezpečovali tri polygonálne bašty a dve vežové brány s padacím mostom a 10 metrov hlbokou priekopou. Súčasťou prestavby bolo aj vybudovanie mohutných mestských hradieb s bránami a rondelmi. Z mestského opevnenia sa zachovala jediná bašta. Dolný hrad bol pohltý mestom, zachovala sa len časť nádvorja. Hrad vyhorel v roku 1682 počas obliehania a odvtedy je v ruinách.

Kostol s františkánskym kláštrom

Františkánsky kostol s budovami kláštora pôvodne z roku 1513, 1554 zmenený na tureckú džamiju a definitívne zničený Turkmi pri obliehaní v roku 1682. V rokoch 1694-1727 znovuvybudovaný ako barokový s hodnotným interiérom. Veža je postavená netypicky na severovýchodnej strane lode. Úpravy fasád sú z rokov 1725-1728. Jednolodový priestor s polygonálnym uzáverom presbytéria je zaklenutý valenými lunetovými klenbami so štukovými obrazcami. Klenbový systém spočíva na vťahnutých oporných pilieroch so združenými pilastrami. Kostol má barokový murovaný chór. Na juhovýchodnej strane bočná kaplnka, v nikách fasády a nad vchodom do kostola sú barokové plastiky. Hlavný aj oba bočné oltáre barokové, kazateľnica z 1. polovice 18. storočia a ďalší bočný oltár ranobarokový a dva oltáre rokokovou ornamentikou a plastikami.

Kláštor františkánov

Kláštor nadväzuje na kostol zo severozápadnej strany. Ide o dvojpodlažnú budovu s ústredným rajským dvorom a krížovou chodbou. V prízemí sa nachádzajú arkády podklenuté krížovými klenbami. Na dvore kláštora nájdeme náhrobné kamene z bývalého tureckého cintorína

Františkáni stáročia ovplyvňovali duchovný život mesta a sú s ním úzko spätí aj dnes.

Heroldov kaštieľ

Kaštieľ vo Fil'akove v ktorom je dnes Gymnázium bol postavený koncom 18. storočia ako sídlo rodiny grófa Berchtolda, ktorý pochádzal z Tirolska. Gróf bol majiteľom veľkostatku v pri Fil'akove. Neskôr kaštieľ zmenil vlastníkov, patrilo rodinám Stephani a Herold. Po roku 1945 bol sídlom okresného úradu a bola v ňom umiestnená aj stavebná škola. Pôvodný barokový charakter kaštieľa sa v dôsledku častých opráv čiastočne stratil. Na prízemí možno vidieť zachované barokové klenby a drevenú vyrezávanú výzdobu. Okolité park bol kedysi

oplotený, a voľne v ňom žili jelene, a srnčia zver. V jazierku plávali labute. Rozloha parku je 8,2 ha a obsahuje 16 taxónov drevín, medzi ktorými je aj niekoľko vzácnych cudzokrajných stromov.

Cebrianova kúria

Prízemnú kúriu na Lučenskej ulici vo Fiľakove dal postaviť v roku 1847 František Cebrian. Jednopochoďová budova je postavená v klasicistickom štýle. Na užšej strane fasád má netradične situovanú portiku a pilierovú arkádu. V súčasnosti je v objekte poliklinika.

Koháryho kúria

Keď v roku 1682 turecko-kurucké vojská zničili hrad aj mesto, kapitán fiľakovského hradu Štefan Koháry II. dal po návrate zo zajatia znovu postaviť katolícky kostol. Veď aj mal z čoho, za svoju vernosť získal od kráľa veľké majetky. Hrad však nedá opraviť. Miesto toho si v meste vybuduje kaštieľ, tzv. Koháryho kúriu. Táto baroková stavba z prvej polovice 18. storočia bola vystavaná na starších základoch kúrie Báthoryovcov zo 17. storočia. V súčasnosti sa nachádza v dosť biednom stave, spolu so zanedbaným hospodárskym dvorom. Za povšimnutie stoja vynikajúce štukové pruské klenby a priestranná pivnica s lunetovou klenbou.

Stav vybavenosti pre kultúru a osvetu.

V roku 2007 existovali a boli funkčné tieto kultúrne zariadenia:

Mestské kultúrne stredisko

MskS vo Fiľakove je príspevkovou organizáciou na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva. Jeho organizačnými zložkami sú:

Mestské múzeum a Mestská knižnica.

Prvoradou funkciou MsKS je plnenie kultúrneho centra mesta. Organizuje kultúrne podujatia, je zázemím viacerých spoločenských organizácií.

V roku 2006 bolo v MsKS usporiadaných 329 akcií, na ktorých sa zúčastnilo 39565 účastníkov.

Mestské múzeum

Múzeum zabezpečuje muzeálnu a galerijnú činnosť prístupnú verejnosti. Zbierkový fond má vlastivedný charakter. Výstavy v galérii Múzea sú krátkodobým prvkom. Múzeum a galériu v roku 2006 navštívilo celkom 2296 návštevníkov, z toho 1416 detí. Platiacich návštevníkov bolo 1690, z toho 1344 detí.

Mestská knižnica

Knižný fond tvorí 38905 zväzkov kníh. Zatiaľ nedisponuje digitálnym výpožičným systémom, a katalogizačné lístky sú tlačene v Novohradskej knižnici v Lučenci. V roku 2006 MsK evidovala 535 čitateľov, z toho 191 detí, to znamená, že zhruba 5% obyvateľov mesta je členom mestskej knižnice. Čitatelia si požičali 29301 výpožičiek, čo predstavuje 54,76 výpožičiek na jedného čitateľa. V oblasti vzdelávacej a kultúrno-spoločenskej činnosti sa knižnica zameriava na prácu s detským čitateľom. Zorganizuje podujatia ako prednášky pre deti a žiakov ZŠ, výstavky k výročiam čitateľov, exkurzie do MsK.

Dom kultúry

Dom kultúry, ako združenie právnických osôb, ktorého zakladateľmi sú Matica slovenská a ZO OZ Kovo, Kovosmalt Fiľakovo, je organizátorom rôznych kultúrnych podujatí ako koncerty, divadelné predstavenia, a predovšetkým spoločenských podujatí: plesy výrobných firiem.

V budove domu kultúry sa nachádza Mestská kinosála, ktorá premieta predstavenia s nízkou návštevnosťou.

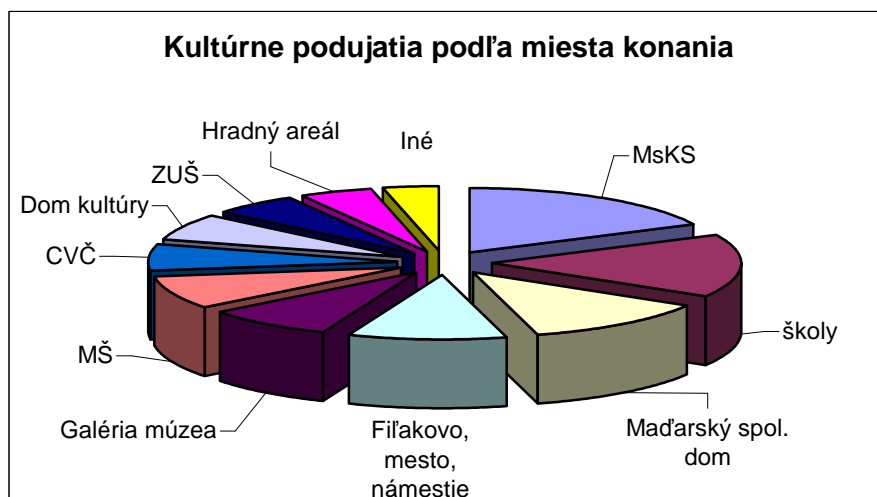
Akútnym problémom je skutočnosť, že Dom kultúry je vo vlastníctve OZ KOVO. Mesto využíva na organizovanie kultúrnych podujatí budovu MsKS, ktorá je vo vlastníctve mesta Fiľakovo, napriek skutočnosti, že Dom kultúry poskytuje lepšie podmienky. V budove Domu kultúry je veľká kinosála, divadelná sála pre 800 divákov, plesová miestnosť, zrkadlová miestnosť, kuchyňa, šatne a rôzne sociálne zariadenia.

Prehľad vybraných kultúrnych podujatí v meste v roku 2007

Názov podujatia	Miesto konania	Organizácia
Veľkonočný program na hrade	Hradný areál	CVČ
VIII. Fiľakovské hist. Hradné hry	Hradný areál	OZ Koháry, CVČ
Premiéra divadelného súboru	MsKS	OZ Zsákszínház, MsKS
XII. Medzinárodný novohradský folklórny festival	Hradný areál	MsKS
III. mládežnícky tábor pre záchranu kult. dedičstva	Maďarský spoločenský dom Magyar Közösségi Ház	OZ Oppidum Fileck
XVII. Palócke dni	MsKS, hradný areál	MsKS
Eszterlánc-celoštátny festival maď. deštých folklórnych súborov	Mesto, MsKS, DK	CVČ
Séria prednášok s názvom "Dejiny Fiľakova v 17. A 18. storočí vo svetle najnovších výskumov	MsKS	OZ Koháry
Rómske "Kto čo vie?"	MsKS	MsKS
Silvestrovský diskoples	DK	DK Klub

Plánované a usporiadané kultúrne podujatia podľa miesta konania v roku 2007

Miesto konania	Počet akcií
MsKS	19
ZŠ	16
Maďarský spoločenský dom	13
Fiľakovo, mesto, námestie	11
Galéria múzea	9
MŠ	9
CVČ	7
Dom kultúry	7
ZUŠ	6
Hradný areál	5
Rím.kat.kostol	2
Gymnázium	1
Matica slovenská	1
MsÚ	1

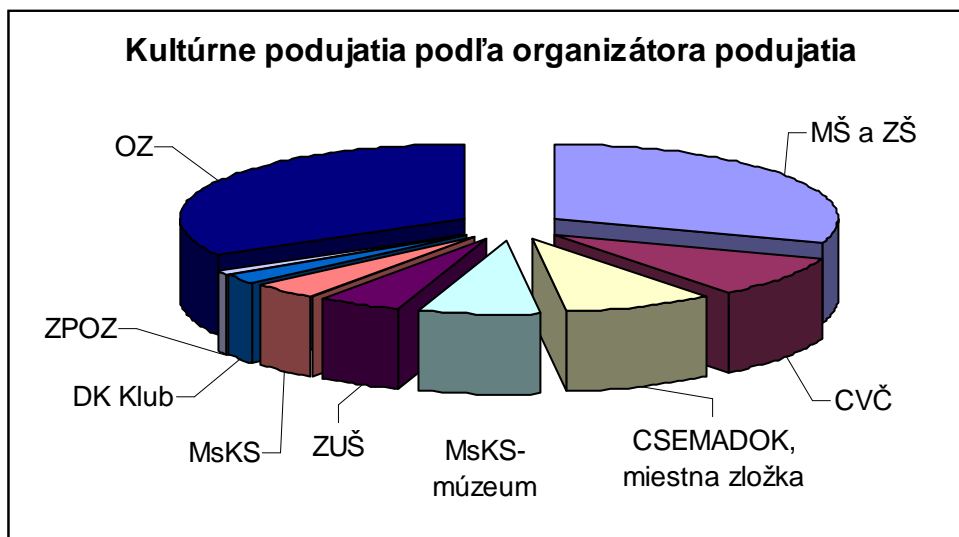
Analýza mestskej kultúry vo Fiľakove ukazuje, že táto oblasť spoločenského života má široké spektrum. To sa prejavuje jednak v kvantite a kvalite umeleckých súborov, telies a zoskupení pôsobiacich na území mesta, ale aj v počte, rozsahu a rôznorodosti podujatí prebiehajúcich počas roka.

Hlavnými aktérmi v oblasti kultúry sú občianske združenia, ktoré usporiadajú rôzne kultúrne podujatia: divadelné vystúpenia, literárne zbierky, prednášky pre mládež, súťaže, športové programy, hradné hry, tábory, výstavy, festivaly, semináre, konferencie, koncerty.

Hlavné zdroje príjmov týchto združení pochádzajú prevažne z nadácií a verejných zdrojov. Činnosť týchto organizácií vytvára konkurenčné prostredie, ktoré priaznivo pôsobí na kvalitu ponúkaných služieb.

Plánované a usporiadané kultúrne podujatia podľa organizátora podujatia v roku 2007

Organizácia	Počet akcií
MŠ	16
ZŠ	13
CVČ	12
CSEMADOK, miestna zložka	11
OZ Kvapky Rosy	11
MsKS-múzeum	9
OZ PRO GAUDIO	6
OZ Zsákszínház	6
ZUŠ	6
MsKS	5
OZ Oppidum Fileck	5
OZ PRO IUVENTUS	5
OZ Koháry	4
DK Klub	3
OZ Apropó	3
OZ Pro Kultúra	3
ZPOZ	1

Zoznam občianskych združení so sídlom vo Fiľakove

	Názov občianskeho združenia	Zameranie
1.	Aikido & Martial Arts Slovakia	- ázijské a bojové športové
2.	Dobrovoľný požiarny zbor Fiľakovo	- záchranári, hasiči
3.	F.C. THORMA	- iné športové
4.	Fiľakovský telovýchovný klub - FTC	- kluby
5.	Folklórne združenie Jánošík pri DMS Fiľakovo	- ľudové
6.	Futbalový klub Fiľakovo	- kluby
7.	INFO ROM	- rómske
8.	INFORMATIKA	- rómske
9.	Koháry	história
10.	Kolkársky club Fiľakovo	- kluby
11.	Kvapky rosy	- učiteľské, školské
12.	Lovecký spolok Fiľakovo Maza	- poľovnícke
13.	Madom	- ľudové protidrogové, AIDS
14.	MELÓDIA - ženský spevácky zbor Fiľakovo	- spev, tanec, hudba
15.	MLADÝ UMELEC	- iné mládežnícke - iné umelecké, kultúrne
16.	Občianske združenie CONVALLARIA	- iné národnostné rozvoj obce, regiónu, CR voľný čas
17.	Občianske združenie Pro schola nostra	- maďarské iné výchovné, vzdelávacie
18.	Občianske združenie Rodná zem - Szülőföld polgári társulás	- rozvoj obce, regiónu, CR
19.	Občianske združenie Rómov Fiľakova	- rómske

20.	Občianske združenie TENIS CENTRUM FK	- kluby
21.	Oppidum Fileck	- rozvoj obce, regiónu, CR
22.	Paidagogikos	- učiteľské, školské
23.	Poľovná spoločnosť Fiľakovo II.	- poľovnícke
24.	PRO IUVENTUS	- učiteľské, školské - rozvoj obce, regiónu, CR
25.	Pro kultúra - mužský spevácky zbor Fiľakovo	- spev, tanec, hudba
26.	PRO VILLA NOSTRA	- učiteľské, školské - rozvoj obce, regiónu, CR
27.	Šachový klub Fiľakovo	kluby
28.	ŠK Kultúrneho združenia Rómov Slovenska Fiľakovo	- ŠK
29.	Slovenský klub autorov comics - ZANOTA	- iné umelecké, kultúrne
30.	Spoločnosť "Pro Gaudio"	- detské iné výchovné, vzdelávacie voľný čas
31.	Spoločnosť "TB Park ŠK"	- rozvoj obce, regiónu, CR
32.	Spoločnosť DATABO	- rozvoj obce, regiónu, CR
33.	Spoločnosť GENIUS	- IT, PC rádioamatéri - rozvoj obce, regiónu, CR
34.	Spoločnosť Pro Futuro	- priateľstvo vnútroštátne
35.	Spoločnosť Rakonca - Rakonca Egyesület	- ľudové
36.	Spoločnosť REGIO NOSTRA	- stredoškolské
37.	Spoločnosť Regio Philek	- rozvoj obce, regiónu, CR
38.	Spoločnosť SUB SOLE	- detské - priateľstvo vnútroštátne
39.	Súhvezdie	- rozvoj obce, regiónu, CR
40.	TJ Roma Fiľakovo	- TJ
41.	VIS VITALIS	INÉ ZDRUŽENIA
42.	Združenie záhradkárov Kohútov Vrch Fiľakovo	- záhradkárске
43.	ZO ZTŠČ Motorsport Fiľakovo	BÝV.ZVÄZARM, ZTŠČ
44.	Zsákszínház	- divadelné

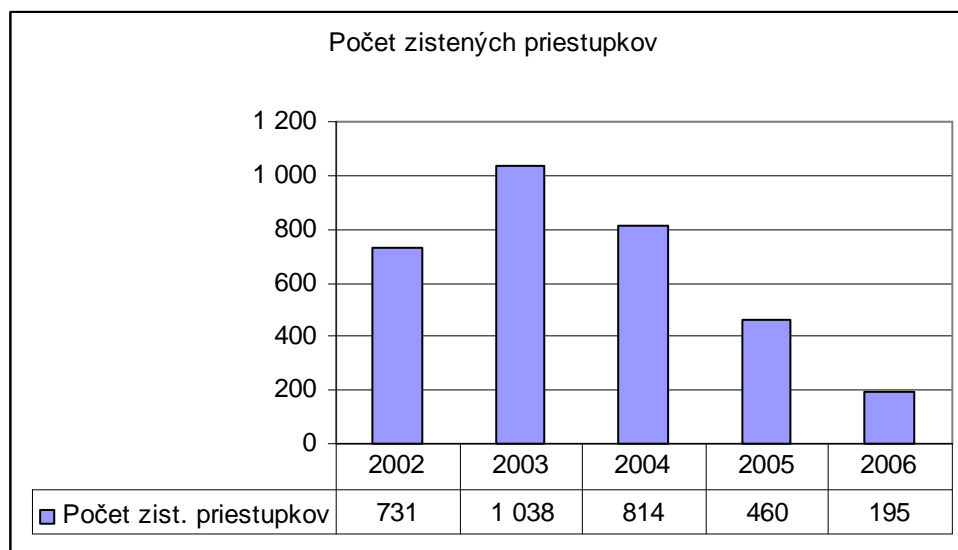
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Jedinečnosť historického dedičstva hmotnej a nehmotnej kultúry - Vzácné kultúrne pamiatky - Existujúca sieť kultúrnych zariadení, inštitúcií a služieb s dlhou tradíciou - Existencia aktívnych mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti miestnej kultúry 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok financií v oblasti kultúry - Nepriaznivý technický a prevádzkový stav väčšiny miestnych pamäťových a fondových inštitúcií a zariadení miestnej kultúrnej infraštruktúry - Najväčšie zariadenie pre prevádzkovanie kultúrnych podujatí nie je vo vlastníctve mesta

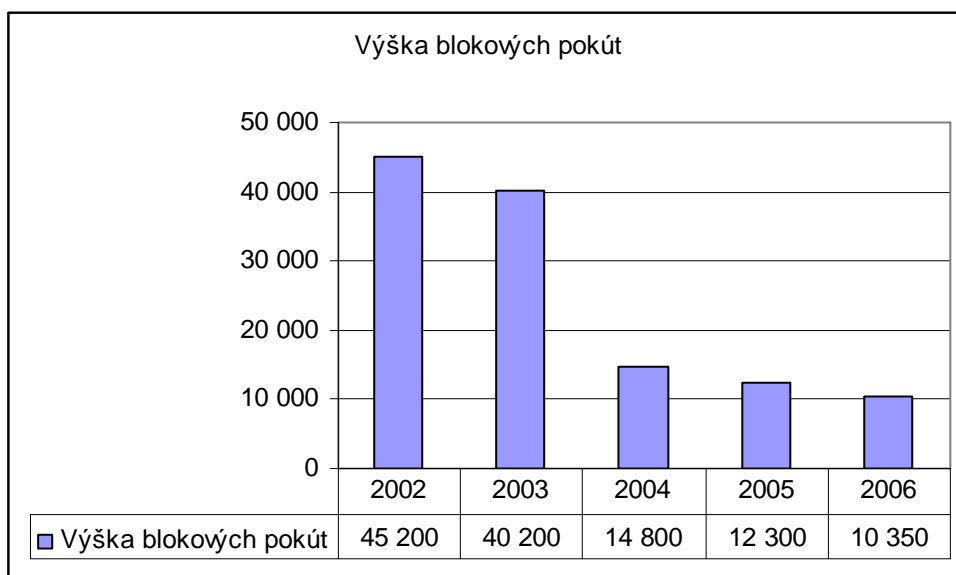
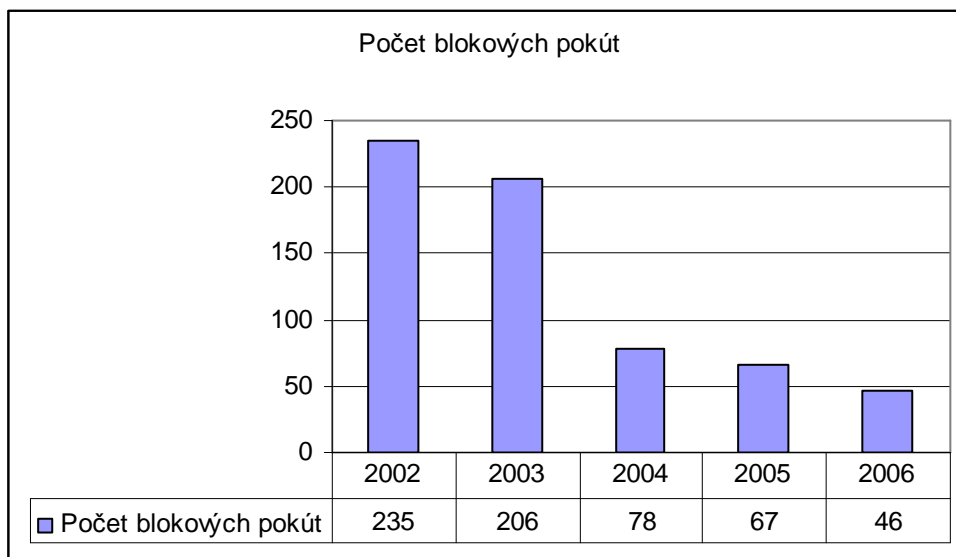
<ul style="list-style-type: none"> - Realizované vybudovanie hradného múzea, konzervácia hradu - existujúce kultúrne zariadenia, (Dom kultúry, MsKS, Ms. knižnica, Mestské múzeum), - dobré kultúrne povedomie obyvateľov, - dostatok zanietných ľudí schopných organizovať kultúrne podujatia, - tradícia v oblasti folklóru, divadelníctva - každoročné organizovanie kultúrnych podujatí - široké spektrum kulúrnych podujatí, 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatočná „predajnosť“ kultúrnych aktivít navonok, čo priamo súvisí so stavom cestovného ruchu, - Slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít a historických pamiatok mesta, - Malá pozornosť regionálnej kultúre a kultúrnemu dedičstvu, - Nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - Nízka kapacita MsKS
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Vhodný potenciál na vytvorenie pracovných miest v cestovnom ruchu, vidieckom rozvoji a kultúre - Využívanie mimoriadneho historického a kultúrneho dedičstva ako potenciálu pre cestovný ruch - Zlepšenie poskytovania kultúrnych služieb prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou - Využívanie marketingových nástrojov na zvýšenie počtu návštevníkov kultúrnych inštitúcií a podujatí - Modernizácia regionálnych a miestnych pamäťových a fondových inštitúcií a zariadení miestnej kultúrnej infraštruktúry - Vyhľadávanie miestnych a regionálnych rozvojových projektov - Oživenie ľudovej a umeleckej výroby a podujatí - Využívanie nových technológií v oblasti kultúry - Možnosti cezhraničnej spolupráce kultúrnych subjektov - Medzinárodná spolupráca pri získavaní projektov - Vytváranie podmienok na využívanie kultúrnych služieb pre marginalizované skupiny obyvateľov a následná podpora sociálnej integrácie - prepracovanie ročného programu kultúrnych podujatí, - lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít mesta, - rozvoj sponzorovania kultúry, - vydanie multimedialných propagačných 	<ul style="list-style-type: none"> - Nízky rast ekonomiky mesta - Nedostatok investičného kapitálu a vlastných zdrojov - Odliv kvalifikovanej pracovnej sily z regiónu - Pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti - Rast podielu sociálne marginalizovaných skupín - Konkurencia komerčnej kultúry a z toho vyplývajúci pokles vlastných aktivít a zníženie kvality kultúrnej produkcie - Nedostatočná spolupráca medzi rezortmi, inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti kultúry - zánik organizovanej formy niektorých záujmovo-umeleckých činností, - nedôstojné podmienky na organizovanie kultúrnych podujatí - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VUC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre - nebezpečenstvo devastácie a následne deštrukcie pamiatok,

materiálov o meste, jeho historických pamiatkach a kultúrnom dedičstve a tradícii nábytkárskej a smaltovej výroby v meste, - zefektívnenie spolupráce s okolitými mestami na regionálnej úrovni, a medzištátnej úrovni - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU	
---	--

3.5 Bezpečnosť v meste

	2002	2003	2004	2005	2006
Počet zistených priestupkov	731	1 038	814	460	195
Počet blokových pokút	235	206	78	67	46
Výška blokových pokút	45 200	40 200	14 800	12 300	10 350

Podľa grafov znázorňujúcich počet zistených priestupkov, počet a výšku blokových pokút zisťujeme, že v od roku 2003 postupne klesá počet zistených priestupkov, ako aj počet blokových pokút, podobne ako výška finančných prostriedkov. Dôvodom tohto poklesu je zníženie počtu zamestnancov mestskej polície. Sledovaním vývoja rozpočtovej položky mestskej polície zisťujeme, že zníženie personálneho stavu prinieslo menšie výkony MsP, avšak k výraznému poklesu výdavkov na mestskú políciu v rovnakom období nedošlo.

4. Technická infraštruktúra

Doprava letecká

Severne od mesta Fiľakovo na k.ú. obce Boľkovce je umiestnené letisko, ktorého správcom v súčasnosti je Letecké športové centrum Lučenec. Užívateľom letiska je Aeroklub Lučenec, Letecké športové centrum AERO Slovakia. Letisko je v zmysle KURS 2001 potenciálnym letiskom hlavnej siete letísk SR. ÚPN VÚC Banskobystrického kraja navrhuje vybudovať letisko Boľkovce na úroveň verejného letiska hlavnej siete letísk SR.

Doprava cestná

Základ dopravného systému mesta tvorí cesta II/571 Fiľakovo - Jesenské a cesta II/57112 Fiľakovo - Biskupice. Základný dopravný kríž týchto ciest je doplnený radiálami ciest III/5711 Fiľakovo - Rátka a III/5714 Fiľakovo - Buzitka. Základnú dopravnú sieť dopĺňa západný obchvat cesty I/71 Lučenec - Fiľakovo - Radzovce - Šiatorská Bukovinka - hranica s MR.

Prieťah cesty II/571 centrálnou oblasťou mesta a úrovňové križovanie so železničnou traťou Zmeny a doplnky ÚPN rieši v novej polohe cez územie Farskej lúky. Vedením trasy v tejto polohe sa vylúči tranzitná doprava z centrálny zóny mesta, vyžiada si zásahy do schátralého bytového fondu a vytvorí sa vhodné predpoklady pre mimoúrovňové križovanie so železničnou traťou. Preložku cesty II/571 rieši budovať v 2 etapách:

prvá etapa spočíva v preložke cesty II/571 priestorom Farská lúka a napojí sa do súčasnej cesty II/571 v priestore pred železničným úrovňovým prejazdom.

v druhej etape sa vybuduje nadjazd nad železničnou traťou a vykrižovanie resp. napojenie ciest Daxnerova a Šávoľská na preloženú cestu II/571. Súčasne s riešením nadjazdu pre automobilovú dopravu bude riešené mimoúrovňové prepojenie pre peších a cyklistov.

V rámci katastrálneho územia mesta Fiľakovo sa nachádza časť úseku preložky cesty I/71. Celú preložku cesty I/71, ktorej I. etapa už bola v minulosti vybudovaná, je potrebné ju dobudovať, pretože prieťah tejto cesty obcou Biskupice je z hľadiska plynulosti premávky a negatívneho vplyvu dopravy na životné prostredie v tejto obci neúnosné. Cesta I/71 je súčasťou dôležitého ťahu do MR zo severu stredným Slovenskom.

Ostatná cestná sieť sa prevažne zachováva s tým, že sa rekonštrukciou prevedie jej funkčné pretriedenie s príslušnou kategorizáciou a nespevnené vozovky sa spevnia živičnou úpravou. Komunikácie funkčne pretriedené na pešie komunikácie sa prevedú ako dláždené.

Obslužné komunikácie v obytnej zóne Farská lúka ukončené ako slepé ulice sú navrhované na prepojenie so zaradením do funkčnej triedy C3, kategórie MOU – ukludnená komunikácia s prvkami kludového režimu.

Funkčné triedenie komunikácií

Prieťahy ciest II. a III. triedy mestom majú funkciu zbernú triedy B, pričom cesta II/571 je v zmysle ČSN 73 6110 zaradená do funkčnej triedy B2 a cesty III. triedy do funkčnej triedy B3. Všetky ostatné komunikácie, ktoré dopĺňujú základnú sieť zberných ciest sú miestne komunikácie funkčnej triedy C a D. Triedenie komunikácií je navrhované nasledovné:

cesta I/71 - výhľadovo rýchlostná komunikácia

komunikácie zberné triedy B2 - cesta II/571 prieťah mestom, preložená do severnej polohy od centra mesta s výpadom na Jesenské

komunikácie zberné triedy B3 - cesty III. triedy na zastavanom území mesta (intravilán), sú to cesty:

III/57112 Centrum Fiľakovo - Biskupice

III/57111 Družstevná ul. s pokračovaním na Rátku

III/5714 Šávoľská cesta

pre funkciu zberných komunikácií triedy B3 sú navrhované aj tieto mestské komunikácie:
 spojenie ulíc kpt.Nálepku, 1.mája, Mocsáryho,
 spojenie ulíc Železničná, novovybudovaná ulica, ktorá tvorí hranicu medzi k.ú. mesta
 Filákov a k.ú. obce Biskupice s prepojením na cestu okolo železničnej stanice.
 komunikácie obslužné triedy C2,
 ostatné mestské komunikácie ako obslužné komunikácie triedy C3,
 kludové v triede D1 a pešie v triede D3.

Zmeny a doplnky ÚPN navrhuje riešiť ukludnenie dopravy v centrálnej oblasti mesta a v
 uliciach, ktoré tvoria hlavné pešie prepojenia s nadmestskou vybavenosťou, kde bude
 vylúčená verejná automobilová doprava s ponechaním vstupu dopravy zásobovacej a vstupu
 pre bývajúcich obyvateľov. Vytvoria sa ukludnené ulice s prevahou pešieho pohybu v
 centrálnej oblasti mesta s osobitnou povrchovou úpravou usporiadania plôch pre peších a pre
 vozovky. Okrem centrálnej oblasti mesta sú to ešte tieto ulice:

Podhradská

Trhová, ukončená peším priestorom

Námestie slobody (len pre peších)

prepojenie cez Farskú lúku (len pre peších)

okolo cesty III/57112 je navrhovaný obojstranný hlavný chodník pre peších v celej dĺžke,
 ktorý sa pred obchodným domom sa rozšíri na peší priestor.

Doprava statická a stupeň motorizácie

Stupeň individuálnej motorizácie a nároky na odstavovanie vozidiel

V súčasnosti je v meste Filákov cca 1 740 osobných áut, čo je pri počte 10 880 obyvateľov
 stupeň motorizácie 160 áut na 1 000 obyvateľov t.j. 1 osobné auto na 6,25 obyv. Tento stupeň
 je v porovnaní s celoslovenským priemerom nižší o 18 %. Celoslovenský priemer je 195
 osobných áut na 1 000 obyvateľov.

Z uvedeného stupňa motorizácie vyplývajú nároky na odstavné plochy pri objektoch
 hromadnej bytovej výstavby. Počet bytov v hromadnej zástavbe je v meste Filákov 1 120
 bytov. Počet osobných áut je pri uvedenom stupni motorizácie a obývanosti bytov 2,92 obv.
 na 1 byt, 1 osobné auto na 2,1 bytu. To znamená, že pre 1 120 bytov hromadnej zástavby je
 potrebné 50% odstavných plôch z počtu bytov v HBV, čo je 560.

Mestská štvrť	Počet bytov HBV	Počet odstavných plôch
1 Sídliisko	700	350
2 Halaštó	70	35
3 Červená skala	350	175
Spolu	1 120	560

V meste Filákov je evidovaných 315 individuálnych garáží, čo je z počtu odstavných plôch
 na teréne 32 %. Počet chránených odstavných plôch v radových garážach je optimálny pre
 výhľad. Stavebno-technický stav a urbanistické umiestnenie niektorých súčasných garáží je
 pre výhľadové obdobie nevyhovujúci.

Doprava hromadná cestná

Prevádzkárň SAD Filákov, patriaca k dopravnému závodu SAD Lučenec, zabezpečuje
 osobnú hromadnú dopravu vo Filákov na 12 autobusových linkách regionálnych a 3 linkách

diaľkových. Diaľkové linky sú zabezpečované Maďarskou a Slovenskou autobusovou dopravou.

Na území mesta Fil'akovo je autobusová stanica v centre mesta a 10 autobusových zastávok. V blízkosti autobusovej stanice na Daxnerovej ul. sa nachádza prevádzka závodu SAD. Všetky autobusové spoje prechádzajú, končia, alebo vychádzajú z autobusovej stanice. Na autobusovú stanicu prichádza 150 a odchádza 148 spojov. Odchodová 10 minútová špička je ráno medzi 5-6 hod. a činí 8 spojov a popoludní medzi 14-15 hod. a činí až 12 spojov. Autobusová stanica je provizórna.

Cyklistické cesty

Cyklistické trasy - cestičky. Rovinaté územie mesta vytvára možnosti pre intenzívnejší rozvoj cyklistickej premávky. V dokumente Zmeny a doplnky ÚPN - Návrh dopravy sú schematicky vyznačené hlavné záujmové cyklistické trasy - cestičky, ktoré prevažne sledujú vozovky komunikácií, resp. pešie chodníky. Pokiaľ to šírkové možnosti dovoľujú, sú cyklistické cestičky navrhované ako samostatné cestičky oddelené od vozovky, najmä u zberných komunikácií.

Zmeny a doplnky ÚPN predpokladá, že hladiny hluku z cestnej a železničnej dopravy k návrhovému roku 2020 budú, vo vzťahu k súčasným územiám s obytnou funkciou, prekročené v priestoroch okolo týchto komunikácií:

- okolo cesty I/71, časť nízkopodlažnej zástavby
- okolo preložky štátnej cesty II/571 v priestore Farská lúka
- okolo železničnej trate vo východnej časti priestoru Farská lúka
- okolo cesty III/57112 v centrálnej zóne mesta
- okolo cesty III/57111 na Družstevnej ulici

Pre zníženie hladiny hluku na normou prípustnú hladinu sú navrhované ochranné opatrenia formou protihlukovej steny pri ceste I/71 a II/571. Pri cestách III/57111 a III/57112 sú ochranné opatrenia riešené zmenou organizácie dopravy - zákaz vjazdu ťažkým vozidlám a výsadbou zelene.

Doprava železničná

Železničnú dopravu v riešenom území reprezentuje železničný uzol - železničná stanica II. triedy, ktorou prechádza železničná trať Zvolen - Fil'akovo - Plešivec, časť južného hlavného ťahu a železničná trať regionálneho významu Fil'akovo - hranica s MR.

Železničnej stanici II. triedy patria železničná zastávka Fil'akovo, železničná stanica Radzovce a železničná stanica Šiatorská Bukovinka. Železničná stanica Fil'akovo je medziľahlá, zmiešaného typu, pre dopravu osobnú a nákladnú.

Poloha železničného uzla vzhľadom k mestu je výhodná. Je tangenciálna, s blízkou návaznosťou na centrum mesta. Železničná zastávka je v pešej dostupnosti k centrálnej zóne a hlavná stanica má optimálnu polohu k celému mestu.

Nevýhodou vedenia železničnej trate je jej deliaci prvok voči východnej časti mesta a úrovňové križovanie trate s cestou II/571, ktorá má v tomto mieste dôležitú prepravnú funkciu obsluhy priemyselnej zóny a východnej časti mesta. Tento priestor je frekventovaný aj silnými prúdmi peších v prepravnom vzťahu autobusová stanica a centrum mesta s priemyselnou zónou. Úrovňové železničné prepojenie cesty II/571 a pešej cesty je pre peších, cyklistov a automobilovú dopravu silne obmedzujúci a z hľadiska bezpečnosti premávky silne závadný uzol.

Doprava osobná na železnici

Rozloženie mesta, poloha železničnej trate k mestu a osobnej železničnej stanice je pre využiteľnosť osobnej dopravy nutná aj železničná zastávka Filákov, ktorej poloha je veľmi výhodná v návaznosti na centrum mesta, na autobusovú stanicu a na priemyselnú zónu. Menované oblasti sú takmer v pešej dostupnosti železničnej zastávky Filákov.

Železničná osobná stanica má výhodnú polohu na južnú časť mesta, a to hlavne na obytnú zónu. Pokiaľ zariadenie osobnej stanice pre cestujúcich je ešte vo vyhovujúcom stave, zariadenie železničnej zastávky je vo veľmi nevyhovujúcom stave a jej prestavba je nevyhnutná.

Zásobovanie pitnou vodou

Mesto je zásobované pitnou vodou z verejného vodovodu. Zdrojom pitnej vody je filákovská vetva skupinového vodovodu, ukončená vo vodojeme Filákov s objemom $2 \times 400 \text{ m}^3$. Na jestvujúcu vodovodnú sieť je napojených 96,5% obyvateľstva t.j. 9 939 osôb s počtom vodovodných prípojok 1 199 (a 193 prípojok pre podnikanie a výrobu). Jestvujúci verejný vodovod nezabezpečuje bezproblémové zásobovanie pitnou vodou. Zásobné potrubie profilu DN 300 kapacitne nevyhovuje a vodojem s objemom 800 m^3 zabezpečuje iba 14 % max. dennej potreby, keď normovaná potreba akumulácie má byť min.60 %. PHSR

V súčasnosti platí Úprava MP SR č.477/99-810 z 29.2.2000 na výpočet potreby vody pri navrhovaní vodovodných a kanalizačných zariadení a posudzovaní výdatnosti vodných zdrojov.

Potreba pre celé mesto $Q_{d_{\max}} = 4 294,1 \text{ m}^3 \cdot \text{deň}^{-1}$

Potreba pre I. tlakové pásmo $Q_{d_{\max}} = 4 185,1 \text{ m}^3 \cdot \text{deň}^{-1}$

Potreba pre II. tlakové pásmo $Q_{d_{\max}} = 109,0 \text{ m}^3 \cdot \text{deň}^{-1}$

DUR „Zásobovanie pitnou vodou regiónu Novohrad“ rieši predĺženie skupinového vodovodu a akumuláciu v novom vodojeme Filákov s objemom $2 \times 2500 \text{ m}^3$ s kótami hladín 245,4/240,4 m n.m. v susedstve existujúceho vodojemu v katastrálnom území Filákovské Kováče.

Nárastom počtu obyvateľov a príslušnej občianskej, technickej, rekreačnej a výrobnjej vybavenosti nebude jestvujúca rozvodná sieť vyhovovať.

Vzhľadom k nižším vyčísleným aktuálnym potrebám pitnej vody bude potrebné prehodnotiť navrhované rekonštrukcie rozvodnej siete.

Navrhované rozšírenie rozvodnej siete v lokalitách navrhovaného územného rozvoja bude špecifikované v nižších stupňoch riešení ÚPD jednotlivých zón.

V okrsku 5 (Mlynská ulica, Kohútí vrch) zástavbu nad kótou 215,0 m n.m. nie je možné zásobovať pitnou vodou zo súčasnej rozvodnej siete. Pre zástavbu nad kótou 215,0 m n.m. je potrebné vytvoriť II. tlakové pásmo vodovodu Filákov. Predpokladá sa, že v tomto pásme bude potrebné zabezpečiť dodávku vody pre cca 280 obyvateľov a špecifickú vybavenosť.

Na Šávoľskej ceste v lokalite pri pivniciach návrh rieši čerpaciu stanicu pitnej vody s akumuláciou 75 m^3 , ktorá bude prečerpávať vodu pre II. tlakové pásmo navrhovaným výtlačným potrubím profilu DN 100, dĺžky 700 m do navrhovaného vodojemu Filákov II. s objemom 75 m^3 s kótou min. hladiny 275,0 m n.m. Plocha navrhovaného vodojemu je cca 0,05 ha.

Z vodojemu bude spotrebisko zásobované gravitačne zásobným potrubím DN 100, dĺžky 300 m. Zásobný rozsah 215 - 250 m n.m. Cez redukčný ventil na sieti je možnosť prepojenia s I. tlakovým pásmom a tým vylepšenie zásobovania pitnou vodou na Mlynskej ulici.

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

V meste je vybudovaná verejná kanalizácia a ČOV, ktorá je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. Splašky sú odvádzané jednotnou kanalizáciou, základom kanalizačnej siete je kmeňová stoka, ktorá ústí do mestskej ČOV. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd je nevyhovujúce, kanalizačná sieť je kapacitne preťažená, mestská ČOV je hydraulicky a látkovo preťažená. Odvádzané odpadové vody z mestských častí sa majú čistiť v zrekonštruovanej ČOV, pre výhľadový stav 12 350 obyvateľov. Neodkanalizovanú mestskú časť za potokom Belina je nutné riešiť novou, menšou ČOV. PHSR

V zmenách a doplnkoch je navrhované rozšírenie existujúcej kanalizačnej siete formou delenej sústavy. Splaškové vody budú odvádzané verejnou splaškovou kanalizáciou do existujúcej kanalizácie mesta a dažďové vody kanalizáciou, resp. povrchovými rigolmi (v závislosti od spôsobu zástavby) do miestnych potokov Belina, Vilán, Biskupský a Uličný potok.

V súčasnosti sa projekčne pripravuje stavba „Filákov – intenzifikácia a rozšírenie ČOV“. Odvádzanie odpadových vôd jednotnou kanalizáciou je prežitou formou odvádzania odpadových vôd. Rozšírenie kanalizačnej siete bude potrebné realizovať deleným systémom. Pre mestskú časť 5 Kohútí vrch je spracovaná DSP „Kanalizácia a ČOV Filákov 5“, projektant ALVEST, s.r.o. Skalka nad Váhom, 09/2005.

Elektrická energia

Napájanie mesta na elektrickú energiu je vyhovujúca, ale 90% elektrických rozvodov je riešených vzdušnými vedeniami. Nakoľko vzdušné elektrické vedenia rušili celkový vzhľad najmä centrálnej mestskej časti okolo hradu, na ul. Podhradská bola realizovaná rekonštrukcia elektrických rozvodov riešená podzemnými vedeniami.

Plynofikácia

Mesto je celoplošne plynofikované, čo znamená približne 99% katastrálneho územia.

Zásobovanie teplom

V tomto prípade rozoznávame na území mesta Filákov štyri základné spôsoby zásobovania domácností teplom. Najrozšírenejším spôsobom je ústredné kúrenie s dodávkou tepla z mimobytového zdroja, nasleduje etážové kúrenie a kachle. V prípade vykurovania nízkopodlažnej zástavby rodinných domov v celom meste ide o individuálne vykurovanie z drobných domových kotolní. Na celom území mesta je už k dispozícii plyn, ktorý patrí medzi komfortné a hygienicky nezávadné zdroje tepla. Bytové domy a objekty občianskeho vybavenia na sídliskách sú zásobované teplom z okrskových kotolní pri využití zemného plynu. Priemyselné závody si vlastné požiadavky na dodávku tepla riešia z vlastných zdrojov tepla spaľovaním zemného plynu alebo pevného paliva. Vyrobené teplo sa používa pre potreby technológie, vykurovania a prípravy teplej úžitkovej vody. Výroba tepla je v meste výrazne decentralizovaná do okrskových kotolní na sídliskách a priemyselných kotolní. Súčasný decentralizovaný spôsob zásobovania teplom vyhovuje po technickej stránke, avšak z ekologického hľadiska je nevyhnutné postupne odstraňovať spaľovanie nevhodných palív v niektorých kotolniach, ako je uhlie, vykurovacie oleje.

Budovy škôl, ktoré prešli pod mestskú samosprávu, sú vykurované vlastnými blokovými kotolňami.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vybudovaná plynofikácia mesta dosahuje takmer 100%, - vybudovaná sieť na rozvod tepla a elektrickej energie, - dobré zásobovanie obyvateľov mesta pitnou vodou, - centrálna čistička odpadových vôd, - mestská káblová televízia 	<ul style="list-style-type: none"> - absencia centrálného námestia mesta s pešími zónami, - v mestskej časti za Belinou nie je kanalizačná a splašková sieť, - niektoré vetvy jednotnej kanalizácie mesta sú limitujúcim faktorom pre jeho ďalšie rozšírenie, - veľké dopravné preťaženie centra mesta, absentuje paralelná komunikácia s cestou I/571, - zlý technický stav autobusovej stanice a vlakovej zastávky - nevyhovujúca úroveň niektorých mestských komunikácií - absentuje dopravný prístup diaľnicou - nedostatok pozemkov vo vlastníctve mesta - absencia cyklotrás
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - preložka cesty I/571 - rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV, - rekonštrukcie vodovodu, - realizácia regionálneho skupinového vodovodu a systému odvádzania a likvidácie odpadových vôd, - štátna podpora bytovej výstavby a rekonštrukcie bytového fondu, - podpora mesta pri budovaní technickej infraštruktúry pre rozvoj bývania, - vybudovanie okružných križovatiek, - zvýšenie investícií na regionálnu infraštruktúru v spojitosti s vybudovaním priemyselného parku, - financie z eurofondov - rozvinúť kombinovanú dopravu – cestná + železničná – pre kamiónovú dopravu - pripravená koncepcia tepelného rozvoja v meste - zmena palivovej základne (zníženie závislosti na plyne), využívanie alternatívnych zdrojov energie - vybudovanie cyklotrás 	<ul style="list-style-type: none"> - malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nezáujem firiem o výstavbu bytov, - zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií, - preferencia iných oblastí v rozvoji mesta - nedostatok financií na realizáciu investične náročných zámerov budovania a rozvoja infraštruktúry

5. Rómska komunita

Všeobecne dostupné údaje o Rómoch nie sú spracované v potrebnom rozsahu vzhľadom na účinnosť zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov. Uvedomujúc si možný nepriaznivý vplyv relevantných údajov na vzájomnú toleranciu medzi rómskou minoritou a majoritou, sú tieto údaje nevyhnutné pre dôsledné posúdenie problémov ako i návrhov ich riešení.

Demografia

Na základe údajov zo socio-grafického mapovania rómskych osád (2004) je vo Fiľakove podiel rómskej menšiny 30 % z celkového počtu obyvateľov na rozdiel od výstupov sčítania ľudu (2001) kde sa uvádza 4,03% podiel. Tento podiel v BBSK je 21,2% na základe mapovania a 1,7% na základe sčítania ľudu.

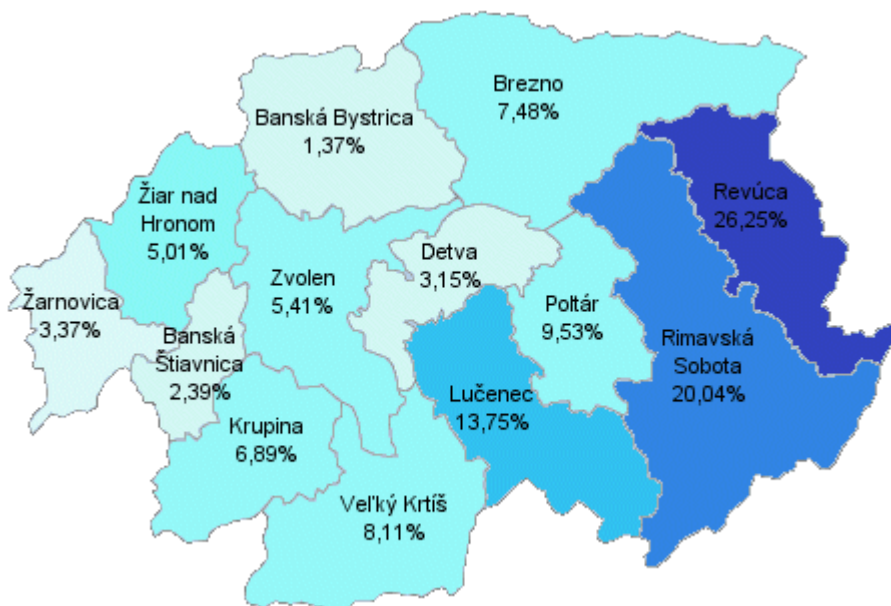
Demografickú situáciu Rómov vo Fiľakove nemožno jednoznačne špecifikovať, nakoľko nie je známy skutočný počet a štruktúra rómskeho obyvateľstva, ani jeho reprodukčné charakteristiky – úmrtnosť, plodnosť a migrácia.

Podiel detskej zložky vo Fiľakove sa odhaduje na 35-40% a podiel obyvateľstva nad 60 rokov na cca. 5%, čo znamená, že rómska populácia je mladšia, starnutie v nej prebieha pomalšie.

Napriek vysokej miere pôrodnosti Rómov v porovnaní s majoritnou populáciou je paradoxom ich nižší priemerný vek dožitia.

Podľa odhadov podiel rómskych novorodencov na celkovom počte novorodencov činí 60-70%.

Geografické rozloženie Rómov v BBSK

Problémy v rómskej komunite sú rozsiahle a dlhodobejšieho charakteru, tie najzávažnejšie možno zaradiť do nasledovných oblastí :

- oblasť bývania a infraštruktúry,
- oblasť zdravia a spôsobu života,
- oblasť vzdelávania,
- oblasť zamestnanosti a trhu práce,
- oblasť kultúry.

Bývanie a infraštruktúra

Rómske obyvateľstvo vo Fiľakove je rozptýlené po celom meste. Väčšie koncentrácie Rómskych obyvateľov nájdeme na ul. Farská lúka a na Bottovej ulici. Segregované alebo separované osady sa v meste nenachádzajú.

Vlastnícke vzťahy obydľí sú vo väčšine prípadov vysporiadané. Domy na Bottovej ulici vlastní Rómovia, a majiteľom bytových domov na ul. Farská lúka je Mesto Fiľakovo, v správe Mestského bytového fondu.

Tu sa nachádzajú byty nižšieho štandardu, kde nájomné spojené s užívaním jedného bytu je nižšie, ako v štandardných bytoch.

Nešetné užívanie, nedodržiavanie povinností súvisiacich s nájmom bytu stanovených Občianskym zákonníkom a neplatenie poplatkov za užívanie bytu zo strany nájomníkov spôsobilo vysoké dlhy nájomníkov bytov a nedostatok prostriedkov vlastníkov na ich opravu a údržbu. V súčasnosti dlh dosahuje výšku okolo 770.000,-Sk.

Z uvedených dôvodov je značná časť bytov znehodnotená, nevyhovuje technickým a hygienickým predpisom a sú obavy, že môže dôjsť až k ohrozeniu bezpečnosti bývajúcich.

Za veľmi dôležité kritérium kvality bývania sa okrem uvedeného považuje aj napojenie na inžinierske siete, teda vodovod, elektrinu, kanalizáciu. Z mapovania rómskych osídlení (2004) sú definované nasledovné údaje:

- na vodovod je napojených 73% rómskych obydľí,
- 90% obydľí užíva kanalizáciu,
- plyn používa 90% rómskych obydľí,
- elektrinu 93% rómskych obydľí.

Zdravie a spôsob života

Najcitlivejším indikátorom zdravia obyvateľstva je tzv. očakávaná dĺžka života, ktorá sa počíta zo súčasných úmrtnostných pomerov obyvateľstva. Pre objektívny výpočet očakávanej dĺžky života pre rómsku národnosť nie sú k dispozícii žiadne exaktné podklady (úmrtnosť v tomto etniku sa osobitne nesleduje).

Podľa odhadov demografických expertov zaoberajúcich sa demografickým vývojom Slovenska a jeho národnostného zloženia je očakávaná dĺžka života rómskeho etnika výrazne - o 10-12 rokov - kratšia ako u ostatného obyvateľstva.

Prevažná väčšina rómskych obyvateľov navštevuje ambulanciu MUDr. Lamera a MUDr. Kristiánovej. S obvodnými lekármi úzko spolupracujú komunitní sociálni pracovníci a ich asistenti.

V súčasnosti sa zdôrazňuje význam terénnej zdravotnej práce, resp. Programu rómskeho asistenta detského lekára, ktoré však v plnej miere nedokážu nahradiť absenciu zodpovednosti rodičov.

Nedostatočne hygienicky zabezpečené prostredie a nedostatočná zdravotná uvedomelosť je taktiež príčinou ďalších typov kožných ochorení (svrab, vši atď.) najčastejšie sa vyskytujúcich u malých detí.

Nízky stupeň zdravotného uvedomenia a životný štýl spolu so zhoršenými sociálnymi podmienkami spôsobujú výskyt podvýživy, sklon k alkoholizmu a obľubu vo fajčení už od útleho veku u oboch pohlaví. Zdravie žien rómskeho etnika je v nemalej miere ovplyvňované vysokou pôrodnosťou v neprímerane mladom veku, čo bezprostredne ohrozuje ich vlastné zdravie, ale aj zdravie narodených detí pre neschopnosť a nedostatok vedomostí o starostlivosti maloletých detí.

Vzdelávanie

Sociálnu situáciu Rómov v meste Fil'akovo už dlhodobo determinuje nízka úroveň vzdelania detskej a dospeljej zložky rómskeho obyvateľstva, nízka úroveň kvalifikácie zamestnateľnosti Rómov, vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti a závislosť na systéme záchranej sociálnej siete.

Rómske deti navštevujú všetky predškolské a školské inštitúcie.

Podiel rómskych žiakov v jednotlivých vzdelávacích inštitúciách

Názov inštitúcie	Podiel Rómskych žiakov
MŠ Daxnerov	10%
MŠ Štúrova	18%
ZŠ Farská lúka s VJM	48%
ZŠ Farská lúka	21%
ZŠ Mládežnícka	33%
ZŠ Školská	15%
Špeciálna ZŠ	65%

Problematika vzdelávania sa javí ako prioritný kľúč k riešeniu rôznorodých problémov súvisiacich so situáciou rómskej populácie. Celkovú sociálno-ekonomickú situáciu nesporne ovplyvňuje úroveň dosiahnutého vzdelania Rómov v úzkom prepojení na možnosti ich uplatnenia na trhu práce.

Integrované vzdelávanie zabezpečuje rovnosť šancí a prístupu k vzdelaniu. Pre rómske deti sa však často škola stáva zložitým, neznámym a formalizovaným prostredím, do ktorého sa z rôznych dôvodov ťažko začleňujú. Podiel rómskych detí na školách vyššieho než základného stupňa je mimoriadne nízky a len veľmi málo Rómov ukončí stredoškolské vzdelanie, alebo nastúpi na vysokú školu.

Zamestnanosť a trh práce

Na celkovej nezamestnanosti sa vo Fil'akove najviac podieľajú nekvalifikovaní a nízko kvalifikovaní uchádzači o prácu. Z celkového počtu nezamestnaných osôb Rómovia tvoria podľa odhadov 85-90%, a podiel nezamestnaných bez vzdelania je 80%. Jednotlivci s neukončeným, resp. ukončeným základným vzdelaním majú minimálnu šancu sa zamestnať. Rómovia nachádzajú pracovné príležitosti v dočasných sezónnych, krátkodobých prácach, ktorými sa vyznačuje sekundárny trh práce. Vyznačujú sa nestálosťou pracovného miesta, horšími pracovnými podmienkami, nižšou mzdou a pod.

Väčšina Rómov je poberateľom dávok sociálnej pomoci a príspevkov a zúčastňuje sa aktivačných prác, ktoré sa realizujú v rámci nástrojov aktívnej politiky trhu práce, avšak svojim charakterom nevytvárajú dostatočné predpoklady pre vytvorenie trvalých pracovných miest.

Nezamestnaní Rómovia, hlavne tí, ktorí sú nositeľmi nepožadovanej alebo žiadnej kvalifikácie na trhu práce, majú spravidla odmietavý postoj k vzdelávaniu. Často sa zmierili s poberaním sociálnych dávok a boja sa straty výhod, ktoré s nimi súvisia, napr. dotácie na stravu, školské potreby a motivačný príspevok pre deti v hmotnej núdzi a z nízkopríjmových rodín.

Kultúra

Rómovia žijúci vo Fil'akove majú rovnaké možnosti prístupu ku kultúre ako majoritné obyvateľstvo. Zúčastňujú sa predovšetkým tých kultúrnych aktivít, ktoré sú bez poplatku.

Medzi významné podujatia Rómov organizované vo Fiľakove patria vedomostná súťaž „Kto čo vie?“, Rómska Miss Fiľakovo a plesy.

Jedným z čiastkových riešení vedúcich k skvalitneniu kultúrneho života rómskej komunity by mala byť činnosť existujúcich občianskych združení. V súčasnosti pôsobia a vyvíjajú svoju činnosť v meste Fiľakovo tieto rómske občianske združenia : OZ Inforom a OZ INFORMATIKA, ale ich činnosť nie je zameraná na kultúry minority.

Rómovia sa zúčastňujú na činnosti iných občianskych združení ako napr. divadelný súbor Apropó, spevácky zbor pre detí Rakonca.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Asistenti učiteľa v MŠ a ZŠ - Komunitné centrá, skúsení komunitní pracovníci - OZ pôsobiace v oblasti (INFORMATIKA, Inforom) - Rómski asistenti detského lekára - záujem pracovať na svojej existencii - existencia veľkého a silného potenciálu rómskej kultúry (talentovaná mládež, kultúrne dedičstvo a tradície, podpora v rodinách) - existencia tradičných rómskych kultúrnych podujatí - mnohí Rómovia v meste majú jedinečný talent, ktorý je schopný uplatniť sa v dnešnej spoločnosti za predpokladu externej pomoci 	<ul style="list-style-type: none"> - Nízka vzdelanostná úroveň - Vysoké zastúpenie rómskych detí v špec.šk. - Nezáujem rodičov o zvyšovanie vzdelania svojich detí - Nedostatok rómskych NGO pôsobiacich v oblasti - Vysoká nezamestnanosť Rómov - Nepoznáme reálnu situáciu v oblasti zamestnanosti Rómov, resp. nezamestnanosti – nedostatočná databáza údajov - Riešenie problematiky nezamestnanosti Rómov prostredníctvom veľkých investorov je neúspešné. - Nízka mobilita za prácou - Neochota zvyšovať kvalifikáciu u vrstvy obyvateľstva, časť nezamestnaných sa zmierila s poberaním sociálnych dávok a nemá záujem pracovať ani sa vzdelávať, - Nízka úroveň pracovných návykov mladšej a strednej generácie u rómskej populácii - problém neplatenia úhrad spojených s užívaním bytov, - devastácia prostredia a majetku, - nízke príjmy nepostačujúce na krytie služieb spojených s bývaním, - hygienické nedostatky a z nich vyplývajúce hrozby, - Nedostatočné podchytenie talentovaných detí - ľahostajnosť o veci verejné – o život v meste - nesprávne vnímanie potrieb ktoré sú potrebné pre zabezpečenie plnohodnotného života svojich detí zo strany dospelšej populácie

	<ul style="list-style-type: none"> - nevnímanie povinností - spoliehanie sa na pomoc z vonku bez vlastného pričinenia - slabá prezentácia rómskej kultúry v médiách a vo verejnosti
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšovanie kvalifikácie - Vyšší stupeň vzdelania - Rozvoj alternatívneho vzdelávania, celoživotného vzdelávania - Tvorba vzdelávacích programov, obsahu a metód, foriem vzdelávania zodpovedajúcich potrebám životnej úrovne cieľovej skupiny - Prispôsobenie vzdelávania požiadavkám trhu práce - Dostupnosť prostriedkov ESF pre riešenie problematiky Rómov na trhu práce - Aktivizácia štátnej správy - úradu splnomocnenkyne vlády pre RK - grantový program - voľné kapacity školstva a iných inštitúcií vhodné na zmenu účelu využitia - bývanie, - podpora MVO zo strany samospráv a štátnych inštitúcií (rozvoj služieb podporovaného zamestnávania pre marginalizované skupiny obyvateľov), 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatok finančných zdrojov - Negramotnosť Rómov - Diskriminácia rómskeho etnika pri hľadaní práce, nezaujímajú súkromného sektora podieľať sa na riešení sociálnej inklúzie, - Málo pracovných ponúk pre Rómov vrátane rizikových skupín - mužov a ženy nad 40 rokov - postupný zánik pracovných príležitostí pre ľudí s nižším vzdelaním, - nezaujímajú zamestnávania rómskeho - obyvateľstva zo strany zamestnávateľov

6. Hospodárstvo

Mesto Filakovo patrí k mestám s dlhoročnou priemyselnou tradíciou. Prebiehajúce transformačné procesy, vonkajšie ekonomické vzťahy, organizačné a vlastnícke zmeny výrazne ovplyvnili vývoj priemyslu tak v okrese ako aj v meste. V meste sa rozvíjal ľahký a nábytkársky priemysel a poľnohospodárstvo. Dlhú tradíciu mala výroba smaltových výrobkov. Počas transformačného procesu sa jednotlivé podniky roztriešili, zlikvidovali a prepustili zamestnancov. Po veľkých firmách ako KOVOSMALT vznikli menšie, s podobnou štruktúrou výroby.

Rozhodujúcou ekonomickou základňou mesta Filakovo je priemysel. Aj v súčasnosti dominuje strojársky a nábytkársky priemysel, ktoré zastupujú predovšetkým firmy Cramer, Thorma, Festap, Ekoltech, Konas a ďalší malí podnikatelia.

V oblasti drevospracujúceho priemyslu je veľa malých podnikateľských subjektov, veľké firmy prakticky neexistujú.

Stavebníctvo reprezentujú firmy tiež malí podnikatelia, ktorí poskytujú len určitú časť stavebných prác.

Prehľad najväčších podnikov meste Fiľakovo s počtom zamestnancov a ich výrobným programom je v nasledujúcej tabuľke.

Názov firmy	Výrobný program	Počet zamestnancov k 23.08.2007
THORMA Výroba k.s.	výroba spotrebičov na pevné palivá, kuchynských spotrebičov	657
Festap, s.r.o.	výroba smaltovaných ocelových vaní a sprchovacích mís	211
Ekoltech, s.r.o.	výroba bytových doplnkov	860
Konas, s.r.o.	výroba nástrojov, jednonúčelových strojov na báze mechatroniky	50
Cramer, s.r.o.	spracovanie nehrdzavejúcich plechov, výroba drezov, doplnkov pre caravanning	480* I. *približný údaj

Throma Výroba, k.s.

THORMA Výroba, k.s. je spoločnosť, ktorá vznikla v roku 1998 a pokračuje v takmer storočnej tradícii bývalého výrobného podniku Kovosmalt Fiľakovo.

Rozhodujúcou výrobnou činnosťou je výroba kachlí, krbových kachlí a sporákov na pevné palivo, smaltovaných výrobkov, súčiastok pre automobilový priemysel a strojárnska výroba. Firma exportuje viac ako 75% svojej produkcie do zahraničia. Svoje produktové portfólio neustále a aktívne upravuje podľa požiadaviek trhu cez vlastný vývoj, design, konštrukciu a skúšobňu.

V roku 2002 začala v oblasti spracovania plechov s výrobou rôznych komponentov pre automobilový priemysel. V spolupráci s kooperačnými partnermi zabezpečuje príslušné nástroje na lisovanie a galvanickú povrchovú úpravu.

Festap, s.r.o.

Firma Festap s. r.o. bola založená v roku 1993. Jej zakladatelia vychádzali z prostredia mnohoročného výskumu technológií smaltovania. Kapacita výroby predurčila proexportnú orientáciu firmy a v súčasnosti tvorí export až 85% podiel z celkovej produkcie.

Firma FESTAP sa môže prezentovať vysokoefektívnym výrobným procesom, ktorý vyriešil všetky ekologické problémy procesu smaltovanej výroby. Dôkazom environmentálnej nezávislosti

výrobnej technológii je získanie medzinárodného certifikátu ISO 14001.

Rozšírený sortiment tvorí takmer sto druhov oceľových smaltovaných vaní, sprchovacích mís a masážnych vaní v rôznych modifikáciách.

Ekoltech, s.r.o.

Firma Ekoltech, s.r.o. začala v 90. rokoch hospodáriť na prenajatom majetku skrachovaného Novofinabu. Neskôr však odkúpila jeho zariadenia a masívne investovala do modernizácie.

Dnes vyrába nábytok predovšetkým pre obchodnú sieť IKEA.

Investície do technológií, ale aj do ekologizácie výroby tvorili len v roku 2005 137 miliónov Sk. Firma každým rokom zvyšuje zamestnanosť. Začiatkom roku 2005 dávala prácu asi 660 ľuďom, na začiatku roku 2006 už zamestnávala o 120 ľudí viac.

Koncom roku 2006 mala 812 zamestnancov a tým spoločnosť bola najväčším zamestnávateľom vo Fiľakove a okolí.

Konas, s.r.o.

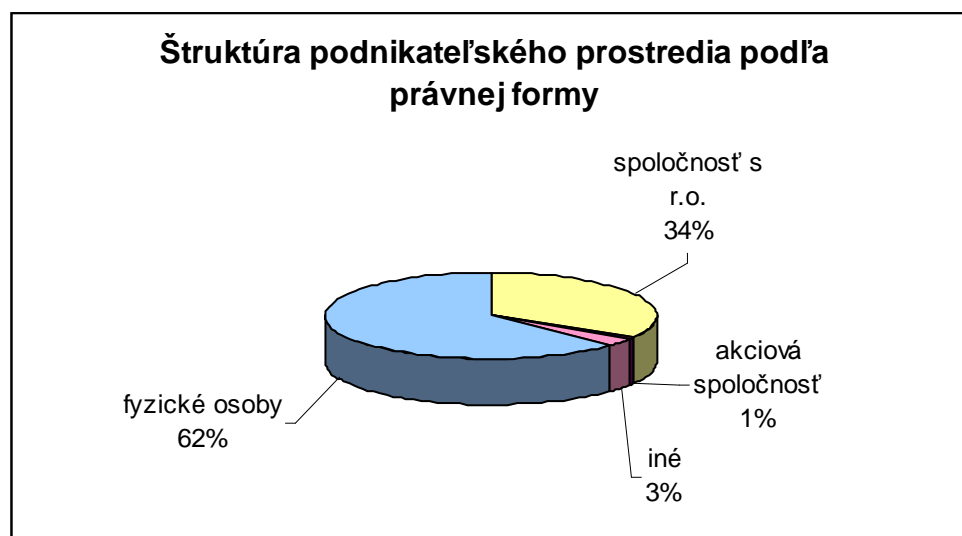
Firma Konas, s.r.o. bola založená v roku 1992. Jej hlavným výrobom je hlbokoľážných nástrojov, opracovanie kovov a výroba jednocelových zariadení a kovových konštrukcií. V súčasnosti firma zamestnáva 50 zamestnancov.

CRAMER,s.r.o.

Firma CRAMER je výrobcou varičov pre obytné vozy a zásobuje tento priemysel na celom svete. Mimo kuchynskej výbavy vyrába elektrické a elektronické kontrolné a ovládacie panely a odsávače pre obývacie vozy, grily a kovové súčiastky.

Firma v roku 2006 zamestnávala cca. 400 zamestnancov. Pôvodne nemecká spoločnosť, premiestnila svoju výrobu približne pred 10 rokmi na Slovensko. V roku 1995 sa CRAMER stal súčasťou ELECTROLUXU. Od 1.mája 2002 Cramer je súčasťou koncernu Dometic.

Celkový ekonomický potenciál mesta Fiľakovo tvoria fyzické ako aj právnické osoby – podnikateľské subjekty. Najväčší podiel ekonomických subjektov tvoria fyzické osoby. Podstatnú časť fyzických osôb predstavujú drobní živnostníci a remeselníci, ktorí pracujú sami bez zamestnancov, alebo počet ich zamestnancov je do 10. Na druhej strane najväčšími zamestnávateľmi sú právnické osoby – obchodné spoločnosti (akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným).

Ekonomická aktivita

Počet fyzických osôb v meste Filákovu predstavoval k 31.07.2007 222 osôb.

Z celkového počtu 5889 práceschopných obyvateľov v meste je registrovaný ako súkromný podnikateľ každý 26-ty práceschopný občan. Miera podnikateľskej aktivity prepočítaná na ekonomicky aktívne obyvateľstvo predstavuje v meste 3,7%, celoslovenský priemer je 13%.

Podporou malého a stredného podnikania v meste Filákovu sa zaoberá nezisková organizácia Tectum, ktorá je prevádzkovateľom podnikateľského inkubátora. Technologický inkubátor Filákovu – podporený Grantovou schémou Rozvoj a podpora podnikateľských sídiel a infraštruktúry, inovačných aktivít a ľudských zdrojov v prihraničných oblastiach Phare CBC SR – HU 2003, bol uvedený do prevádzky v roku 2006. Projekt je zrkadlovým projektom maďarského projektu „Inkubátor v meste Bátonyterenye“.

V meste sa nenachádza priemyselný park, ktorý by bol pripravený na vstup zahraničných investorov. Existujú tzv. „hnedé polia“ v areáli bývalého podniku Kovosmalt s kompletnou infraštruktúrou, voľnými objektmi a plochami, ktoré sú bez environmentálnych záťaží, avšak s viacerými súkromnými vlastníkmi.

V meste Filákovu bolo v roku 2007 zaregistrovaných 353 subjektov. Z uvedeného počtu subjektov bolo 37,11%, t.j. 131 právnických osôb a 62,89%, t.j. 222 súkromne podnikajúcich fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako živnostenského oprávnenia (slobodné povolania, samostatne hospodáriaci roľníci).

Poľnohospodárstvo

Územie Filákova je intenzívne poľnohospodársky využívané. Podiel poľnohospodárskej pôdy k celkovej ploche územia predstavuje 68,8%, prevládajúcim druhom pozemku je orná pôda, ktorá zaberá 676 ha. Z ostatných druhov pozemkov majú najvyššie zastúpenie trvalé trávne porasty. Kvalita pôd je vyjadrená percentom jej zornenia (pomer ornej pôdy k poľnohospodárskej), ktoré v katastri mesta dosahuje 60,8 %.

Celková výmera v m2	Orná pôda	Chmelnice	Vinice	Záhrady	Ovocné sady	Trvalé trávne porasty	Výmera v m2 pre poľnohospodársku pôdu
16176912	6762581	0	546117	742738	195885	2878650	11125971

Prevažnú časť poľnohospodárskej výroby v riešenom území zabezpečujú dve poľnohospodárske organizácie – AGRO Rátka s.r.o. a FILAGRO, s.r.o., ktoré výrazne napomáhajú udržiavať stav krajiny tvorby, venujú sa chovu hovädzieho dobytku a ošípaných.

Trhové služby, maloobchod

Škála poskytovaných trhových služieb v meste je široká. V meste sa nachádzajú obchody s potravinami, pohostinské zariadenia a veľa herní s hracími automatmi. Sieť maloobchodných predajní je rozvinutá.

V rámci komerčného bankového sektora pôsobia vo Filákove pobočky nasledovných bánk: OTP Banka Slovensko, Slovenská sporiteľňa a Všeobecná úverová banka.

Ďalej tu pôsobia pobočky a nižšie organizačné jednotky stavebných sporiteľní:

Prvá Stavebná sporiteľňa a.s., Wüstenrot Stavebná sporiteľňa, a.s., a poisťovne:

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vyše 100-ročná tradícia priemyslu (KOVOSMALT), - pripravenosť kvalifikovanej pracovnej sily - v meste pôsobí združená stredná škola so zameraním na elektrotechniku, nábytkárstvo - výhodná geografická poloha mesta v blízkosti hraníc MR, - mestom prechádza hlavný železničný ťah Bratislava- Zvolen - Rožňava- Košice, - blízkosť letísk Boľkovce a Sliač, Budapešť - prítomnosť pobočiek najdôležitejších finančných inštitúcií pôsobiacich na Slovensku, - pripravenosť hnedého parku Kovosmaltu s kompletnou infraštruktúrou, voľnými objektmi a plochami, ktoré sú bez environmentálnych záťaží, - možnosť vybudovania priemyselného parku - inkubátor pre začínajúcich podnikateľov a živnostníkov - relatívne lacná pracovná sila - prítomnosť zahraničných investorov - Možnosť naviazania na jestvujúcu odvetvovú štruktúru priemyslu v regióne, (rozvoj kooperačnej výroby) - objekty a plochy vo vlastníctve mesta 	<ul style="list-style-type: none"> - chýba infosystém na komunikáciu samospráva - podnikatelia - občania - nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov, - nedostatočná propagácia mesta a aktivít v ňom z hľadiska získavania nových investorov, - nevyriešenie vlastníckych vzťahov v areáli Kovosmaltu, - malá prispôsobivosť odborného vzdelávania požiadavkám trhu, - neefektívny systém verejných financií - nerovnosť príležitostí v podnikanie v obchode (invázia Číňanov) - nevhodné podnikateľské prostredie v oblasti služieb (slabá kúpychopnosť obyvateľstva) - poľnohospodárstvo sa len ťažko preorientováva na nové formy hospodárenia adekvátne regiónu - komplikované vlastnícke vzťahy - Nedostatok vstupného a rozvojového kapitálu pre stabilizáciu a rozvoj firiem - Nedostatočné podporné mechanizmy pre rozvoj malého a stredného podnikania
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - podpora budovania priemyselných parkov zo strany štátu, - možnosť prebudovania areálu Kovosmaltu na „hnedý park“ - dostatočné výrobné kapacity v strojárskom priemysle - možnosť modernizácie výrobných kapacít v strojárskom priemysle - rozvoj infraštruktúry, - rozvoj informačných technológií - lepší prístup k informáciám, - zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k financiám, - vstup zahraničných strategických investorov, - zriadenie neformálneho klubu podnikateľov mesta za účelom zlepšenia vzájomnej spolupráce, 	<ul style="list-style-type: none"> - rast konkurencie na otvorených trhoch EU, - malá možnosť výberu dodávateľov energií, tepla, plynu, likvidácie odpadu a iných služieb spojených s priemyselnou činnosťou, - presun zahraničných investorov na východ od Slovenska, - odliv kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia, resp. do väčších miest SR, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU

- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU	
--	--

7. Životné prostredie

Z geomorfologického členenia leží Filákov v Matransko - slanskej oblasti v celku Cerová vrchovina v krajnom podcelku - Filakovská brázda. Brázdu tvorí niva riečky Beliny a príľahlá sprašová pahorkatina. Má ráz kotlinovej malolesnej krajiny.

Kataster má nepravidelný hviezdovitý tvar s rozlohou 1617,69ha.

V okolí sa rozprestierajú poľnohospodárske pozemky, ktoré na niektorých častiach prechádzajú do lesných komplexov.

Ochrana prírody a krajiny

Filákov leží pod sopečnou Cerovou vrchovinou. Časť extravilánu mesta patrí do CHKO Cerová vrchovina.

CHKO Cerová vrchovina

Územie chránenej krajinej oblasti zahrňuje v rámci Matransko-slanskej oblasti prevažnú časť oddielu Hajnáčska vrchovina, juhovýchodný výbežok oddielu Filakovská brázda a centrálnu časť oddielu Petrovská vrchovina.

V reliéfe nápadne vystupujú vypreparované bazaltové výplne sopečných komínov a struskových kužeľov (Šomoška, Šurice, Hajnáčka, Ragáč). Najvyššie vrchy tvoria čadičové a andezitové trosky. Na odlesnených svahoch sa silne prejavuje erózia pôdy.

Najrozšírenejším lesným spoločenstvom na území chránenej krajinej oblasti sú bukové dúbavy. Najväčšie zastúpenie tu má dub zimný spolu s dubom letným a cerom. Pôvodný je aj buk lesný, ktorý sa v súčasnosti uplatňuje s hrabom. Najsuchšie a najteplejšie lokality zaberá borovica lesná.

Z floristického hľadiska môžeme územie charakterizovať ako výrazne xerofytne. Na podloží vulkanických hornín sa sformovali lesné a nelesné skalné spoločenstvá.

Z chránených rastlín sa vyskytuje najmä poniklec lúčny čiernastý, kukučka vencová, kosatec nízky, mechúrnik stromovitý, zlatofúz južný a viaceré druhy kavyľov.

V zmysle zoogeografického členenia patrí územie do panónskeho pásma stepí. Z viacerých vzácnych skupín bezstavovcov, vyskytujúcich sa v území, bolo dosiaľ zistených najmä mnoho ohrozených druhov chrobákov a motýľov. Zo stavovcov sa tu vyskytujú napríklad

skokan rapotavý, jašterica zelená, hadiar krátkoprstý, včelárik zlatý, výrik lesný. Podzemné pseudokrasové priestory využívajú viaceré druhy netopierov.

Zeleň v meste

V dôsledku spolupráce civilného sektora a verejnej správy sa množstvo zelene postupne zvyšovalo v posledných rokoch a zvýšila sa aj kvalita starostlivosti o nich. Závažným problémom v tejto oblasti je vandalizmus a nezodpovedné správanie niektorých obyvateľov mesta voči novým výsadbám. Nespevnené zelené plochy v meste: mestský park, nezastavané plochy pri Biskupickej ceste, zatrávnené ihriská na Farskej lúke, na Mládežníckej ulici.

Nakoľko na Hlavnej ulici je problematické vytvorenie nespevnenej zelenej plochy, zeleň sa vysadila do drevených dební.

V záujme zvyšovania zelenej plochy v meste je potrebné motivovať obyvateľov, zodpovedných vedúcich firiem. Motivačným činiteľom môže byť súťaž o najkrajší balkón, predzáhradku a pod. Výsadby nových drevín realizovať podľa potreby, predovšetkým po výrube starých.

Starostlivosť o zeleň v meste má v kompetencii mestská organizácia Verejnoprospešné služby. V záhradníctve organizácie sa pestujú jednorôčné kvety, ktoré sa vysádzajú na verejných priestoroch dvakrát do roka. VPS zamestnáva na pestovanie 2 odborníkov – záhradníkov. Samotnú starostlivosť o zeleň v meste (výsadba, polievanie, rezanie vysadených kvetov) vykonávajú vo väčšine prípadov nezamestnaní bez odborného vzdelania v rámci aktivačných prác.

Odpadové hospodárstvo

TKO

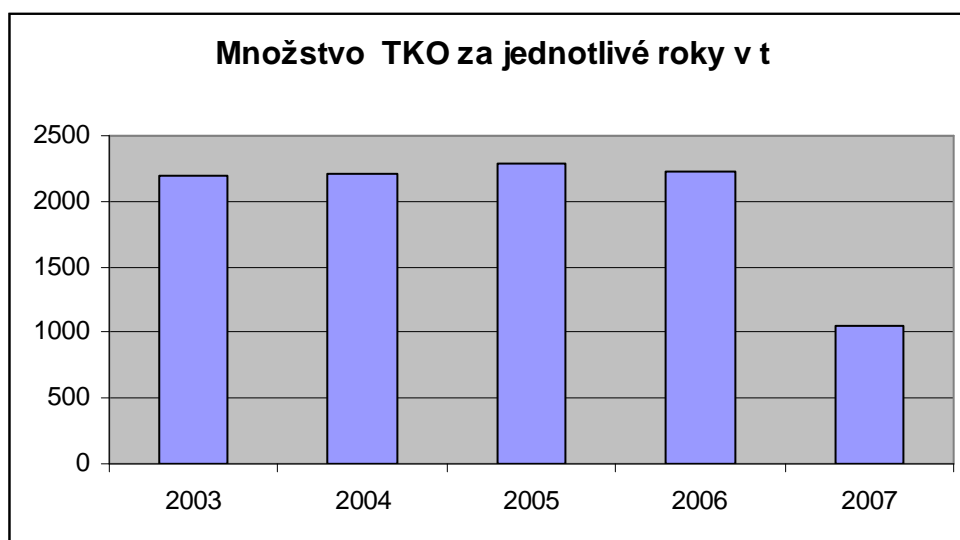
Oprávnenou osobou na vykonávanie služieb spojených so zberom, prepravou KO na území mesta je Verejnoprospešná spoločnosť mesta Filákov. Odpad je prepravovaný na skládku Čurgov v katastrálnom území mesta Lučenec.

Zavedením separovaného zberu v polovici roka 2006 sa zvýšenie množstva TKO zastalo a polročný údaj za rok 2007 naznačuje, že zníženie bude pokračovať ďalej.

Množstvo nazbieraného komunálneho odpadu za jednotlivé roky

rok	množstvo v t
2003	2188
2004	2204
2005	2281
2006	2225
2007*	1054

*údaje za rok 2007 sú iba za prvý polrok 2007

System separácie komunálnych odpadov

Z dôvodu zníženia množstva komunálneho odpadu a zníženia nákladov na jeho zneškodnenie bol v roku 2006 zavedený systém separácie komunálnych odpadov.

Separácia sa uskutočňuje na nasledovné zložky: papier a lepenka, sklo, plasty a PET fľaše, viacvrstvový kombinovaný materiál a opotrebované pneumatiky.

Zber separovaného odpadu je kombinovaný:

-donáškový v kontajneroch: pre rodinné domy, školy a väčšie organizácie – zber odpadu na 17-tich stanovištiach verejného priestranstva

-lokálny vo farebných PE vreciach: pre rodinné domy

Vykonávateľom zberu a správcom zberného dvora je mestský podnik VPS.

Odvoz separovaného odpadu je zabezpečený oprávnenou organizáciou min. 1x mesačne podľa stanoveného harmonogramu zvozu.

Zber viacvrstvových kombinovaných materiálov je sústredený v areáloch a priestoroch školských zariadení v uzatvoriteľných zberných nádobách resp. v tzv. „big bagoch“.

Zber opotrebovaných pneumatík sa uskutočňuje na zbernom dvore v správe vykonávateľa zberu a prepravy odpadu. Ide o zberný dvor, ktorý je vybudovaný pri Šávoľskej ceste.

Takto separovaný odpad sa zberným vozidlom odnáša na zberný dvor, kde sa uskutočňuje sekundárne triedenie jednotlivých druhov odpadov a ich čiastočná úprava lisovaním resp. drvením.

Zber a odvoz opotrebovaných pneumatík sa realizuje dvakrát do roka, nazbieraný odpad zneškodňuje externá firma.

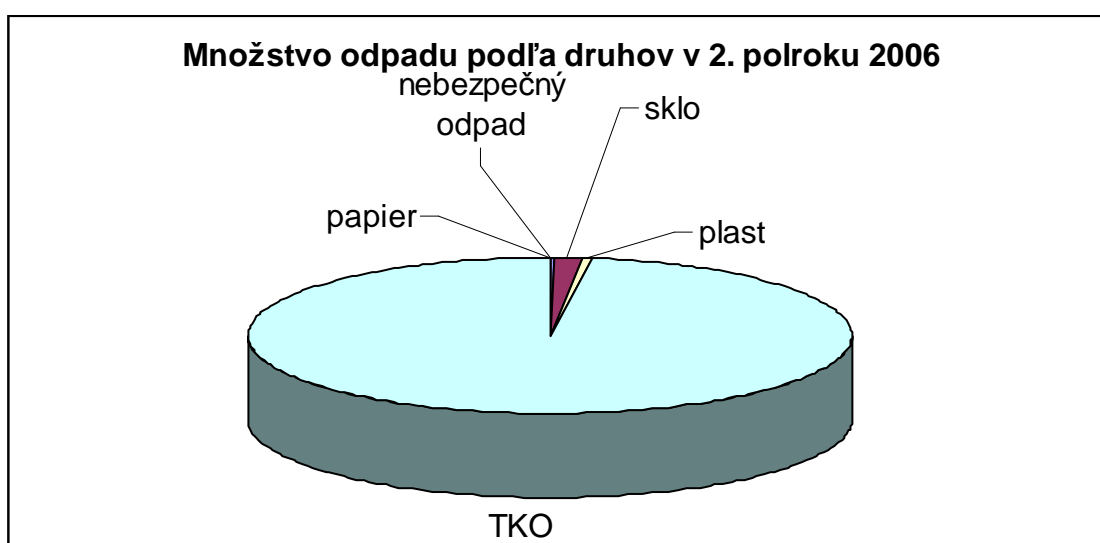
Zhodnocovanie resp. zneškodňovanie komunálneho odpadu

Druh odpadu	Názov firmy/prevádzka	Miesto prevádzky
bioodpad	Mestská kompostáreň	Fíľakovo
TKO	Skládka Čurgov	Čurgov
elektroodpad	Metal Servis recykling, s.r.o.	Banská Bystrica
nebezpečný odpad	Detox, s.r.o.	Rimavská Sobota
plasty	Sledge Slovakia, s.r.o.	Kolárovo
sklo	Vetropack Nemšová, s.r.o.	Nemšová
papier	Zberné suroviny*	Fíľakovo

* neexistuje zmluva

Množstvo odpadu zo separovaného zberu za rok 2006

Kategória	Množstvo v t
Papier	4,25
Sklo	16,11
Plast	5,99
nebezpečný odpad	
- batérie	0,24
- pesticídy	0,02
- žiarivky	0,03
- kyseliny	0,01
- oleje	0,03
- farby	0,43

V extravilánoch mesta existujú ilegálne/divoké skládky ešte z pred 20-tich rokov. Nakoľko zakladateľ skládky nie je známy, majiteľ pozemku je povinný zabezpečiť odvoz odpadu na skládku. V posledných rokoch nevznikli nové divoké skládky, avšak je potrebné zabezpečiť lepšiu kontrolu spoluprácou polície a oddelenia životného prostredia.

Kompostovanie – na základe zákona o odpadoch č. 409/2006 Z. z., podľa ktorého sa odpad zo zelene nesmie zneškodňovať spaľovaním ani ukladaním na skládku, bola vybudovaná mestská centrálna kompostáreň na zhodnocovanie odpadu zo zelene. Momentálne kompostáreň slúži iba ako zberný dvor zeleného odpadu, spracovanie sa neuskutočňuje.

Elimináciu vytvárania čiernych skládok možno podporiť zabezpečením celoplošného jarného a jesenného kampane čistenia mesta.

V oblasti odpadového hospodárstva v budúcnosti je potrebné zvýšiť počet obyvateľov, ktorí zodpovedne nakladajú s odpadmi, zvýšiť počet domácností, ktoré svoj bioodpad kompostujú, znižovať spaľovanie odpadu zo zelene na záhradách a znižovať množstvo nelegálnych skládok odpadu. V oblasti osvetly, propagácie a realizácie výchovných programov je možné využiť spoluprácu s existujúcimi občianskymi združeniami zameranými na tvorbu a ochranu životného prostredia.

Ochrana vody a ochrana pred povodňami

Hydrologicky leží Filákov v povodí Ipľa, ktorý odvádza vody prostredníctvom Váhu, prietoku Dunaja do Čierneho mora. Priemerná výška hladiny potoka Belina bol v roku 2005 188,94mm.

Katastrálne územie mesta je bohaté na podzemné vody. V katastri sa nachádza viac zdrojov podzemnej vody, avšak žiaden z nich nevyhovuje ako zdroj vody pre verejné zásobovanie pitnou vodou.

Intravilán mesta nie je chránený pred povodňami, ktoré spôsobujú prietoky veľkých vôd Beliny, napriek realizovanej úprave toku. 27-29. júna 2006 bol vyhlásený 3. stupeň povodňovej aktivity, keď rozvodnený tok Beliny zaplavil časť mesta. Pri povodni vznikla škoda na súkromnom majetku cca. 1,5mil. Sk a poškodených bolo 79 rodinných domov a 72 bytových jednotiek.

Schválený ÚPN mesta Filákov zohľadnil vodohospodárske zámery ochrany pred povodňami realizáciou suchých nádrží – poldrov na Beline a Čamovskom potoku.

Ovzdušie

Súčasný trend v znečisťovaní ovzdušia je stagnujúci a je spôsobený útlmom výroby a plynoifikáciou. V budúcnosti môžu v tomto smere zohrať úlohu ekonomické výhody využívanie obnoviteľných zdrojov energie, ktoré môžu viesť k ďalšiemu poklesu počtu zdrojov znečistenia. Naopak, zvyšovanie počtu motorových vozidiel môže pôsobiť na trend znečisťovania ovzdušia opačným smerom.

Zdrojom znečistenia ovzdušia, ktorý sa výrazne podieľa na znečisťovaní mesta, sú predovšetkým priemyselné prevádzky v intraviláne, ako aj cesty s intenzívnou dopravou.

Koncentrácia kovov v poletavom vzduchu nebola sledovaná v meste Filákov žiadnou organizáciou.

Okrem znečisťujúcich látok sa ovzduším šíri aj špecifický biologický produkt - peľ kvitnúcich rastlín, ktorý je rizikovou látkou pre stále narastajúcu skupinu obyvateľov postihnutých alergiou na peľ. Zdrojom alergénneho peľu sú aj hospodársky významné rastliny (drevisy, trávy a i.) aj ruderálne (burinné) druhy.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dostatočné množstvo zelene, - celoplošnosť triedeného zberu, - existencia občianskych združení zameraných na ochranu a tvorbu ŽP, - existencia zberného dvora vo vlastníctve mesta, - existencia mestskej kompostárne, - priemyselná výroba v meste výrazne nezaťažuje životné prostredie - CHKO Cerová vrchovina na území mesta - nízky podiel urbanizmu k celkovej ploche mesta - najmladšie sopečné pohoria Slovenska	<ul style="list-style-type: none"> - nedobudované verejné parky a plochy rekreačnej zelene - vandalizmom zničené vysadené zelene - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy - nedostatočné environmentálne povedomie občanov (divoké skládky) - znečistené okolie cesty I/57 - nedostatočné spracovanie separovaného odpadu, odpadu zo zelene
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - dôsledné plnenie kvalitatívnych stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - dostatok nespevnených plôch, ktoré sú	<ul style="list-style-type: none"> - „obchádzanie“ procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA), - apatia väčšiny verejnosti k otázkam ŽP,

<p>využitelné na dotvorenie mestskej a verejne prístupnej zelene,</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie konkurenčného prostredia v oblasti údržby mestskej zelene, - zlepšenie poradenstva, propagácie a výchovy v oblasti životného prostredia v celom spektre života mesta, - realizácia 2. etapy projektu kompostárne, - presadzovanie iniciatív na minimalizáciu tvorby odpadov a ich zhodnocovanie - zvýhodnenie separovaného zberu primeraným ekonomickým nástrojom - vypracovanie a realizovanie systému ochrany pred povodňami 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné zabezpečenie zachovania a obnovy zelene pri nových investíciách - úmyselné ničenie vysadenej zelene nedisciplinovaným obyvateľstvom - nadmerný výrub drevnej vegetácie v blízkosti mesta môže v prípade intenzívnej dažďovej prehánky spôsobiť rozvodnenie sa potoku a zaplavenie mestských častí - pomalé zavádzanie separovaného zberu
--	--

8. Cestovný ruch

Bohatý historický, prírodný a kultúrny potenciál mesta nie je alebo je iba čiastočne využívaný. Rozvoj turizmu sa javí ako riešenie vyrovnanie nepriaznivej stagnácie poľnohospodárskej výroby. Dosiachnutie tohto cieľu však predpokladá predovšetkým vypracovanie komplexného programu rozvoja cestovného ruchu, zriadenie turistického informačného centra, ktoré by malo pôsobnosť nielen na území mesta, ale v rámci celého regiónu. Mesto plánuje zriadenie takejto inštitúcie za pomoci využitia prostriedkov EÚ, tiež sa pripravuje program rozvoja CR.

Primárna ponuka cestovného ruchu zahrňuje činitele, ktoré z hľadiska svojej podstaty nemajú priamy vzťah k cestovnému ruchu, ale svojim charakterom a prítlačivosťou dodávajú CR charakteristickú podobu. Skupinu tvoria nasledujúce problematiky:

- prírodné danosti územia (geografická poloha, klíma, krajina, topografia)
- kultúrno – historické danosti mesta (stavby, kultúra, jazyk, mentalita, jazyk, pohostinnosť)
- organizované podujatia

Podrobnou analýzou niektorých z uvedených prvkov sa zaoberajú ostatné kapitoly tohto dokumentu, preto sa v tejto časti zameriame skôr na ich funkciu v oblasti CR.

Prírodné danosti

Mesto Fiľakovo leží na 48st 16min severnej zemepisnej šírky a 19st 50min východnej zemepisnej dĺžky. Stred mesta má nadmorskú výšku 193m, výškové rozpätie v chotári je 185 - 350 metrov. Z geomorfologického členenia Fiľakovo leží v Matransko-slanskej oblasti v celku Cerová vrchovina v krajnom podcelku - Fiľakovská brázda. Brázdu tvorí niva riečky Beliny a príľahlá sprašová pahorkatina a má ráz kotlinovej malolesnej krajiny.

Okolie prevažne kotlinový charakter a patrí do teplej klimatickej oblasti, je relatívne vyrovnaná. Ročná priemerná teplota je 7-8 Co. Ročný úhrn zrážok je 600-850 mm. Okolité vyššie vrchy pôsobia bezvetrosť územia, preto je rýchlosť vetra priemerná, zvyčajne severozápadného smeru.

Cez mesto tečie potok Belina (pramení SZ od kóty Karancs 725m) s dĺžkou povodia 21 km. Jeho prítokom je Čamovský potok. Belina sa pri Prši vlieva do Suhej. Vo Fiľakove je niekoľko minerálnych prameňov, zemitých kyseliek zvaných šťavice.

Pramene Stará Štavica a Ádam: sú to obyčajné kyselky (uhličité vody) obsah minerálnych látok je menší ako 1 g/l, obsah CO₂ je vyšší ako 1 g/l. „Štavica“ sa vo Fiľakove používa pre miestne účely. Pramene zemitej kyselky vo Fiľakove obsahujú viac ako 1 g/l rozpustených pevných látok s prevahou iónov CA₂⁺, Mg₂⁺, HCO₃. Chemické zloženie štavice pri továrni bolo – pevné súčiastky 1152 mg/l, spotreba kyslíka 20,20 kcm m/10 HCl, tvrdosť /podľa nemeckej stupnice/ 42,0. Vrty situované do povrchových zón (v roku 1964) po prevrtaní ílovitých sedimentov dosahovali v oblasti Fiľakova 1,4-2,5 l/s, miestami až 41 l/1.

Fiľakovo sa nachádza v srdci geologicky a krajinársky pozoruhodnej Cerovej vrchoviny s početnými vulkanickými bralnými útvarmi. Zaujímavá krajina, z ktorej čas ešte nestačil zmazať poslednú vulkanickú činnosť na Slovensku ponúka pekné turistické vychádzky.

Rovinatý až vrchovitý povrch tvoria prevažne stredotret'ohorné pieskovce a ílovce, z ktorých vystupujú na juhovýchode mlado tret'ohorné bazalty. Územie mesta budujú spodnomiocénne sedimenty dosahujúce mocnosť až 80 - 130 metrov. Západne od mesta sa v smere SZ - JV tiahne súvislý hrebeň tvorený produktmi finálneho vulkanizmu (čadiče a bazanity).

Z nerastných surovín sa pri Fiľakove vyskytujú: lejárské piesky, troskové lávy, andezit, čadič, tehliarska hlina a hnedé uhlie.

Geologický vývoj Fiľakova a okolia bol veľmi zložitý, prebiehal vo viacerých etapách a niekoľkokrát sa na našom území vystriedali obdobia morskej i sladkovodnej sedimentácie s obdobiami horotvornými, sopečnými a obdobiami suchej zeme.

Kultúrno – historický potenciál

Kultúrno – historický potenciál mesta tvoria na jednej strane kultúrne pamiatky na území mesta, a na druhej strane funkčné kultúrne zariadenia.

Medzi kultúrne pamiatky v meste patrí

- Fiľakovský hrad, ktorý od roku 1682 stojí v ruinách;
- Kostol s františkánskym kláštorom
- Heroldov kaštieľ, v ktorom je dnes Gymnázium;
- Cebrianova kúria;
- Koháryho kúria

Kultúrne zariadenia v meste sú

- Mestské kultúrne stredisko
  - Mestské múzeum
  - Mestská knižnica

- Dom kultúry

Podrobné opisy inštitúcií sa nachádzajú v príslušných kapitolách.

Organizované podujatia

Hlavné kultúrne podujatia v meste sú organizované najmä pomocou CVČ, OZ Koháry, OZ Zsákszínház, MsKS, OZ Oppidum Fileck a DK Klub s miestom konania areálu hradu, MsKS, Magyar Ház či DK. Samotné podujatia sú: Veľkonočný program na hrade, VIII. Fiľakovské historické hradné hry, premiéra divadelného súboru, XII. Medzinárodný novohradský folklórny festival, III. mládežnícky tábor pre záchranu kult. dedičstva, XVII. Palócke dni, Eszterlánc-celoštátny festival maď. detských folklórnych súborov, Séria prednášok s názvom "Dejiny Fiľakova v 17. A 18.storočí vo svetle najnovších výskumov, Rómske "Kto čo vie?", Silvestrovský diskoples.

Podujatia sú podrobne opísané v príslušnej kapitole kultúry.

Turistické atrakcie

Náučný chodník Fiľakovského hradu

Od r. 1999 poskytuje návštevníkom základné informácie o geologických, kultúrno – historických a prírodných hodnotách hradu pomocou 5 informačných tabúl.

Náučný chodník Mestského parku

Od r. 2001 sa nachádzal v miestnom anglickom parku, ktorý bol súčasťou Kaštieľa Berchtold. Pozostával z 5 informačných tabúl, oboznamoval návštevníkov s faunou a flórou parku, stal sa obeťou vandalizmu.

Chodník Márie Széchy

Kompletná trasa je v súčasnosti neprístupná.

Silný potenciál v turizme tvoria aj **zaujímavosti v okolí**. Projekt nazvaný ako Novohradské hrady (v rámci „Integrovaného projektu exkluzívnych produktov CR Euroregiónu Neogradensis“) spája sprístupnené hrady v okolí: Fiľakovo, Šomoška, Modrá Kameň, Divín, na území MR Hollóko, Nógrád, Drégely, Salgó.

Turistické atrakcie v okolí

Šomoška – chránený areál. Náučný chodník (od r. 1990) pozostáva z 2 častí, chodník vedúci ku hradu a chodník predstavujúci niekdajšiu skalnú stenu.

Čakanovský profil predstavuje výnimočnú ukážku suchozemských usadenín.

Belinské skaly

Kultúrno – historické atrakcie okolia

Belina V obci sa nachádza kostol Nanebovstúpenia pána, postavený v roku 1896 a rozšírený v roku 1928.

Biskupice V obci sa nachádza barokový kostol kráľa sv. Štefana, postavený v roku 1728, rozšírený v roku 1818. Medzi ďalšie zaujímavosti obce patrí mramorová krstiteľnička s lupienkovou kúpou z 1.pol. 18.storočia, kaplnka Zvestovania Panny Márie.

Čakanovce Medzi hlavné dominanty obce patrí barokový kostol z 2.pol. 18.storočia, klasicistická kaplnka zo začiatku 19.storočia.

Čamovce Medzi významné pamiatky obce patrí klasicistický kaštieľ z 1.polovice 19.storočia a kostol sv. Anjelov strážcov z roku 1846, prestavaný v roku 1910.

Radzovce Medzi pozoruhodnosti obce môžeme zaradiť secesnú kúriu, postavenú v roku 1894 a kostol z roku 1913.

Ratka Názov obce sa datuje od čias tureckých nájzdov, keď tureckého hodnostára pochovali podľa tureckej mytológie do piateho neba „Ratka“.

Šiatorská Bukovinka

Z hľadiska historického je prírodným múzeom ťažobného priemyslu v regióne. V k.ú. obce Šomoška sa nachádza Národná prírodná rezervácia a NKP hrad Šomoška.

Šíd V obci nachádza kostol Panny Márie, postavený v rokoch 1896-1897 v historizujúcom slohu.

Šurice V obci sa nachádza NKP kostol sv. Michala, postavený v roku 1868 a socha Immaculáty. V obci sa nachádza Soví hrad /hradisko z neolitu/, na jeho vrchole sú badateľné stopy po osídlení. V k.ú.obce sa nachádza aj NPP Pohanský hrad. Známy je Šurický poklad uložený v Novohradskom múzeu.

Sekundárna ponuka cestovného ruchu vytvára podmienky na využívanie primárnej ponuky a prispôsobuje sa jej. Zahŕňa všetky služby, ktoré musia byť k dispozícii na použitie v CR. Kvalita sekundárnej ponuky sa odráža v kvalite a úrovni poskytovaných služieb účastníkom CR.

Sekundárny potenciál tvorí všeobecná infraštruktúra (v rámci nej dopravná infraštruktúra), ktorú využívajú obyvatelia regiónu i účastníci cestovného ruchu a infraštruktúra cestovného ruchu (v rámci nej užšie špecifikovaná supraštruktúra cestovného ruchu), ktorú využívajú prevažne účastníci cestovného ruchu.

Supraštruktúra cestovného ruchu (ubytovacie a stravovacie zariadenia)

Ubytovacie zariadenia

Bebek Penzión	7 izieb	16 lôžok
Pepita Penzión	6 izieb	15 lôžok
Hotel Palma	súčasne neprevádzkuje	
Stredné odborné učilište	internátne ubytovanie	100 lôžok

Okolie

Čamovce	Poľovnícky dom
Radzovce	Rekreačné stredisko Obručná

Stravovacie zariadenia

Pepita penzión	50 osôb
Reštaurácia Fontána	50 osôb
Public (rýchle občerstvenie)	20 osôb
Reštaurácia ANNA Villa	50 osôb
Reštaurácia Nostalgia	40 osôb
Reštaurácia Victory	50 osôb
ANGELO Pizzeria	50 osôb
Dolce Vita Pizzeria	60 osôb

Dopravná infraštruktúra

Mesto Filákov a Mikroregión Obručná vyplývajú z jeho prírodných daností, leží pri medzinárodnej komunikácii I/71 Lučenec – Salgótarján. Sieť dopravných komunikácií je na viacerých miestach v zlom stave, z pohľadu ďalšieho rozvoja je však nevyhnutnou záležitosťou vybudovanie obchvatov popri viacerých mestách (Filákov, Radovce, Biskupovce).

Železničná doprava je zabezpečená traťou č.164, ktorý spája mesto, mikroregión a MR. Plánuje sa elektrifikácia trate.

Hlavná trasa autobusovej dopravy je Rimavská Sobota – Lučenec – Banská Štiavnica, ktorá je vzdialená od mikroregiónu 14 km. Miestnou autobusovou dopravou je ľahko dostupná. Cez mikroregión premáva medzinárodný spoj Lučenec – Eger.

Z pohľadu leteckej dopravy sú významné Boľkovce pri Lučenci, v prípade vhodných infraštruktúrnych investícií sa tu vytvára silný potenciál prevádzkovania letiska pre rôzne druhy lietadiel. Významné medzinárodné letiská sa nachádzajú v Budapešti (120 km) a v Košiciach (160 km). Najbližšie je letisko Sliač.

V okolí nie sú dopravné možnosti a prostriedky vytvorené špeciálne pre turistov. Z prírodných daností územia je však evidentná potreba vybudovania cyklistickej trasy.

Všeobecná infraštruktúra

Vo Filákovke pôsobí niekoľko neziskových organizácií, v najväčšej miere v oblasti kultúry. Niektoré organizácie sú oporou rozvoja turizmu, ako napríklad Občianske združenie Génus a ňou prevádzkovaný TeleDom a informačné centrum, ktorý je vybavený širokopásmovým internetom.

Viacero organizácií má územnú až celoštátnu pôsobnosť, poľovnícke združenie dosiahlo vynikajúce výsledky v oblasti poľovníckeho turizmu.

Cieľom občianskeho združenia Oppidum Fileck je zachovanie kultúrneho a prírodného dedičstva s regionálnym významom. OZ zrealizovalo od svojho založenia v roku 2002 okrem kultúrnych podujatí, ako výstavy obrazov, fotografií a pohľadníc, fórum na rozvoj mesta, seminár z dejín hospodárstva a už tradičný deň skrášľovania mesta.

Medzi najvýznamnejšie aktivity OZ patria Tábor na skrášľovanie hradu a Tábor ochrancov kultúrnych pamiatok. Cieľom medzinárodného tábora na skrášľovanie hradu je výchova mládeže k ochrane kultúrneho dedičstva, účasťou na prácach v hradnom areáli a na poznávacích výletoch.

Účastníci tábora ochrancov kultúrnych pamiatok – ktorými sú študenti Filozofickej fakulty Univerzity L. Eotvosa v Budapešti - sa zaoberajú zmapovaním kultúrnych pamiatok vo Filákovke a okolí

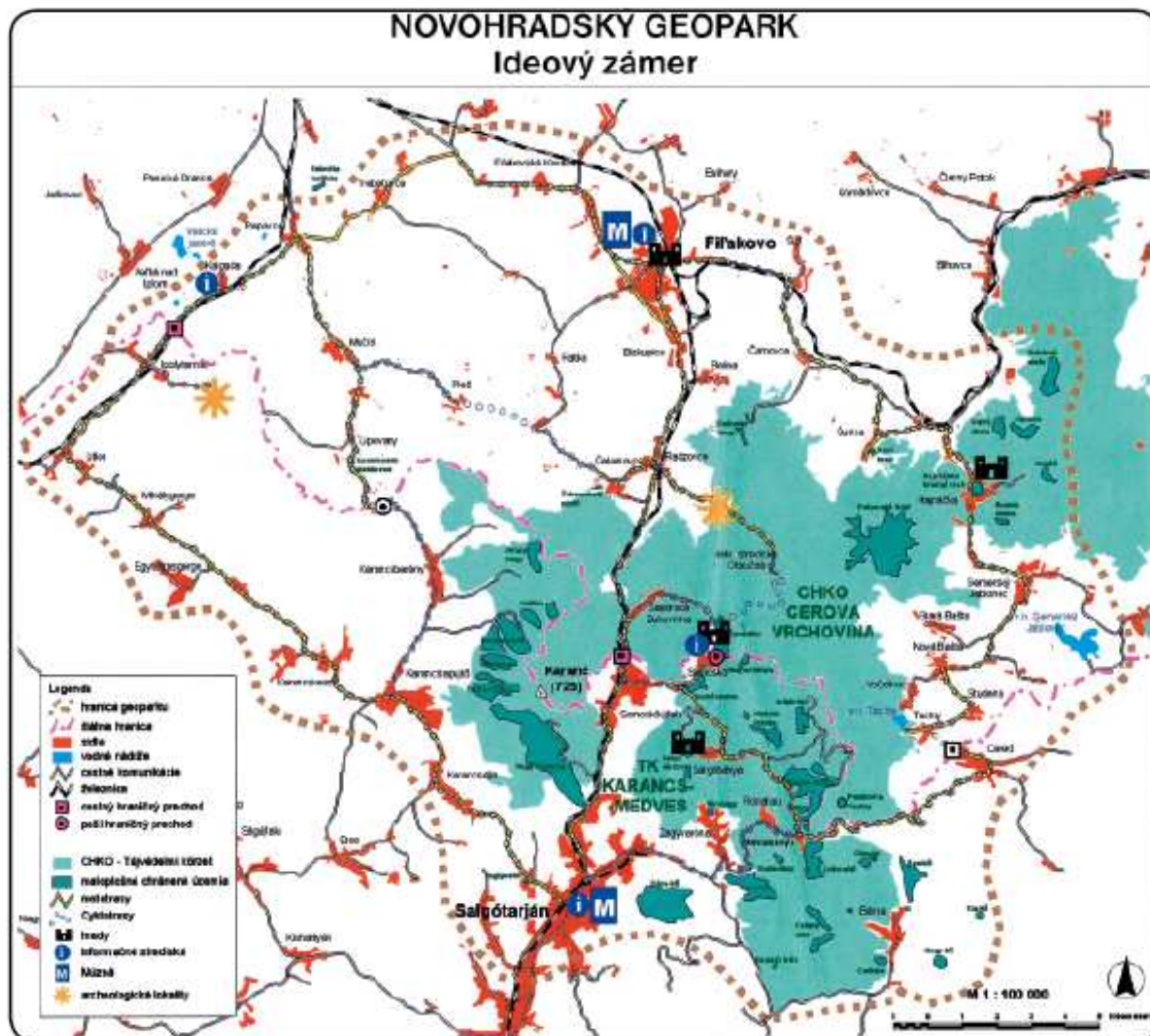
Novohradský geopark

GEOPARK je formou sprístupnenia a zároveň ochrany tých miest na povrchu Zeme, ktoré sú kľúčovými svedkami jej histórie. Táto nová iniciatíva medzinárodnej organizácie UNESCO, podnietila vznik geoparkov vo viacerých krajinách sveta a Slovensko sa k nej pripojilo v roku 2000.

Ideový zámer druhého slovenského geoparku bol vypracovaný v roku 2003 mikroregiónom Obručná. Nazvali ho Novohradský geopark, ktorý vyzýva na regulovanú geoturistiku „Krajinou najmladších sopiek“. V rokoch 2004 - 2005 tento zámer rozpracovala SAŽP pod vedením Ing. arch. A. Kršákovej. Potenciálny Novohradský geopark zaberá časť CHKO Cerová vrchovina a TK Karancs-Medves po stranách centrálnej osi Filákovsko – Salgótarján. V jeho centre sa nachádza NPR Šomoška, známa najmä stredovekým hradom, Kamenným vodopádom a dvomi náučnými chodníkmi vybudovanými s podporou EÚ a Envirofнду. Najvyšším bodom navrhovaného geoparku je andezitový lakolit Karanč (725 m n. m.). K významnejším geologickým lokalitám patria prírodné pamiatky Lipovianske pieskovce, Belinské kaly, Soví hrad v Šuriciach, Hájnačský hradný vrch, Zaboda, Čakanovský profil, Kostná dolina. Regulovanú návštevnosť si vyžadujú prírodné rezervácie Ragáč, Steblová skala a Pohanský vrch. Najväčšiu návštevnosť zaznamenáva Filákovský hradný vrch s informačným strediskom a náučným chodníkom vybudovaným z prostriedkov mesta Filákovsko a Envirofнду. K najvýznamnejším lokalitám Novohradského parku na maďarskej strane sa radí svetoznáma paleontologická lokalita Ipolytarnóc blízko štátnej hranice s pompéznym areálom vybudovaným z prostriedkov EÚ, chránené územia Salgó-vár s hradom, Kis Salgó so Skalou strigy (Boszorkánykő), Szilaspagony Kis-kő s lávovou jaskyňou, čadičová kopa Nagy-kő, Szér-kő, Salgótarjáni Pécs-kő, Szilvás-kő – Rónabánya – Fénykőpuszta. Súčasťou geoparku budú aj Velické jazerá pri Ipli, vodná nádrž a pieskovňa pri obci Tachty, niektoré opustené kameňolomy a pieskovne, ale aj najväčšia čadičová tabuľová hora Medvedia/Medves so západným výbežkom v opustenom kameňolome Mačacia. V geoparku bude navrhnutá sieť mototuristických, cykloturistických, ako aj peších trás.

Tieto budú spájať nielen geologické, ale aj prírodné, kultúrnohistorické a technické atraktivity tohto územia.

V intenciách Programového vyhlásenia vlády SR (2006) systémový prístup môže navodiť Koncepcia geoparkov Slovenska, ktorú by mal vypracovať a verejnosti predložiť Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v Bratislave v spolupráci s odborníkmi geologickej obce na Slovensku.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - bohaté kultúrne a historické dedičstvo, - zaujímavosti v meste a okolí, - prírodné krásy v okrese, - okres susediaci s MR - novovybudovaná pešia zóna – Podhradská ulica - Informačné centrum – vo výstavbe - Vybudované družobné vzťahy – Bátoronyternye - Euroregión Neogradiensis - Mikroregión Obručná - Živé partnerské vzťahy v oblasti inštitúcií cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - neexistencia športovo-rekreačných zariadení - málo rozvinutý cestovný ruch, - málo ubytovacích kapacít, nízka kvalita existujúcich zariadení, - chýba rekreačné zázemie mesta, - chýba kúpalisko, krytá plaváreň, - nedostatočná propagácia goodwillu a CR mesta - - chýbajú reprezentačné priestory mesta, - málo sa využíva možnosť cezhraničnej spolupráce mesta, hoci sa nachádza v blízkosti hraníc, - malá intenzita družobných vzťahov mesta
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť rozvíjať agroturistiku, - potenciál návštevníkov kultúrnych podujatí, ktorí mesto navštevujú opakovane - možnosti rozvoja cykloturistických chodníkov, - vytypovanie lokality na rozvoj rekreačných aktivít, - prilákanie návštevníkov Lučenca, maďarského Egru, Salgótarjána - spracovať multimedialne propagačné materiály mesta v rôznych jazykových mutáciách, - rozvoj informačnej hodnoty www stránky mesta - zefektívnenie spolupráce s okolitými mestami na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU 	<ul style="list-style-type: none"> - zaostávanie mesta v rozvoji CR sa nakoniec odrazí v úrovni kvality života jeho obyvateľov, - predstih „konkurenčných miest" v oblasti kultúrnej, poznávacej turistiky - prístup okresných inštitúcií, ich predpisy, podmienky

IV. Aplikované nástroje sociologického prieskumu

Interview s predstaviteľmi samosprávy

V prvej etape výskumu sa uskutočnili osobné rozhovory s poslancami MsZ, ktorých sme sa pýtali na kladné a záporné danosti mesta, na možnosti a nebezpečenstvá rozvoja. Získané údaje boli spracované vo forme tzv. SWOT analýzy, čím ako výstup sa získal prehľadný obraz o meste.

Paralelne sa uskutočnili interview s poprednými predstaviteľmi hospodárskeho a spoločenského života, so všeobecne ctenými občanmi mesta, ktorí plnia vedúce úlohy v rôznych sférach života Fil'akova. V rámci týchto rozhovorov sme oslovili vedúcich predstaviteľov inštitúcií, mimovládnych organizácií a podnikateľov, aby sme získali údaje o ich predstave o súčasnosti a budúcnosti mesta, o možnostiach a možných prekážkach jeho ďalšieho rozvoja.

Účastníci rozhovorov: Agócs Jozef, primátor mesta, Ing. Esztergomi Štefan, zástupca primátora, Bc. Svoreňová, prednostka MÚ, Ing.arch. Anderková Erika, vedúca odd. rozvoja mesta, Kovács Július, vedúci odd. výstavby, Varga Zoltán, vedúci odd. mestského majetku a regionálnej politiky, Bc. Mázik István, riaditeľ MsKS, Ing. Erdős, riaditeľ VPS, Fehér Ladislav, riaditeľ Inkubátoru, Agócs Attila, MVO

ďalej poslanci mestského zastupiteľstva Mesta Fil'akovo:

Balázs Csaba, Farkas Klára, Gladis Štefan MUDr., Gulyás Imre, Kerekes László, Parti Zoltán, Takács János, RNDr. Tomolya Róbert, Ing. Tóth Stefan, Zupko Ladislav

Agócs József, primátor mesta

- vybudovanie priemyselného parku neodporúča, nakoľko je málo kvalifikovanej voľnej pracovnej sily
- zvýšenie povinnej školskej dochádzky na 18 rokov by vyriešilo nízku úroveň vzdelania, každý by musel získať profesiu
- prekážka pri hľadaní investora – nízka vzdelanostná úroveň voľnej pracovnej sily
- sociálna oblasť - dokončiť výstavbu domova dôchodcov
- rozvoj CR - dokončiť turistické informačné centrum
- bezpečnosť v meste – vybudovanie kamerového systému
- zvýšiť ochranu verejnej zelene, dopĺňovať a budovať nové detské ihriská
- vybudovať kanalizáciu s malou ČOV na Mlynskej ulici, vrátane priľahlých ulíc
- výstavba novej mestskej tržnice
- rozšírenie miestnej tlače

Ing. Esztergomi , zástupca primátora mesta

- nízka úroveň a nedostatok športových zariadení v meste: chýba plaváreň, umelá ľadová plocha, tenisové ihriská zanedbané
- nedostatočné využitie prírodných podmienok poľnohospodárskymi firmami
- chýba ubytovanie predovšetkým pre väčšie skupiny
- zlepšenie služieb v oblasti cestovného ruchu
- veľa detí navštevuje vzdelávacie inštitúty v Salgótarjáne
- voľné hnedé lúky na území bývalého Kovosmaltu, nevysporiadané vlastnícke vzťahy

Gulyás Imre, poslanec Mestského zastupiteľstva, člen Komisie priestupkovej

- možnosti ďalšieho rozvoja vidí predovšetkým v turistike a priemyselných podnikoch, kde by našlo zamestnanie 300-400 obyvateľov mesta
- mladí ľudia opúšťajú mesto, nakoľko s vyšším vzdelaním si nevedia nájsť relevantné zamestnanie,

- nízke platobné ohodnotenie ekonomicky aktívneho obyvateľstva predovšetkým v súkromných podnikoch, platy v štátnych organizáciách sú vyššie
- navrhuje otvorenie múzea, kde by vystavili smaltované výrobky podniku so 100 ročnou tradíciou

Ladislav Zupko, poslanec MZ, člen Komisie pre mládež a šport

- za dôležité pokladá rozvoj súkromného podnikania
- vyriešenie bytovej situácie rómskeho obyvateľstva
- skonštatuje malý záujem o šport u mladých
- dôležitosť spolupráce v rámci regiónu v oblasti budovania infraštruktúry, rozvoja cestovného ruchu (dni obcí, ľudové domy)
- vybudovanie plavárne alebo bazénu

RNDr. Tomolya Róbert, poslanec MZ, člen Komisie školstva a kultúry

- využiť dobrú geografickú polohu mesta, blízkosť hranice s MR v oblasti rozvoja CR
- nízka úroveň vzdelania predovšetkým u nezamestnaných, základnou požiadavkou investora je základné vzdelanie
- preložiť CVČ do budovy ZŠ Farská lúka
- prestavba nám. Slobody, zasadenie stromov, lavičky, fontány
- výstavba plavárne, bazénu, cyklistickej cesty,
- zeleň pred bytovými domami na Farskej lúke
- lepšia propagácia kultúrnych podujatí

Parti Zoltán, poslanec MZ, Komisia ochrany verejného poriadku a dopravy

- nevidí možnosť rozvoja priemyslu v meste, nakoľko sú v blízkosti väčšie mestá, ktoré prípadným investorom by vedeli ponúknuť lepšie podmienky
- rozvoj turizmu – využiť blízkosť hranice
- nízka gramotnosť Rómov v meste, ťažké uplatnenie sa na trhu práce
- výstavba tržnice/trhoviska v spolupráci so súkromným sektorom
- rekonštrukcia malého cintorínu – staré pomníky
- hrozba odchodu investorov vstupom Rumunska a Bulharska do EÚ
- problémy so školskou dochádzkou u školopovinných detí
- spolupráca s inými mestami, napr s Egrom v oblasti CR – jednodňové výlety pre Egerských turistov
- dôležitosť zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, získanie profesie

Fehér László, riaditeľ podnikateľského inkubátora

- dobrá situácia v meste v oblasti dostupnosti internetu
- nízka dotácia športu – okrem futbalu
- nízka vzdelanostná úroveň dlhodobo nezamestnaných
- neexistuje komora podnikateľov, ani spolupráca
- ťažká dostupnosť úverov pre malých a začínajúcich podnikateľov
- slabá medzinárodná spolupráca v oblasti podnikania
- ťažkopádna výmena informácií medzi samosprávou a podnikateľským sektorom
- založenie internetovej stránky o aktuálnych dianiach, podujatiach v regióne
- viac parkovísk na území mesta, verejné WC
- lepšia podpora miestnych iniciatív, MVO
- vybudovanie priemyselného parku

Ing. Tóth Stefan, poslanec MZ, Komisie regionálnej politiky, cestovného ruchu a správy mestského majetku

- nedostatky v oblasti pohostinských zariadení, mierne zlepšenie v poslednej dobe
- zlý technický stav mestských budov
- areál bývalého Kovosmaltu – ideálne miesto pre investorov
- hľadať nových investorov, zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľstva
- málo odborníkov v meste kvôli odlivu do väčších miest, odchodu na dôchodok
- spolupráca stredných škôl so súkromným sektorom

Agócs Attila, MVO

- rozdeliť podujatia na základe cieľových skupín
- omladzovanie vedenia kultúrnych organizácií
- vyriešenie internetového portálu mesta
- vydávanie miestnej tlače – aj na regionálnej úrovni, aj v maďarskom jazyku
- kultúra osloví viac ľudí a tým vyvíja tlak na organizátorov, aby robili populárne veci
- nedostatok predmetov pre vznikajúce hradné múzeum vyriešiť pomocou moderných techník
- miestni podnikatelia nevedia profitovať z CR, nie sú reštaurácie s miestnymi špecialitami, obchody s miestnymi knihami, publikáciami v blízkosti hradu
- zlepšiť služby pre turistov, lepší prístup k nim na všetkých úrovniach
- neexistuje komunikácia medzi jednotlivými sektormi

Gladis Štefan, MUDr., poslanec MZ, Komisia sociálnych vecí a zdravotníctva

- napriek vysokej nezamestnanosti budovy a domy v meste sa stále rekonštruujú a tým sa zvyšuje príťažlivosť mesta
- ohradenie mestského parku – väčšia bezpečnosť pre deti
- veľkým problémom je vandalizmus, ničenie verejného majetku
- chýba rýchlostná komunikácia Bratislava – Zvolen - Lučenec - Košice
- apatia u nezamestnaných, nemajú cieľ
- pokojné spolunažívanie národov v meste

Takács János, poslanec MZ, člen Komisie finančná

- málo voľných pracovných miest pre mladých, preto opúšťajú mesto
- voľné zelené aj hnedé polia,
- dobré podmienky pre pestovanie malých ovocí (využívanie menej kvalifikovanej pracovnej sily)
- výstavba cyklistických ciest v okolitých dedinách
- málo pracovných príležitostí v oblasti CR
- MSP vedia rýchlo zareagovať na dopyt v oblasti služieb
- vybudovanie parku na ul. B. Bartóka, za potokom

Kerekes László, poslanec MZ, Komisia výstavby, životného prostredia a územného plánovania,

- nedostatok informácií o podujatiach, chýba lepšia propagácia
- rekonštrukcia parku

Mázik István, riaditeľ MsKS

- Spojiť dvor MsKS s hradným nádvorím
- Zlý technický stav budovy MsKS
- Veľa kultúrnych podujatí v meste
- Vytvorenie amfiteátra na hrade

Farkasová Klára, poslankyňa MsKS

- Obyvatelia nešetria zeleň v meste, park je zastaraný, vyžaduje obnovu
- Veľmi dobrá spolupráci kultúrnych organizačných zložiek (Csemadok, Matica slovenská) – veľmi dobré možnosti kultúrneho využitia
- vyriešiť zlý technický stav budov v tesnej blízkosti centra, na ul. Baštovej
- Problémy na pošte, dlhé čakacie doby
- Rekonštrukcia strechy kostola
- Chýba priemysel, investor, väčšia podpora podnikateľov od štátu

Balázs Csaba, poslanec MZ, Komisia výstavby, životného prostredia a územného plánovania,

- čistenie odpadových vôd – rozmyšľať vo väčšom regióne, spolupracovať s okolitými dedinami
- postupné zvýšenie plochy zelene v meste, pri výrube stromu povinnosť zasadiť iný
- ľudí, ktorí sa starajú o zeleň zaškoliť – napr. rezanie
- motivovať súkromný sektor v súvislosti so životným prostredím
- využiť zdravé životné prostredie v turizme – vybudovanie turistických ciest v chránených oblastiach, jazdecká turistika – s ohľadom na prírodu
- spolupráca na úrovni mikroregiónov
- po vybudovaní tepelnej elektrárne na biomasu v Salgótarjáne hrozí, že výrub stromov bude atraktívnejší a intenzívnejší
- vybudovanie náučného chodníka na Červenej skale (vulkanické vrchoviny), v geoparku
- využívanie solárnej energie na získanie tepla
- rekonštrukcia blokových domov – farebné fasády
- podpora miestnych výrobkov, zriedkavostí
- spolupráca s univerzitami v rôznych oblastiach

Na základe rozhovorov sa vytvoril predbežný obraz o najdôležitejších danostiach mesta, tak pozitívnych, ako i negatívnych:

PREDNOSTI	NEDOSTATKY
<ul style="list-style-type: none"> - geografická poloha mesta, blízkosť hranice s MR - možnosti rozvoja CR - veľké množstvo kultúrnych podujatí - hrad v centre mesta - veľa občianskych združení v oblasti kultúry - výstavba domova dôchodcov - mestom prechádza hlavný železničný ťah Bratislava- Zvolen- Rožňava- Košice, - voľné priestory a budovy v areálu bývalého Kovosmaltu 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoká nezamestnanosť. - nízka vzdelanostná úroveň dlhodobozamestnaných - vandalizmus. - vysoký podiel rómskeho obyvateľstva s negatívnymi životnými návykmi - nezrealizovaná preložka cesty II/57 - nízke príjmy obyvateľov - absencia plavárne, bazénu - nedostatky v oblasti infraštruktúry - málo pracovných príležitostí - odliv kvalifikovanej pracovnej sily a mladých ľudí

Za najdôležitejšie prednosti mesta účastníci interview spomenuli hrad, ako základ cestovného ruchu v meste, rušný kultúrny život a geografickú polohu mesta. Poslanci vyzdvihli premenu vzhľadu centra mesta v posledných rokoch: rekonštrukciu areálu hradu a Podhradskej ulice. Medzi nedostatkami najčastejšie odzneli vysoká miera nezamestnanosti, nízka vzdelanostná úroveň dlhodobo nezamestnaných, málo pracovných príležitostí a odliv kvalifikovanej pracovnej sily a mladých ľudí z mesta a s tým spojené starnutie obyvateľstva.

Najväčšie možnosti a ohrozenia mesta podľa vyjadrenia účastníkov sú:

MOŽNOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - využitie turistických daností - využitie hnedých a zelených lúk na prilákanie investora - lepšia propagácia kultúrnych podujatí - zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva - zvýšenie kvality služieb v oblasti CR 	<ul style="list-style-type: none"> - nepriaznivý demografický vývoj - odchod investorov do väčších miest, do iných krajín - nedostatok finančných prostriedkov na ďalší rozvoj mesta

Účastníci interview ďalší rozvoj mesta vidia predovšetkým v rozvoji cestovného ruchu. Na prilákanie väčšieho množstva turistov je potrebné okrem potenciálu historického dedičstva zlepšiť propagáciu mesta v spolupráci s inými mestami a mikroregiónmi. Viacerí účastníci vyjadrili obavu, že služby v cestovnom ruchu nedokážu absorbovať voľné pracovné sily, a preto je potrebné prilákať zahraničných investorov, ktorí by zamestnali obyvateľov s nízkou vzdelanostnou úrovňou. Etablovanie investora môže vo významnej miere ovplyvniť výstavba rýchlostnej komunikácie Bratislava – Zvolen – Lučenec – Rožňava – Košice, ktorá však nefiguruje medzi prioritami vlády v období 2007-2010.

V. Záver

V rámci prvej - analytickej časti dokumentu „Štúdie spoločenského a hospodárskeho rozvoja mesta“ bol vytvorený súhrn všetkých doterajších poznatkov, údajov, ktoré sú súčasťou parciálnych koncepcií v rámci jednotlivých oblastí hospodárskeho a sociálneho života. Mesto disponuje relatívne malým počtom vlastných strategických dokumentov, preto rozpracovanie globálnej vízie rozvoja vychádzajúceho z existujúcich podkladov považuje za kľúčovú úlohu ďalšieho obdobia. Pozitívom vznikajúcej koncepcie mesta a zároveň novým prvkom v tvorbe tohto strategického dokumentu, je zapojenie širokej verejnosti do diskusie o súčasnom a budúcom stave mesta v hospodárskej, kultúrnej a sociálnej oblasti v procese plánovania, nielen pri konečnom schvaľovaní. Túto príležitosť otvorenej diskusie realizovanej formou interview ako aj stretnutia fokusovej skupiny s cieľom riešiť konkrétnu problematiku ocenili aj zástupcovia vedenia mesta, poslanci, podnikatelia ako aj oslovení občania mesta. Táto metóda komunikácie odbornej a širokej verejnosti by sa v budúcnosti mohla uplatniť ako jeden z efektívnych nástrojov rozhodovania.